

nameštaj

DRVO

tehnika

ekologija
prerada
biznis

9 771451 512008

Broj 22 · Godina VII · Beograd, april 2009. · Godišnja pretplata 2160 dinara, za inostranstvo 50 €

BUTIK
EGZOTIČNOG DRVETA
STRAJKO 88

Beckers

Becker Acroma

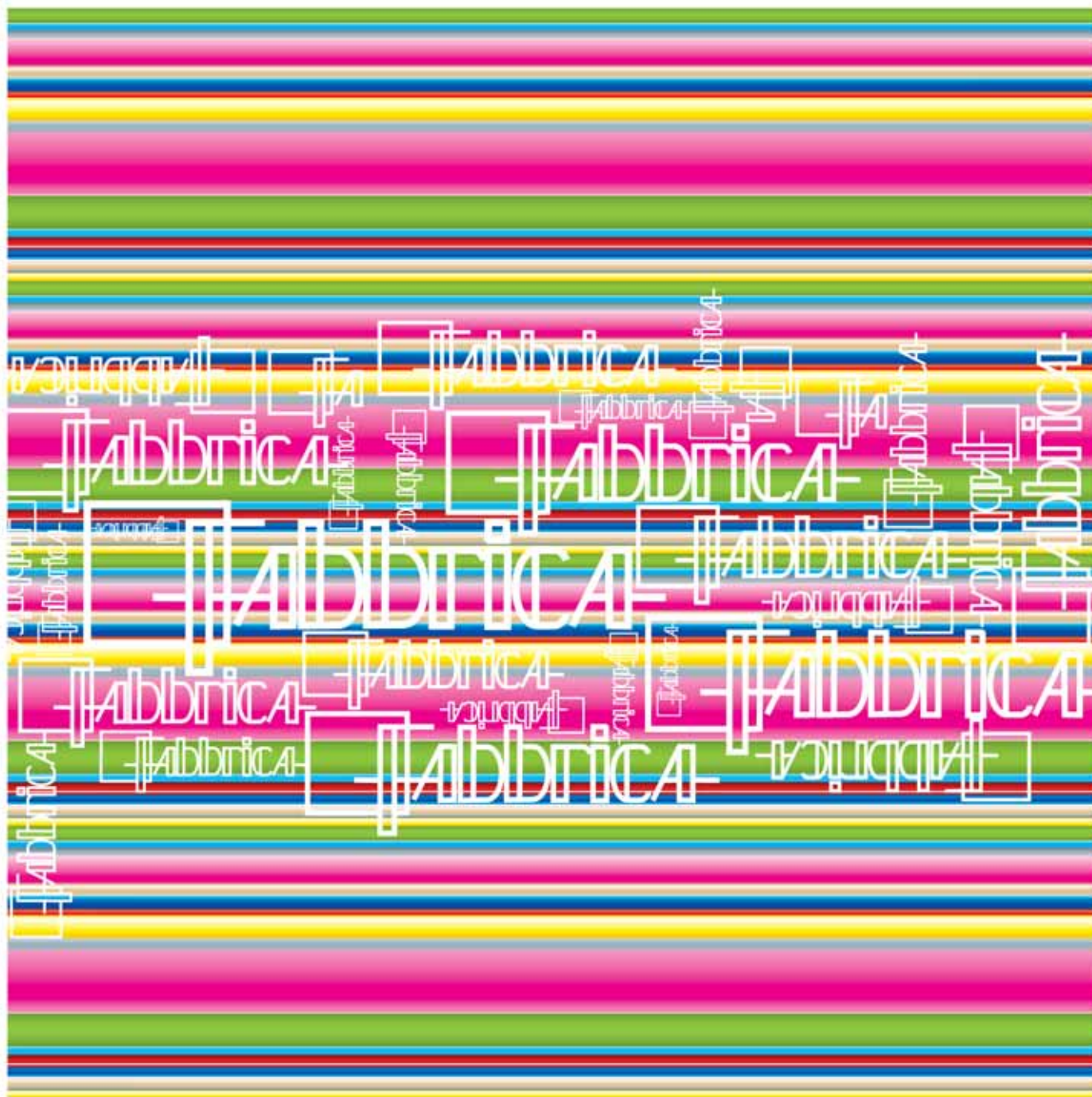
Opustite se i uživajte u savršenstvu!

kolpa-san[®]
by kolpa

OMEGA PROFEKS

darex

PREMAZI ZA DRVNU INDUSTRIJU.

BOSANSKA 65, 11080 ZEMUN, SRBIJA
TEL: +38111316 99 77, 316 99 88
WWW.FABBRICA.CO.RS

posetite nas na 35. sajmu građevine
hala 4 (14), štand 1568

Generalni distributer laminatnih podova brenda
KRONOORIGINAL firme KRONOFLOORING, Lampertswalde

Južni bulevar 2, 11000 Beograd
tel:011/381-32-50
fax:011/381-32-92

e-mail: office@pinoles.com
www.pinoles.com

Prodajno izložbeni salon građevinskog materijala u ulici Gospodara Vučića 169, 11000 Beograd

tel:011/381-32-26 011/381-32-39 011/381-32-45

Fax: +49 5131 92241

NIKOLIC

GABELSTAPLER

Generalni zastupnik za HYUNDAI
i BAUMANN viljuškare u Srbiji,
Crnoj Gori, Hrvatskoj,
Bosni i Hercegovini i Makedoniji:

Internet: www.nikolic-gabelstapler.de

ČEONI 1 - 16t

HYUNDAI
HEAVY INDUSTRIES EUROPE

ELEKTRO-BOČNI 3 - 7t

elektro
NIKOLIC

DIZEL - GAS - BOČNI 3 - 40t

CAVAION SIDELOADERS
BAUMANN

ČETVOROSMERNI 1 - 12t

HUBTEX

REGALNA TEHNIKA 1 - 3t

Stöcklin

KONTEJNERSKI I
VILJUŠKARI VELIKIH
NOSIVOSTI 8 - 45t

ELEKTRO KOMPAKTNI
VILJUŠKARI 1 - 25t

LAREX

MOBILNA PRESA

MONTAŽA INDUSTRIJSKIH GUMA NA LICU MESTA

*30 godina iskustva
ostavlja tragove*

BEOGRAD

IZLAZ

BATOČINA - KRAGUJEVAC

50m OD
NAPLATNE
RAMPE

NIŠ

tel: +381 34 300 555

fax: +381 34 300 550

e-mail: nikolic-viljuskari@microsky.net

www.nikolic-viljuskari.net

KRAGUJEVAC

NIKOLIĆ

VILJUŠKARI

DRVO-tehnika

Revijalni časopis za poslovnu saradnju, marketing, tržište, ekologiju i tehnologiju u preradi drveta, proizvodnji nameštaja, šumarstvu i graditeljstvu

Časopis izlazi tromesečno

Osnivač i izdavač

EKO press Blagojević

NOVI BEOGRAD

Antifašističke borbe 24

Tel/fax: +381 (0) 11 213 95 84; 311 06 39

www.drvotehnika.com

e-mail: ekopress@eunet.rs; drvotehnika@eunet.rs

Suizdavač:

Agencija za drvo - Klaster drvoprerađivača Srbije

Izdavački savet

- Dragan Bojović, UNIDAS, Beograd
- Lajoš Đantar, AKE Đantar, Bačka Topola
- Božo Janković, ENTERIJER Janković, Novi Sad
- Vladislav Jokić, XILIA, Beograd
- Stevan Kiš, EuroTehno, Sremska Kamenica
- Dr Vojislav Kujundžić, LKV CENTAR, Beograd
- Radoš Marić, MARIĆ, Čačak
- Rajko Marić, MICROTRI, Beograd
- Dr Živka Meloska, Šumarski fakultet Skoplje
- Mr Goran Milić, Šumarski fakultet Beograd
- Golub Nikolić, NIGOS elektronik, Niš
- Zvonko Petković, doc. FPU Beograd
- Dr Zdravko Popović, Šumarski fakultet, Beograd
- Tomislav Rabrenović, DRVOPROMET, Ivanjica
- Mirosljub Radovanović, JELA JAGODINA, Jagodina
- Gradimir Simijonović, TOPLICA DRVO, Beograd
- Vesna Spahn, WEINIG, MW Group, Kruševac
- Milić Spasojević, Fantoni ŠPIK IVERICA, Ivanjica
- Mr Borisav Todorović, BMSK, Beograd
- Ranko Trifunović, TRIFUNOVIĆ, Pranjani
- Dragan Vandić, KUBIK, Raška
- Milorad Žarković, ORAGO TERMO-T, Hrtkovci

Direktor, glavni i odgovorni urednik

- Mr Dragojlo Blagojević

Stručni konsultant

- Dipl. ing. Dobrivoje Gavović

Redakcioni odbor

- Dragan Bosnić, Beograd
- Marina Jovanović, Leskovac
- Snežana Marjanović, AMBIENTE, Čačak
- Jelena Mandić, tehnički urednik
- Ivana Davčevska, novinar – producent
- Svetlana Preradović, Beograd
- Aleksandar Radosavljević, Beograd
- Sandra Zec, INTERLIGNUM NS, Novi Sad

Uplate za pretplatu, marketinške i druge usluge na tekući račun broj

160-176289-53, BANCA INTESA ad Beograd

Devizni račun - IBAN: RS35160005010001291720

Rukopisi i fotografije se ne vraćaju

Redakcija se ne mora slagati sa mišljenjem autora i izjavama sagovornika

Redakcija ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih poruka

Priprema, štampa i distribucija
EKO press Blagojević

CIP – Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

ISSN 1451-5121

COBISS.SR-ID 112598028

Pesimista u svakoj prilici vidi problem. Optimista u svakom problemu vidi priliku.

(L.P.Jacks)

Kriza gazi neodlučne

Mi smo odlučili. Idemo na 5. SABOR
DRVOPRERAĐIVAČA Srbije. Pođite i vi!
Tara je, kažu, najlepša u maju.

Nama se, kao i velikom broju naših čitalaca, činilo da su do sada četiri održana SABORA DRVOPRERAĐIVAČA, dovoljan razlog za tvrdnju da je SABOR postao centralni instruktivno-informativni i edukativni skup privrednika iz oblasti prerade drveta, proizvodnje nameštaja i šumarstva. To nam je i bio osnovni cilj, a SABOR je uistinu pokretao veliki broj pitanja drvoprerađivačke struke i tražio rešenja za probleme koji odavno prate ove delatnosti. Istovremeno, činilo nam se da je naše društvo u propadanju dodirnulo kakav-takav oslonac i da je naša privreda, videlo se, već uveliko pokazivala znake oporavka i razvoja.

A onda se u naše živote ozbiljno uselila kriza uprkos nekim neodgovornim tvrdnjama i razmišljanjima da će finansijska i ekonomska kriza, koja trese ceo svet, zaobići Srbiju i da je njeno stanovništvo, već odavno naviknuto na višedecenijske probleme, neće ni osetiti, ili da će naša zemlja na krilima krize, tobože, profitirati.

I dok su svetski državnici na samitu u Londonu pokušali da trasiraju neka rešenja za prevazilaženje krize, Srbija je, praktično, još uvek bila daleko od primene svog paketa mera. Problem je što taj paket, zapravo, kasni ili što uopšte nije postojao. Ono o čemu se u javnosti govorilo, bila je, ustvari, gomila ideja od kojih se odustaje ubrzo nakon njihovog obelodanivanja. Znamo da čekanje nikad nije rešenje, pa se odugovlačenje tretiralo kao kupovina vremena i odraz nestručnosti, a svakodnevno najavljivanje različitih mera je izgledalo neozbiljno.

A onda je, u vreme kada smo zaključivali ovaj broj, obelodanjen paket mera Vlade RS po kome težište nije na popunjavanju jaza u budžetu, već na razvoju i smanjivanju posledica recesije. Reč je, kako je naglasio Cvetković, o kombinaciji mera: da za milijardu evra pojeftinimo državnu administraciju, podignemo socijalnu odgovornost u zaštiti standarda građana, podstaknemo privrednu aktivnost i zapošljavanje, ali i da nastavimo sa javnim radovima i kapitalnim ulaganjima.

Da li je sve to istovremeno moguće ostaje da se vidi. Ali, ostaje i da se radi, jer niko nam ne može doneti spas ako sami ne zasučemo rukave, ako sami ne tražimo rešenja. Predlozi da se manje radi za istu platu su neozbiljni.

Tako smo i kroz predloženi program rada 5. SABORA DRVOPRERAĐIVAČA planirali da već na startu govorimo o značaju i efektivnosti mera Vlade RS na drvoprerađivački sektor, jer odavno se ne može tvrditi da proizvodnja u firmama koje se bave preradom drveta i proizvodnjom nameštaja teče nesmetano. Na tragu jedne mudrosti koja veli *ko želi da reši problem – traži načina, a ko ne, traži opravdanje*, koncipirali smo program rada 5. SABORA DRVOPRERAĐIVAČA uvereni da je ovakav vid okupljanja privrednika posve originalan i višestruko koristan. Verujemo da će sadržaj seminara koristiti svim učesnicima SABORA, isto kao što verujemo da će uz neusiljen informativno-instruktivni sadržaj biti vođen veći broj poslovnih razgovora, učvršćen ili sklopljen veliki broj poznanstava što bi, nadamo se, moglo koristiti radu većini učesnika SABORA. Bilo bi dobro da saborovanje postane tradicija, a naše peto okupljanje je već mali jubilej.

Dobrodošli na Taru da zajedno tražimo nove mogućnosti i motive za rad, da se zajedno suprotstavimo svetskoj ekonomskoj aveti koja je već odavno dobila, kakve li ironije, lepo ime SEKA. Tara je, kažu, u maju najlepša. ■

D. Blagojević

1) Najvažniji događaj iz prvog kvartala 2009. godine desio se 10.3.2009. kada je u Beogradu održana prva međunarodna konferencija o klasterima. Konferenciju je organizovalo Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja Republike Srbije.

Ciljevi konferencije su bili motivisanje preduzeća i drugih institucija za povezivanje u klaster, predstavljanje primera dobre prakse iz Srbije, predstavljanje iskustava drugih zemalja u regionu i EU na uspostavljanju i razvoju klastera, stvaranje mreže učesnika u klaster inicijativama u regionu u cilju dinamične razmene iskustava i ideja. Tematska težišta na konferenciji su bila:

- Politike razvoja klastera – iskustva
- Bottom-up i top-down pristup razvoju klastera
- Razvoj konkurentnosti na regionalnom nivou
- Uloga klastera u podsticanju inovativnosti
- Predstavljanje klastera u Republici Srbiji

Na konferenciji je učestvovalo preko 200 predstavnika iz zemlje i inostranstva kojima je ovo bila dobra prilika da uporede politike razvoja klastera u različitim zemljama, da saslušaju savete i preporuke Evropske komisije u ovoj oblasti i da predstave aktuelne politike podsticaja razvoja klastera u Republici Srbiji. Učesnici su imali priliku da čuju iskustva i preporuke za

vođenje klaster inicijativa od strane najboljih evropskih i svetskih klaster menadžera.

Državni sekretar MERR RS, Vesna Arsić istakla je značaj mogućnosti za regionalni razvoj koje klaster obezbeđuje.

– To je tema od izuzetnog značaja ne samo za Srbiju i zemlje regiona, već je i u fokusu EU koja promoviše i daje institucionalnu podršku razvoju klastera – rekla je Arsićeva. Prema njenim rečima, konferencija će doprineti povećanju znanja o značaju umrežavanja preduzeća i podstaći razvoj klastera na nacionalnom i regionalnom nivou.

Šef delegacije Evropske komisije u Srbiji, Žozep Ljoveras rekao je da su u vreme ekonomske krize klasteri izuzetno značajni jer povezuju preduzeća u jednom regionu i da je važno da se uspostavi dobra ravnoteža između tržišnih sila. On je istakao da su klasteri u Srbiji još u osetljivoj fazi razvoja i da je cilj da se prevedu u fazu održivosti da bi doprneli konkurentnosti srpske privrede. Ljoveras je naglasio da je proteklih godina Evropska unija podržavala ovaj program i podržava ga i ove godine. U okviru Instrumenta predpri-

Agencija za drvo -

stupne pomoći (IPA) EU će dati dodatnih 6,5 miliona evra za podršku projektima koji će doprineti konkurentnosti preduzeća, malim i srednjim preduzećima i razvoju klastera, rekao je Ljoveras na otvaranju konferencije.

Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja Srbije je kroz Program za podršku razvoja klastera do sada podržalo 20 klastera, među kojima su Automobilski klaster Srbije, Klaster Bipom, Agencija za drvo – klaster drvoprerađivača i Srpski softverski klaster, istakli su Igor Brkanović, pomoćnik ministra i Zorica Marić, rukovodilac Programa. Opširnije o klasterima u Srbiji i o ovoj konferenciji možete videti na www.klasteri.merr.rs.

2) Delegacija od tri člana klastera je boravila na sajmu građevinske stolarije i Prvom kongresu – prozori, vrata i fasadni sistemi, koji su se održali od 2. do 6. februara u Inter-Expo centru u Sofiji – Bugarska. Cilj posete je bio upoznavanje sa dostignućima u branši u okruženju i učešće na kongresu.

Sajam je po obimu i sadržaju bio ispod svih očekivanja. Organizator sajma i kongresa je bio „Primus“ iz Lajpciga. Mali broj izlaga-

Tražite pravu mašinu za Vašu proizvodnju?

Nemojte pre nagлити.

Samo je jedan način da budete potpuno sigurni u svoju odluku, jer:

- o kvalitetu ne treba samo razgovarati
- u kvalitet Vas ne treba niko ubeđivati
- u kvalitet se morate Vi lično uveriti!

Posetite nas, obidite naše proizvodne pogone, u našem expo-centru osetite komad obrađenog drveta u svojim rukama.

Dozvolite nam da Vam u našoj kući predstavimo kvalitet

Posetite nas na sajmu LIGNA u Hannoveru, u hali 12, od 18. do 22. maja 2009. godine.
Posetite nas na kućnom sajmu Weinig grupe od 20. do 25. oktobra 2009. godine.
Posetite nas kad odlučite da je pravi trenutak za novi korak. Dobro došli!

Zastupnik za Srbiju i za Crnu Goru MW-GROUP • Vesna Spahn • Čupićeva 1/1, 37000 Kruševac
tel. 037 445 077 • fax. 037 445 070 • mob. 063 622 906 • e-mail: mwgroup@nadlanu.com

Agencija za drvo

Viline vode 6

11000 Beograd

tel: +381 11 3392 473

fax: +381 11 3217 494

office@agencijazadrvo.rs

www.agencijazadrvo.rs

DRVNOINDUSTRIJSKI KLASTER

PIŠE: prof. dr Zdravko Popović

Klaster je grupa srodnih preduzeća ili udruženja proizvođača iz jedne grane, uključujući i proizvođače sirovina, kao i vladinih i nevladinih organizacija i naučnih i obrazovnih institucija koje udružene rešavaju zajedničke probleme, unapređuju poslovanje, postižu uspeh u određenom segmentu delatnosti i natprosečnu konkurentnost i promociju u zemlji i inostranstvu.

ča, još manji broj posetilaca, proizvođači drvene građevinske stolarije nisu bili zastupljeni. Po pravilu, radi se o predstavništvima velikih proizvođača PVC i/ili aluminijumskih profila i trgovcima koji su zastupnici poznatih firmi za okove, opremu, pribor i slično. Ukoliko se pretpostavi da je ovaj sajam reprezentativan za Bugarsku, onda su naša dostignuća u ovoj oblasti daleko iznad viđenog i postoje opravdani razlozi da se što brže i efikasnije uspostave potrebni kontakti u zemljama i organizacijama Evropske unije.

Prvi kongres – prozori, vrata i fasadni sistemi – je održan 04. 02. 2009. godine u maloj sali (stotinak mesta) u novom i kvalitetno opremljenom objektu IEC. Tehnički uslovi su bili na visokom nivou – oprema, prevod i slično. Radilo se zapravo o krajnje improvizovanoj seriji nepovezanih tehničko – stručno – političkih predavanja u kojoj su jedinu svetlu tačku činila dva predavanja predstavnika IFT Rosenheim:

- Najnoviji trendovi u tehnologiji prozora, fasada, stakla i vrata – Jirgen Benic-Vildenburg, direktor sektora za komunikacije i PR IFT i
- CE znak i kontrola kvaliteta – uspešan koncept za Evropu – Roland Fišer, komercijalni direktor sektora za prozore i fasade IFT

Izlaganja domaćih učesnika su bila predavanja opšte prakse za univerzalnu upotrebu i nešto reklamnih kampanja za dve laboratorije u osnivanju u Rumuniji i Bugarskoj.

Jedina svetla tačka ove posete je bilo uspostavljanje kontakta sa predstavnicima instituta IFT Rosenheim i izražavanje obostrane

Naziv seminara	Vreme održavanja	Predavač	Mesto održavanja
1. Kako da opstanu MSP u vreme krize	22. 23. i 24. maj 2009. od 9 do 16 h	Mrs Wendelberger	Upravna zgrada fabrike boja i lakova DUGA Viline vode 6 Beograd
2. Efikasna prodaja	5. 6. i 7. jun 2009. od 9 do 16 h	Mr Prey	
3. Logistika	19. 20. i 21. jun 2009. od 9 do 16 h	Mr Fritz	
Ispit	21. jun 2009.	Mr Fritz	
Poseta Austriji	septembar 2009.		Beč i drugi gradovi

ne spremnosti za konkretnu saradnju. Ona će, nadamo se, vrlo brzo omogućiti stvaranje svih potrebnih tehničkih uslova (najverovatnije u saradnji sa IMS-om iz Beograda) za dobijanje CE znaka za domaće proizvođače građevinske stolarije čije će posredovanje biti obavezno za zemlje EU od 01. 02. 2010. godine.

3) Na bazi uspešnih iskustava iz 2007. i 2008. godine, Agencija za drvo će u maju i junu ove godine, u saradnji sa WIFI-IKT Institutom iz Beča, delom Privredne Komore Austrije, ponovo organizovati Kurs za tri semina (prikazano u tabeli).

- Kurs je namenjen svima koji žele ili imaju sopstveni biznis, visokom i srednjem menadžmentu, preduzetnicima, zaposlenima u sektorima kupovine, prodaje, marketinga, oglašavanja, studentima i slično.
- Kurs se održava po standardima ISO 9001.
- Metod rada: rad predavača, učenje na primerima, audio-vizuelni mediji, grupni rad, individualni rad, diskusije unutar cele grupe. Obavezno je prisustvo na 67% nastave.

- Obavezan je ispit na kraju kursa i 20 pitanja po segmentu kursa. Potreban nivo za uspešno polaganje je 51% tačnih odgovora.
- Uspešan polaznik dobija WIFI sertifikat koji je priznat u EU.
- Uspešnom polazniku kursa obezbeđen je boravak u Beču u trajanju pet radnih dana o trošku WIFI. WIFI preuzima i obavezu da u toku boravka u Austriji obezbedi najmanje 6 poslovnih sastanaka, u Beču ili drugim gradovima, sa preduzećima potencijalnim partnerima, po izboru naših, odnosno austrijskih preduzeća.
- Maksimalan broj polaznika za ovu godinu je 35.

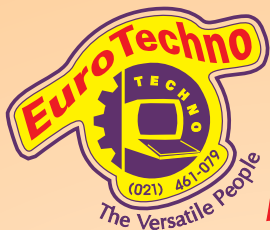
O ovim i svim drugim detaljima vezanim za rad klastera drvoprerađivača možete se informisati telefonom ili nas kontaktirati putem na e-mail adrese u sedištu Agencije za drvo. Ukoliko želite da postanete novi član Agencije za drvo, posetite web stranicu www.agencijazadrvo.rs preko koje se možete učlaniti *on-line*.

Pokrovitelj 5. SABORA DRVOPRERAĐIVAČA Srbije je Kabinet potpredsednika Vlade Republike Srbije za evropske integracije.

Centralna rasprava na temu:

- Šumarstvo, prerađa drveta i proizvodnja nameštaja u svetlu evropskih standarda i integracija.
- Značaj i efektivnost mera Vlade RS na drvoprerađivački sektor, kriza i tokovi u branši

**D.O.O. ZA PROIZVODNJU,
PROMET I USLUGE
PRISTUPAČNA CNC
TEHNOLOGIJA ZA
PROIZVODNJU I USLUGE**

21208 Sremska Kamenica, Dr Ketrin Makfel 54, Tel/Fax: 00381 21/461-079
WWW.EuroTechno.co.yu E-mail:EUROTECH@nadlanu.com

**Osavremenite svoju proizvodnju
pristupačnim CNC mašinama iz naše
proizvodnje. Iza nas stoji 19 godina
iskustva rada na CNC mašinama.**

**PROIZVEDENO
U SRBIJI!**

**OBRADA ČELA NAMEŠTAJA, ISECANJE,
PROSECANJE, BUŠENJE, IZRADA MODELA ...**

Značajan

Fizički obim industrijske proizvodnje u Republici Srbiji, povećan je 2008. u odnosu na prethodnu godinu, za svega 1,1%, što bi se, s obzirom na globalnu krizu i situaciju u nekim zemljama okruženja, moglo okarakterisati kao pozitivan rezultat. Industrijska proizvodnja je u prvih šest meseci 2008. godine iskazivala relativno povoljne rezultate, da bi u drugom delu godine, iz meseca u mesec, beležila pad pod uticajem finansijske krize. To je posebno izraženo u prerađivačkoj industriji, koja je zabeležila pad u decembru 2008. godine u odnosu na isti mesec prethodne godine, za 9,4%, dok je u prerađivačkoj industriji taj pad iznosio 8,9%, a zalihe industrijskih proizvoda bile su više za 13% u odnosu na decembar 2007. godine.

Najveći uticaj na blagi rast industrijske proizvodnje u 2008. u odnosu na 2007. godinu, imale su: proizvodnja hemijskih proizvoda, električne energije, osnovnih metala i električnih aparata.

Ukupna spoljnotrgovinska robna razmena Republike Srbije u 2008. godini povećana je za 24,1% u odnosu na 2007. godinu i dostigla je vrednost od 34 milijarde USD. Izveženo od robe u vrednosti od 11 milijardi USD, što čini povećanje od 24,3%, a uvoz je povećan za 24% u odnosu na 2007. godinu, dostigavši vrednost od oko 23 milijarde USD iz čega se može izvući zaključak da je ostvareni deficit od oko 12 milijardi dolara porastao za 23,6% u od-

nosu na isti period prethodne godine.

Karakteristika spoljnotrgovinske razmene u protekloj godini je vrlo visok deficit, kao i to da je i izvoz i uvoz neznatno veći u drugih šest meseci prošle godine poređeno sa prvih šest meseci, a povoljna je činjenica da je izvoz imao nešto veći procenat rasta od uvoza.

Više od polovine ukupne spoljnotrgovinske razmene ostvarili smo sa članicama Evropske Unije, a 90% ukupnog izvoza bilo je usmereno ka tržištima Evrope, dok je 82% uvoza realizovano iz zemalja Evrope.

Najvažniji partneri u izvozu su bili: Bosna i Hercegovina (1,4 mlrd. USD) Crna Gora (1,3 mlrd.USD) i Nemačka (1,1 mlrd. USD), a najveći uvoz je iz: Rusije (3,5), Nemačke (2,7) i Italije (2,2 milijarde USD).

Suficit u razmeni smo ostvarili sa BiH, Crnom Gorom i Makedonijom, a najveći deficit je zabeležen sa Ruskom Federacijom, Kinom i Nemačkom.

Kako je **drvna industrija oslonjena na šumarstvo**, neophodno je reći da je ukupna površina pod šumama Republike Srbije po novoj inventuri, koja je završena u 2007. godini, oko 2.250.000 hektara, od čega je u državnom vlasništvu 43% a u privatnom 57%.

Srbija spada u srednje šumovite zemlje, a od ukupne površine teritorije (Vojvodine i Srednje Srbije) pod šumom je 29,1%, a ako se u to uključe šikare i šibljaci, onda bi ukupna šumovitost bila 34%.

Autor ovog teksta je sekretar za šumarstvo, drvnu industriju, celulozu i papir u PRIVREDNOJ KOMORI SRBIJE

pad ukupne proizvodnje

PIŠE: dipl. ing. Rašo Milić

Ukupan fizički obim industrijske proizvodnje u Srbiji povećan je 2008. u odnosu na prethodnu godinu za svega 1,1%. U istom periodu fizički obim proizvodnje u drvnoj industriji zabeležio je pad od čak 17,6% dok je u proizvodnji nameštaja zabeležen rast od 10,1%. U prvim mesecima 2009. godine, međutim, rezultati su katastrofalni...

Ukupno, drvna industrija u 2008. godini beleži deficit u spoljnotrgovinskoj razmeni od oko 82 miliona USD što je za skoro četiri puta više nego u 2007. godini, a iz ovog podatka se može zaključiti da je svetska finansijska kriza počela ozbiljno da se oseća još od polovine 2008. godine.

Za drvnu industriju je pozitivno što i dalje ima suficit u finalnoj preradi drveta, odnosno u višem stepenu obrade, a deficit beleži u primarnoj preradi drveta i repromaterijalima.

Udeo različitih vrsta drveća u ukupnoj dubećoj zapremini je: bukva 40,5%, hrast 27,2% (cer 13%, kitnjak 5,9%, sladun 5,8%, lužnjak 2,5%), grab 4,2%, bagrem 3,1%, smrča i jela 7,5%, bor 4,5%, klonovi topola 1,7%, i ostalo 11,3%.

U ukupno obrasloj površini, visoke šume čine 27,6%, izdanačke 64,6%, veštački podignute 6,1% i plantaže 1,7%.

Prosečna visina zapremine po hektaru je 161 m³ (bila je 107 m³), a zapreminski prirast po hektaru je sa 2,6 m³ povećan na 4 m³.

Ukupna zapreminska masa šuma je oko 36.300.000 m³, a godišnji prirast je povećan sa 6 na 9 miliona m³.

Po ovim pokazateljima iz nove inventure šuma, može se izvući zaključak da je stanje u Srbiji bez AP Kosovo i Metohija, znatno bolje nego što je to pokazivala inventura iz 1979.

godine, pa je za očekivati da će biti i više sirovina za preradu u drvnoj industriji Srbije.

I pored ovih podataka u šumama Srbije godišnje se seče vrlo mala količina u odnosu na godišnji prirast, koji je po novoj inventuri, preko 9.000.000 m³, tako da je proizvodnja u 2008. nešto niža nego ostvarena u 2007. godini.

Za drvnu industriju Srbije se kaže da je predstavlja granu sa nizom komparativnih prednosti od kojih se posebno ističu: sirovinaska baza, kadrovi, relativno očuvani kapaciteti i drugo.

Proizvodnja drvne industrije je upravo uslovljena sirovinском bazom, posebno primarna prerada drveta, tako da je ista limitirana, jer na raspolaganju ima oko 1 milion m³ trupaca godišnje, a ta količina se, iz godine u godinu, smanjuje i po količini i posebno po kvali-

tetu. Što se tiče druge prednosti i ona se polako eliminiše, jer nam sistem školstva ne obezbeđuje adekvatne kadrove, počev od zanatlija do fakultetski obrazovanih kadrova, sa nedovoljno praktičnih znanja.

Sa aspekta kapaciteta i tehnološke opremljenosti, najgora situacija je i dalje u proizvodnji ploča i furnira (furnir se još seče na mašinama proizvedenim 1936. i 1954. godine). Kapaciteti pilanske prerade su višestruko veći od raspoloživih sirovina, ali su isti usitnjeni i sa zastarelom opremom. Kod proizvodnje nameštaja od masiva opremljenost nam je ograničavajući faktor razvoja, posebno u površinskoj obradi drveta, tako da jedino možemo biti delimično zadovoljni tehnologijom u proizvodnji pločastog nameštaja.

I pored ovakvog stanja tehnološke opremljenosti i forsiranja razvoja malih preduzeća od strane države, ograničavamo ih

uredbama od strane Vlade RS, da se oprema koja se ne proizvodi u zemlji, ne može osloboditi carine ako joj vrednost ne prelazi 200.000 €.

Ako posmatramo **fizički obim proizvodnje u drvnoj industriji 2008. godine**, možemo konstatovati da je kod proizvodnje proizvoda od drveta došlo do pada od 17,6% u odnosu na 2007. godinu, dok je u proizvodnji nameštaja zabeležen rast od 10,1%. U prvim mesecima 2009. godine, međutim, rezultati su katastrofalni.

Posmatrajući spoljnotrgovinsku razmenu drvne industrije Srbije za duži niz godina, počev od 1988. godin, uočavamo da ista prvi put beleži deficit 2002. godine, a deficit je iz godine u godinu rastao do 2005. godine, kada počinje blago padati, a razlog ovog deficita je ogromna apresijacija dinara, koja je išla u prilog uvoznikom lobiju, kao i nedostatak četinarske građe i ploča u Srbiji, podaci u tabeli 1.

U 2008. godini izvoz proizvoda od drveta je iznosio 387 miliona USD i veći je za svega 8,9% od izvoza u 2007. godini, a znatno je ispod prosečnog rasta izvoza proizvoda iz Republike Srbije, što je poražavajuće za ovu granu ako imamo u vidu da je prethodnih 5 ili 6 godina taj rast bio znatno iznad proseka, a kako se kretao izvoz i uvoz proizvoda od drveta po grupama, ilustruju podaci u tabeli 2.

U 2008. godini je zabeležen pad izvoza kod rezane građe za 9,5% i kod ostalih proizvoda od drveta za 13,6%, kod ploča je na nivou 2007. godini, dok je kod građevinske stolarije i elemenata, izvoz veći za 18%, ambalaže od drveta za 29,6%

Tabela 1. – IZVOZ – UVOZ DRVNE INDUSTRIJE 1988. do 2008. GODINE

u mil. dolara

Godina	1988.	1989.	1990.	1991.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
IZVOZ	4830	5061	5453	4506	1744	2531	2723	1369	1558	1725	2080	2755	3701	4553	6400	9030	10972
Primarna	50	51	79	59	45	63	67	49	57	37	38	42	64	53	61	91	87
Finalna	75	104	100	74	46	51	41	36	39	40	46	71	101	108	167	271	304
Papir	65	59	53	28	11	15	15	12	41	38	50	51	80	98	135	190	221
Šumarstvo	12	10	10	10	6	9	8	4	4	5	8	10	11	12	15	18	18
UVOZ	4910	5715	7044	5212	3811	4503	4475	2881	3330	4307	5638	7473	11139	10576	13200	18200	22999
Primarna	9	11	9	11	62	89	72	50	54	51	74	103	147	155	186	245	295
Finalna	4	5	16	17	29	23	17	13	12	19	29	46	100	93	116	180	227
Papir	68	82	103	106	147	152	148	101	100	117	155	222	317	341	402	548	620
Šumarstvo	34	34	40	27	21	14	14	11	16	8	13	15	23	12	29	36	36

i nameštaja za 14,8%, pri čemu je kod uvoza kod svih grupa proizvoda od drveta zabeležen rast i to: kod rezane građe 37,3%, ploča i tabli od drveta za 12,9%, stolarije i građevinskih elemenata 40,8%, ambalaže od drveta za 56,7%, drvene galanterije i ostalih proizvoda od drveta za 25,7%, nameštaja 36%, a ukupno proizvoda od drveta za 25,4%, što je iznad proseka izvoza ukupno.

Iz tabele 2 se može videti da je u proizvodnji rezane građe i ploča zabeležen deficit od 210 miliona USD, dok je kod proizvoda finalne prerade ostvaren suficit u iznosu od 127 miliona USD.

Ukupno, drvna industrija u 2008. godini beleži deficit u spoljnotrgovinskoj razmeni od oko 82 miliona USD što je za skoro četiri puta više nego u

2007. godini, a iz ovog podatka se može zaključiti da je svetska finansijska kriza počela ozbiljno da se oseća još od polovine 2008. godine.

Ovo ilustrujemo i podacima da je deficit 2007. godine, za prvih šest meseci, bio oko 17 miliona USD, a da je isti za dvanaest meseci 2008. godine, dostigao cifru od skoro 82 miliona dolara, tako da je jedino pozitivno za ovu proizvodnju, to što i dalje imamo suficit u finalnoj preradi drveta, odnosno u višem stepenu obrade, a deficit u primarnoj preradi drveta i repromaterijalima.

Uticaj svetske finansijske krize u ovoj grani se ozbiljno počeo reflektovati već od polovine prošle godine, tako da je pogoršao i onako tešku situaciju u našoj privredi poput ogromnog deficita u spoljnotrgo-

vinskoj razmeni, nelikvidnosti u našoj državi, sivoj ekonomiji i radu "na crno", preskupoj državi – u odnosu na postojeći stepen razvoja privrede, kao i na ogromne administrativne prepreke, počev od lokalnih samouprava do državnih organa, koji povećavaju i onako visoke troškove privrede.

Zbog uticaja finansijske krize dolazi do značajnog smanjenja zahteva inokupaca za proizvodima prerade drveta, kao i čestih slučajeva zahteva za smanjenjem cena i isporuka strogo po specifikaciji, što takođe, otežava rad naših privrednih društava.

Očigledno, finansijska kriza će dovesti i do toga da će doći do depresijacije dinara, što neće ići u prilog uvozničkom lobiju, pa će vremenom doći i do realnog kursa što će uticati na

povećanje izvoza, kome bi doprinela i neka vrsta stimulacije suficita koji ostvire privredna društva u spoljnotrgovinskoj razmeni. Kako je u drvnj industriji preko 93% malih preduzeća, nemamo veliki broj fabrika nameštaja koje su u mogućnosti da proizvedu velike serije, ali ima i u tome određenih prednosti, jer su mali proizvođači nameštaja vrlo fleksibilni i brzo mogu da reaguju na zahteve potrošača, koji u vreme ove krize, neće zahtevati velike količine proizvoda.

Ako posmatramo kretanje proizvodnje i spoljnotrgovinske razmene za prva dva meseca 2009. godine, može se zaključiti da je trend iz poslednjeg kvartala 2008. godine, nastavljen i da je došlo do ozbiljnog pada kako proizvodnje, tako i izvoza i uvoza proizvoda od drveta.

Na kraju, ako bude više razumevanja za drvnu industriju Srbije od strane državnih organa i javnih preduzeća za gazdovanje šumama (sirovine su nam i dalje, najskuplje u regionu i sa najkraćim rokovima plaćanja), ova grana ima potencijale i uz kooperaciju, dobru razvojnu strategiju baziranu na znanju, istraživanju, inovacijama i dizajnu, kao i uz primenu evropskih standarda i sertifikaciju proizvoda, obezbediće i izvoznu orijentaciju, što podrazumeva i razvoj, jer je izvoz generator razvoja. ■

Tabela 2. – PROIZVODI OD DRVETA – SPOLJNO TRGOVINSKA RAZMENA ZA 2008. GODINU

USD

	IZVOZ	UVOZ	SALDO
Proizvodnja rezane građe	56.005.517	112.211.156	– 56.205.639
Proizvodnja ploča i tabli od drveta	29.193.262	182.094.582	– 152.901.320
Proizvodnja građevinskih elemenata	84.654.760	42.850.297	41.804.463
Proizvodnja ambalaže od drveta	17.482.318	5.676.410	11.805.908
Proizvodnja ostalih proizvoda od drveta	14.090.066	8.234.975	5.855.091
NAMEŠTAJ	155.613.873	87.632.669	67.981.204
UKUPNO DRVNA INDUSTRIJA:	357.039.796	438.700.089	– 81.660.293

Sticanjem uslova za kupovinu domaće sertifikovane sirovine, ukazala se prilika da industrija za preradu drveta pristupi sertifikovanju tehnološkog procesa prerade drveta. Javno preduzeće Srbijašume je dobilo FSC sertifikat (SGS-FM/COC-003731) za šume na području ŠG Boranja Loznica, a do kraja godine će dobiti još šest šumskih gazdinstava gde je implementacija u toku. JP Vojvodinašume je sertifikovalo kompletnu teritoriju i dobilo SFC sertifikat o održivom gazdovanju šumama i svojim kupcima nudi asortiman drvnih proizvoda iz sertifikovanih šuma.

Agencija za drvo je među prvima prepoznala značaj i ulogu sertifikacije, pa je uz pomoć Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja Srbije u sklopu Projekta – Agencija za drvo-Klaster drvoprerađivača pripremila podprojekat FSC COC.

Sa FSC sertifikatom u lov na strana tržišta

PIŠE: dipl. ing. Rajko Sredanović

Istinska verifikacija sertifikacije šuma se može ostvariti ukoliko drvoprerađivači pristupe procesu sertifikacije tehnološkog procesa prerade drveta što će stvoriti uslove za nesmetan pristup međunarodnom tržištu.

Upravni odbor Agencije za drvo je formirao tim koji je sproveo konkurs i obuku kadrova u akreditovanoj kući SGS čiji je stručni tim svojim iskustvom i sugestijama doprineo da se obuka obavi na najvišem novou. Koordinator ovog projekta, dipl. ing. Branislav Ilčić, JP Srbijašume i dipl. ing. Rajko Sredanovic, Agencija za drvo su odabrali konsultante sa najboljim rezultatima i iskustvom (dipl. ing. Miroslav Cvetković i dipl. ing. Miodrag Gvozdenović) koji čine operativni tim Agencije za drvo. Uspešno su realizovali podprojekat uvođenja FSC COC sertifikata u preduzeća iz oblasti pre-

rade drveta, a pre svega članica Agencije za drvo i doveli ih do nivoa predocenjivanja.

Proces je sproveden u preduzećima koja su se prijavila na konkurs objavljen na sajtu Agencije za drvo i dnevnoj štampi u oktobru 2008. godine. Ta preduzeća su dobila deo sredstava za sufinansiranje jednog dela troškova prilikom sprovođenja procesa sertifikacije svoje proizvodnje, a to su: SA-GA DRVO Stara Pazova, TOPLICA DRVO Beograd-Trstenik, INTERHOLZ Beograd, Drvo-promet Ivanjica i Coin KD Lešnica.

Priprema je obavljena po fazama, a obuhvata opšte upoznavanje, karakteristi-

ke sprovođenja i značaj uvođenja FSC COC sertifikata, određivanje sirovinskog sastava, kvalitativnog i kvantitativnog izdvajanja grupa proizvoda, osvrt na tehnološki proces proizvodnje sa ukazanim primedbama i mogućom racionalizacijom koje su funkcionalno vezane za primenu FSC COC sertifikata. Velike poteškoće i zastoje u realizaciji podprojekta predstavlja činjenica da u pomenutim preduzećima nisu implementirani standardi ISO 9000, koji bi u velikoj meri olakšali uvođenje FSC COC sertifikata. U preduzećima koja se bave finalnom proizvodnjom i čiji su krajni proizvodi namenjeni ino tržištima to je preduslov za uvođenje i dobijanje CE znaka. Stoga, apelujemo na sva preduzeća da što pre pristupe uvođenju upravljanja kvalitetom, a to je ISO 9001 standard.

Predstavnici Agencije za drvo su pored navedenih aktivnosti učestvovali na međunarodnim skupovima gde se vrši popularizacija i govori o značaju FSC COC sertifikaciji. Svakako, valja izdvojiti Savetovanje 3K u sklopu 46. međunarodnog sajma nameštaja gde je posebno istaknut značaj uvođenja standarda i praktična primena menadžmenta kvalitetom. U raznim stručnim časopisima i publikacijama se vrši popularizacija i značaj uvođenja FSC COC sertifikata, tako da je u međuvremenu već desetak preduzeća izrazilo potrebu za konsultantskim uslugama koje će pružati Agencija za drvo. Ova, kao i sva druga preduzeća zainteresovana za implementaciju FSC COC standard, posebno koja su izvozno orijentisana, mogu se javiti Klasteru drvoprerađivača Srbije – AGENCIJI ZA DRVO.

Tel.: 011-33-92-473, fax: 011-3217-494
www.agencijazadrvo.rs

Autor ovog teksta je potpredsednik Upravnog odbora Agencije za drvo

**SERVO
DRIVE**

It's
so
easy ...

SERVO-DRIVE

Nova podrška pri otvaranju za veću slobodu opsluživanja i pokreta

Rukom, nogom, kolenom ili kukom: otvaranje može da bude tako lako.

It's so easy – uz SERVO-DRIVE

SERVO-DRIVE je nova električna podrška pri otvaranju koja će vas oduševiti:

- Fioke i elementi na izvlačenje kao da se otvaraju sami: Dovoljan je kratak dodir fronta ili lagano povlačenje ručke
- Čak i teško napunjeni elementi na izvlačenje lako se otvaraju i sa zauzetim rukama
- Nežno i tiho zatvaranje zahvaljujući BLUMOTIONU-u

SERVO-DRIVE: Za veću slobodu opsluživanja i pokreta u kuhinji.

Perfecting motion **blum**®

www.blum.com

Beskrajna sloboda

KRAJEM marta u Beogradu je firma BANE iz Subotice otvorila novi maloprodajni salon u kome uz kuhinjski i kupatilski nameštaj iz svog proizvodnog programa kupcima nudi kompletnu opremu za kupatila, i to najpoznatije brendove svetskih proizvođača opreme za kupatila, kao što su: KolpaSan, Hatria, Vives, Armal, Grohe, Imola i drugi. Tom prilikom nam je o preduzeću BANE govorio Branko Vaci, osnivač i vlasnik ove firme koja će sledeće godine obeležiti dve decenije postojanja, rada i razvoja.

– Preduzeće BANE d.o.o je osnovano 1990. godine, a trgovina je bila naša osnovna delatnost sve do kraja 1995. godine. Početkom 1996. godine firma BANE pokreće proizvodnju toaletnih ormarića za kupatila, a prvi u Srbiji smo počeli i proizvodnju drvenih wc daski. Od tada se preduzeće paralelno orijentiše na proizvodnju i trgovinu. Te 1996. godinu smo prvi u Srbiji uvezli krafmaster vrata, tako da je firma BANE pionir u ovom poslu u Srbiji – kaže gospodin Branko Vaci. – Osim nameštaja za kupatila, firma BANE u proizvodnom delu pokreće proizvodnju kuhinjskog nameštaja i bavi se uređenjem kućnih i poslovnih enterijera. Od samog početka proizvodnje, firma BANE prati nove tehnologije i najsavremenije trendove evropskog i svetskog dizajna koje ugrađuje u svoje proizvode.

Značajno je naglasiti da je firma BANE iz Subotice, u svom razvojnem putu 31. januara 2002. godine, u Srbiji postala strateški partner slovenačke firme KOLPA. Inače, KOLPA iz Slovenije u Srbiji ima 40 distributera, a firma BANE je, u našoj zemlji, vodeći distributer ovog

Nevenka i Branko Vaci

slovenačkog giganta. Malo je poznato da KOLPA u Srbiji ima i svoju proizvodnju koja se nalazi u Zrenjaninu. Takođe, treba naglasiti da je KOLPA, sa svojim brendom KolpaSan, treći proizvođač opreme za kupatilo u Evropi. Osim proizvodnje koja je locirana u Sloveniji i kod nas u Zrenjaninu, KOLPA ima proizvodnju u Moskvi, ali je značajno da se proizvodnja na tri lokacije ove firme ne preklapa. Drugačije rečeno, ono što se proizvodi u Zrenjaninu samo se tu proizvodi i direktno vozi za Sloveniju odakle se distribuira po Evropi i svetu, odnosno, ono što se proizvodi u Novom Mestu ili u Moskvi, samo se tamo proizvodi i takođe distribuira za celu Evropu i svet.

Glavna prodavnica Telenora u Beogradu

oblikovanja

– U protekloj godini fabrika KOLPA u Zrenjaninu je izvezla robu u vrednosti oko 7,5 miliona evra, dok je cela korporacija KOPLA prošle godine napravila negde oko 75 miliona evra prometa. KOPLA u Srbiji zapošljava oko 100 ljudi direktno u proizvodnji, a još toliko ljudi opslužuje KOLPU kroz kooperativne odnose. Mala privreda je uspela da ovlada tehnologijom i kvalitetom proizvodnje nekih delova i komponenti, a jedan deo se uvozi iz Italije, Francuske i Nemačke. Prema tome, oko dve stotine ljudi je u našoj zemlji uposleno u programu KOLPA – kaže naš sagovornik, gospodin Vaci.

U firmi BANE zaposleno je 60 ljudi. BANE ima svoju proizvodnju kuhinja i preradu kerrocka, a bavi se opremanjem stambenih i poslovnih enterijera. Osnovni cilj zaposlenih je uvek bio kvalitet proizvoda i zadovoljan investitor. Firma BANE u Srbiji ima četiri salona kupatila i tri salona kuhinja.

Inače, proizvodni program firme BANE je odavno zapažen i vrlo cenjen, pa je ova firma više puta nagrađivana na sajmovima nameštaja i građevinarstva. Spomenimo Zlatni ključ, Zlatni visak i niz drugih priznanja za tehničko-tehnološka rešenja.

Kvalitetom proizvoda, posebno u izradi kuhinja i preradi kerrocka, firma BANE se dokazala kao važan partner u preradi i opremanju enterijera.

– Ponosni smo na to što smo pioniri u ovom poslu i što smo prvi u Srbiji počeli da prerađujemo KERROCK. On je topao i prijatan na dodir. Odlikuje ga masivnost, homogenost, izdržljivost i otpornost na udarce. Neporozan je, ne upija vlagu, a otporan je na toplotu. On je samoglasiv i bezbedan na vatru... Iza nas je veliki broj vrlo uspešnih referenci, spomenimo Telefoniju Telenor u Beogradu (Knez Mihailova 27) gde smo izradili pult dug 60 m i 17 cm. Radili smo u Apatinu, Subotici, Novom Sadu, Vršcu, Beogradu, Čačku, Vrnjačkoj Banji, Nišu, svuda po Srbiji. Takođe smo radili i radimo u Crnoj Gori. Treba istaći da su Rollingstones i Madona u hotelu Splendid pili kafu sa naših stolova. Firma BANE je opremala prodavnice VIP-a, a sada će da radi MTS. Posla imamo zato što radimo kvalitetno, povoljno i korektno. Opremamo pošte, banke, hotele, sportske centre, ambulante, poslovne i stambene objekte svih vrsta. Radimo korektno i kvali-

Hotel Splendid, Bečići

Kuhinja DECENIJA

tetno tako da nema ni primedbi ni reklamacija. Moto firme BANE je da: *Samo kvalitet može da gura napred...* Inače, KOLPA se priprema i za nastup na Sajmu građevine u Beogradu, gde će, posle sajma u Frankfurtu, biti izložen veliki broj noviteta, kao i najnovija dostignuća u opremanju kupatila – kaže na kraju našeg razgovora direktor Branko Vaci, uz poziv našim čitaocima da na predstojećem Sajmu građevine u Beogradu posete štand firme KOLPA. ■

E-mail: bane@banesu.rs

www.banesu.rs

Saloni kupatila KolpaSan:

Beograd, Bulevar Kralja Aleksandra 402, tel: 011 – 240 73 71

Novi Beograd, Tošin bunar 224/a, tel: 011 – 260 99 20

Novi Sad, Rumenački put 11, tel: 021 – 518 091

Subotica, Banijska 2, tel: 024 – 547 886

Saloni kuhinja:

Subotica, Batinska 34, tel: 024 – 561 187, 561 186

Novi Sad, Marka Miljanova 10, tel: 021 – 661 9005

Novi Beograd, Tošin bunar 224/a, tel: 011 – 260 99 36

PREDLOG DA SE UGRADNJA I ZAMENA FASADNE
STOLARIJE UVRSTI U PAKET MERA VLADE
REPUBLIKE SRBIJE ZA UBLAŽAVANJE NEGATIVNIH
EFEKATA SVETSKJE EKONOMSKE KRIZE U SRBIJI

Zamenom stolarije

PIŠU: dr Zdravko Popović
mr Borisav Todorović
dipl.ing. Srđan Radivojević

OVaj tekst se odnosi na obrazlaganje predloga za uvrštavanje još jednog domaćeg proizvoda – fasadne stolarije – u paket mera Vlade RS za ublažavanje negativnih efekata svetske ekonomske krize, koja bi se, pored automobila, poljo-privredne mehanizacije, nameštaja, podnih obloga i kućnih aparata, mogla kupovati uz pomoć subvencionisanih potrošačkih kredita građana. U njemu ćemo pokušati da objasnimo kako bi prihvatanje ovog predloga bilo višestruko korisno za sve učesnike i za nacionalnu ekonomiju u celini. Građani bi fasadnu stolariju mogli nabavljati pri izgradnji novih objekata ili, što je mnogo važnije u ovom predlogu, pri zameni stare fasadne stolarije u cilju uštede toplotne energije.

OBRAZLOŽENJE

Prema popisu iz 2002. godine, statistički podaci vezani za stambeni fond Republike Srbije, prikazani su u tabeli 1.

U svojim stanovima živi 82% vlasnika i upravo na njih treba usmeriti kampanju i ostvariti ciljeve o kojima je ovde reč.

Prema istraživanjima, neophodna je zamena prozora na bar 75% stanova u kojima žive vlasnici ili na: $181.206.000 \times 0,82 \times 0,75 \approx 111.441.690 \text{ m}^2$ stambene površine;

Površina prozora (po propisima je 1/7 od površine podova prostorija za boravak – usvojili smo 1/9 površine stana) za zamenu bi, pri tome, ukupno iznosila: **12.382.410 m²**.

Za cenu novih prozora od samo 120 €/ m², ukupna vrednost prozora koje bi trebalo zameniti bi bila: **1.485.889.200 €**.

U vreme nastupajuće ekonomske krize, ukoliko bi bila podsticana i subvencionisana zamena spoljašnje stolarije i to na način da se godišnje zameni samo 10% od prethodne

pretpostavljene količine, obezbedili bismo uslove da domaća industrija građevinske stolarije ne samo opstane već i da se razvije, jer bi se time za nju obezbedio obim godišnjeg posla od oko 150 miliona €, a dobici za društvo bi bili ogromni.

Gruba procena efekata za uštede energije na nacionalnom nivou, pri tome, je vrlo jasna i izgleda ovako:

- skoro polovina ukupne energije troši se na zagrevanje i hlađenje stanova;
- oko 30% te energije se nepotrebno troši, jer nisu ostvarene uštede koje su dostupne i moguće (fasadni zidovi, prozori, električni uređaji itd.);
- udeo zamene prozora u ukupnim mogućim uštedama je skoro 40%;
- zamena prozora je najbrži i tehnički najlakši način energetske popravljivanja objekata za stanovanje.

Zamena nedovoljno kvalitetnih prozora na stambenim objektima mogla bi dovesti do uštede približno 6% od ukupne potrošnje energije na nacionalnom nivou. Jasno je šta bi to predstavljalo u godišnjim ener-

getskim bilansima i šta bi značilo za smanjenje obima izgradnje novih energetskih objekata.

Osim ušteda energije koja je višestruko korisna i za pojedinačnog korisnika (cena grejanja i hlađenja), i za celokupnu zajednicu (uštede energije na nacionalnom nivou), a i za globalni nivo zaštite sredine u svakom pogledu, postoje i objektivni kriterijumi svakog pojedinačnog korisnika za donošenje odluke o vremenu i načinu zamene prozora na stanu ili zgradi, a to su:

- poboljšanje termičkih osobina prozora stvara prijatniju atmosferu prostora u stanu, jer su zimi mnogo prijatnije toplije fasadne površine;
- nema promaje i velikih gubitaka kroz zatvorene, a nezaptivene prozore;
- nema pojave kondenzata na staklu i profilima;
- zamena prozora podrazumeva i primenu savremenih termo-izolacionih stakala, što presudno doprinosi velikim uštedama energije;

POSTOJEĆE STANJE

Međutim, trenutni – prilično jednostran i na voljeban način nametnut javnosti – pogled na rešavanje ove situacije, izgleda krajnje jednostavno i ubedljivo. Sledeći tekst, koji je preuzet iz štampe, takav pogled naj-

Tabela 1

Stambeni fond Republike Srbije, prema popisu 2002. godine		
Broj stanova (u hiljadama)	Površina stanova (u hiljadama m ²)	Prosečna površina jednog stana, (m ²)
2.744	181.206	66,0

Pokrovitelj 5. SABORA DRVOPRERAĐIVAČA Srbije je Kabinet potpredsednika Vlade Republike Srbije za evropske integracije.

Centralna rasprava na temu:

- Šumarstvo, prerađivački i proizvodnja nameštaja u svetlu evropskih standarda i integracija.
- Značaj i efektivnost mera Vlade RS na drvoprerađivački sektor, kriza i tokovi u branši

do uštede energije

Zamena nedovoljno kvalitetnih prozora na stambenim objektima mogla bi dovesti do uštede približno 6% od ukupne potrošnje energije na nacionalnom nivou. Jasno je šta bi to predstavljalo u godišnjim energetske bilansima i šta bi značilo za smanjenje obima izgradnje novih energetske objekata.

bolje ilustruje i on ne predstavlja izuzetak u bilo kom pogledu:

*„Zamenom prozora se toplotni gubici mogu umanjiti i za polovinu, a investicija se isplaćuje u periodu od tri do pet godina. **Ugradnja savremene PVC stolarije** u trosobnom stanu koštaće vas između 900 i 1.500 €, u zavisnosti od kvaliteta i veličine staklenih površina u stanu. Ušteda se ostvaruje kroz mesečne račune, ukoliko se grejete na struju, gas ili čvrsto gorivo, ali ne i ako u stanu imate centralno grejanje, jer se ono plaća po kvadraturi, a ne po potrošnji. U tom slučaju će vam zamena prozora omogućiti toplije stanove, a na manje račune ćete sačekati sve do ugradnje kalorimetara.”*

Iza toga sledi i tabela (u našem tekstu tabela 2) koja sve ubedljivo potvrđuje.

Zaključak je jasan:

Ako odmah i bez razmišljanja zamenite vaše stare i propale prozore – novim od PVC profila – uštedećete i do 50% na grejanju, a investicija će vam se isplatiti za 3 do 5 godina.

Kao i u mnogim drugim slučajevima i ovde se radi o površnim analizama, olako usvojenim zaključcima i preporukama bez argumenata. Ali, zbog prethodno iznesenih brojki i ne čudi agresivnost nastupa stranih proizvođača PVC profila koji bi želeli da maksimalno povećaju svoj udeo na segmentu tržišta na kome se u narednih desetak godina očekuje ozbiljan obim posla.

Problem najvećeg učešća PVC profila za fasadnu stolariju je bio prisutan i u zemljama zapadne Evrope. Međutim, ozbiljni problemi primene PVC profila, a naročito ogromni troškovi njihovog uklanjanja posle eksploatacije zbog rigoroznih propisa o zaštiti životne sredine, u tim zemljama su već relaksirali situaciju i doveli do ravnomernije raspodele poslova na tržištu.

Ne ulazeći mnogo u tehničke karakteristike i detalje kojima se analiziraju razlike i prednosti pojedinih vrsta materijala za prozore, prvo treba naglasiti da ni jedan materijal nije idealan i da svaki ima i prednosti i nedostatke. Moramo, međutim, istaći da je drvo do sada najviše korišćeno, dok za ostale materijale nemamo čak ni dovoljno dug period šire upotrebe. Znamo isto tako da se drvo može popraviti i doterati na licu mesta, dok za PVC profile (za koje se kaže da „nema održavanja”), to je vrlo teško, skoro nemoguće. Zatim, od svakog materijala se prave i dobri i loši prozori. Sigurni smo da je period proizvodnje loših drvenih prozora za nama. Suprotno tome, na neuređenom tržištu, kakvo je naše, sve je više falsifikovanih profila i loših prozora od PVC profila, kojima se upravo kompromituje svaki napor da se načini neki ozbiljniji iskorak u ovoj oblasti.

Napominjemo takođe, da se kod nas u proizvodnji prozora od PVC profila ostvaruje izuzetno mala dodata vrednost (oko 5%),

jer se koriste formirani uvozni profili, uvozni okovi, uvozno staklo i zaptivke, pa je vrlo malo učešće sklapanja i ugradnje u ukupnoj vrednosti prozora. Za drvene prozore, čija je proizvodnja takođe delom zavisna od uvoza, u proizvodnji i montaži se ostvaruje dodata vrednost od 35-40%. Kvalitetni drveni prozori mogu da se proizvode samo u tehnički opremljenim pogonima i sa obučenom radnom snagom. Proizvodnja i ugradnja drvenih prozora bi mnogo više valorizovala domaću sirovinsku bazu, porezi bi pri tome bili mnogo veći, broj zaposlenih i njihova primanja bi predstavljali značajan segment domaće drvne industrije, naročito u poželjnom delu finalizacije.

Zbog prethodnog smatramo da je potrebno da se fasadna stolarija najpre uvrsti u Vladin paket mera, a da se paralelno sa tim pokrene i desetogodišnji program zamene fasadne stolarije na postojećim stambenim objektima. Za razliku od kampanja u kojima je na javnim objektima u proteklih desetak godina izvršena zamena fasadne stolarije, najvećim delom PVC profilima, ovaj program bi morao da se vodi sa jasnom argumentacijom i sa ciljem da se i u kriznim vremenima, uz ograničene resurse, za duži period ostvari maksimalna korist za nacionalnu ekonomiju. Ovo je potrebno uraditi i zbog toga što će naša industrija građevinske stolarije pored svih drugih problema koje ima na putu do stranih tržišta uskoro dobiti još jedan problem. Naime, uvođenjem CE znaka za prozor kao proizvod, koji će u zemljama Evropske Unije biti obavezujući od 01.02.2010. godine, stvorice se još jedna, skoro nepremostiva, barijera za izvoz. U tom smislu neophodno je da se brzo i efikasno primene tuđa brojna iskustva u ovoj oblasti, jer nema smisla da se rešenja odlažu do izrade i usvajanja brojnih studija i strategija na ovu temu, kao da je za to potreban poseban naučni doprinos za konkretne tehničke zahteve i inženjerska rešenja. Samo se u prazno troše i vreme i pare. Da bi sve moglo da se pokrene i da se obezbedi odgovarajuća tehnička infrastruktura za sprovođenje programa, neophodno je da se donesu propisi kojima će se urediti tehnički uslovi za izbor, ugradnju i korišćenje fasadne stolarije. Oni bi bili zasnovani na savremenim evropskim propisima i standardima od kojih je deo već usvojen i kod nas. Odmah treba da se donese i usvoji pravilnik za vrata i prozore, kojim bi se definisale obaveze proizvođača u vezi primene i provere proizvoda prema standardima, kao i edukacija građevinaru da koriste tehnički ispravne elemente. U taj posao treba da se uključe Šumarski fakultet, Zavod za standardizaciju, klaster drvopretrađivača, IMS i sami proizvođači. Ovaj posao treba da se završi za nekoliko meseci kako nas po ko zna koji put situacija ne bi iznenadila i zatekla nespremlne. ■

Tabela 2

Vrsta radova	Ulaganja	Ušteda	Povraćaj
Zamena prozora	oko 140 €/m ²	do 50 odsto	tri do pet godina
Termoizolacija – stiropor	200-500 din./m ²	30-65 odsto	četiri do sedam godina
Ventili za radijatore	1.100-1.500 din./kom	do 15 odsto	zavisu od vrste grejanja
Trake za prozore	30-70 din./m	minimalna	

Objekat u

P OČETKOM februara ove godine u Moroviću je upriličena prigodna svečanost gde se okupilo oko stotinak zvanica, uglavnom šumarskih stručnjaka i drvoprerađivača, kao i zvanica iz javnog života, društveno-političke zajednice i sredstava informisanja. Povod jednostavan, ljudski: u Moroviću je izgrađena nova Šumska uprava. U ime domaćina, Šumskog gazdinstva *Sremska Mitrovica*, goste je pozdravio direktor Pera Dobrojević, a zatim se prisutnima obratila Marta Takač, generalni direktor JP *Vojvodinašume*.

– U ime JP *Vojvodinašume* sve vas pozdravljam ovde u Šumskoj upravi *Morović*, koja je sastavni deo Šumskog gazdinstva *Sremska Mitrovica*, a samim tim i JP *Vojvodinašume*. Izuzetno mi je velika čast da ste se u ovako velikom broju odazvali ovog dana, kada je značajno za nas da se jedna ovakva uprava otvori u Vojvodini. Mi u šumarstvu radimo često u lošim uslovima i obično smo retko u prilici da zidamo i gradimo uprave. Kako sam ja dobila informaciju, otprilike

nekih osamdeset do sto godina u Srbiji nije napravljena nova šumska uprava. Zato je posebna čast i za naše preduzeće, kada smo uspeli da nakon četiri godine uspešnog poslovanja imamo snage i moći da napravimo jednu ovakvu zgradu. Što se tiče izvođačkih radova, ova zgrada je koštala 37 miliona dinara, a oprema je koštala oko 4 miliona dinara. Mora se znati da su to sopstvena sredstva JP *Vojvodinašume*. Zgrada ima oko 800 kvadrata poslovnog prostora za sve naše zaposlene u Šumskoj upravi *Morović*, i što je veoma značajno, ovde će biti i mehanizacija Šumskog gazdinstva *Sremska Mitrovica*. Vi znate kako

funkcioniše i kako posluje JP *Vojvodinašuma* u protekle četiri godine, pa sada sa zadovoljstvom mogu da kažem da mi je izuzetna čast što smo u prilici da nastavimo taj uspešan put, pa se ovom prilikom zahvaljujem svom timu, zahvaljujem se svim zaposlenima, što su me podržali da dobijem još jedan mandat i svakako, čestitam Šumskom gazdinstvu *Sremska Mitrovica*, jer smatram da je ovo izuzetno značajan dan za sve nas – rekla je dipl. ing Marta Takač, generalni direktor JP *Vojvodinašume*.

Zatim je podpredsednik Izvršnog veća Vojvodine i sekretar za privredu, Ištvan Pastor, svečanim presecanjem

Nekoliko detalja sa otvaranja Šumske uprave *Morović*

funkciji razvoja šumarstva

JP *Vojvodinašume* potvrđuje da ono što je državno i ono što je javno, može da bude izuzetno funkcionalno i izuzetno efikasno. Važno je da firma koja je u osnovi drvoprerađivačke industrije, firma koja je u osnovi turističke delatnosti i niza drugih aktivnosti, bude jaka, zdrava, propuzivna, sa puno ideja i spremna za realizaciju tih ideja, istaknuto na otvaranju Šumske uprave u Moroviću.

vrpce simbolično otvorio i predao na korišćenje zgradu Šumske uprave Morović. Tom prilikom Pastor je rekao:

– Mislim da je priča o JP *Vojvodinašume* jedna eklatantna priča koja potvrđuje da ono što je državno i ono što je javno, može da bude izuzetno funkcionalno i izuzetno efikasno. JP *Vojvodinašume* su to pokazale u proteklom godinama nakon jedne reorganizacije, gde su morale da se izbore sa javnim mjenjem koje je vladalo u odnosu na ovu delatnost i u odnosu na ovu firmu i mislim da su JP *Vojvodinašume* to izuzetno uspešno uradile oslanjajući se na sopstvenu snagu, snagu svojih partnera, svoje volje i snagu svoje ideje. To je potvrda za ovu firmu koja ima budućnost i sigurno je da ovaj deo firme ovde, sa sedištem u Sremskoj Mitrovici, ima posebnu težinu unutar rada ovog šumarskog preduzeća zbog ukupnih resursa sa kojima raspolaže i verovatno da će ova zgrada biti veoma brzo u funkciji te delatnosti i ja to od srca želim. Kod nas se manje govori o značaju velikih preduzeća, a ja bih samo želeo da kažem da nema malih i srednjih preduzeća, nema preduzetništva, ako nema jakih i velikih firmi. Iz tog razloga je važno da firma koja je u osnovi drvoprerađivačke industrije, firma koja je u osnovi turističke delatnosti i niza drugih aktivnosti, ovakvog gabarita kao što je Javno predu-

zeće *Vojvodinašume*, bude jaka, zdrava, propulzivna, sa puno ideja i spremna za realizaciju tih ideja – rekao je gospodin Pastor uz želju da se sa šumarima vidi ove godine još par puta povodom ovakvih prilika.

Šumsko gazdinstvo *Sremska Mitrovica* već decenijama posluje uspešno, pa je tako i sad, ovde u Moroviću, privelo kraju jednu značajnu investiciju. Šta šumari očekuju od ove investicije, bilo je pitanje za direktora Peru Dobrojevića.

– Do sada smo imali prioritet i opredelenje stalnog ulaganje u proizvodnju, u proširenje proizvodnje, u obnavljanje, negu i zaštitu šuma, u praćenje tehnologije i tehnike u mehanizaciju. Kao što je poznato ŠG *Sremska Mitrovica* sve svoje radne obaveze izvodi sopstvenim mašinama i sopstvenom radnom snagom, tako da smo do sada imali prioritet i opredelenje da u te dve osnovne delatnosti najviše ulažemo. U međuvremenu stvoreni su uslovi da nešto novca uložimo i za poboljšanje uslova rada za radnike u šumarstvu. Jer, ako se ljudi dobro osećaju i ako imaju zadovoljavajuće uslove rada, njihov rad će biti još bolji i produktivniji. Ova investicija je, bez sumnje, proporcionalna onome što očekujemo da će šumarstvo dobiti. Poređenja radi, vrednost ove Šumske uprave sa kompletnom opremom je manja ne-

go što su obaveze prema svim radnicima ŠG *Sremska Mitrovica* na mesečnom nivou... Ovo je šumarski kraj, pa će bez sumnje, ovim objektom i ovo mesto dobiti na značaju. Ovo je reprezentativan objekat, pa sutra u nekoj saradnji šumara na nivou Vojvodine, Srbije ili u međunarodnoj saradnji, ovaj objekat može da ima vrlo važnu ulogu i više funkcija. Ovde je blizu Hrvatska, tu je Bosna, a ni Mađarska nije daleko, pa ovaj objekat možda može, pored svoje primarne funkcije, biti ključna stanica za sve vidove regionalne saradnje i razvoja, a ovo je zgrada koju treba i pokazivati. U Šumsko gazdinstvo *Sremska Mitrovica*, odnosno ovde u Šumsku upravu Morović, RJ *Mehanizacija Morović* i Šumsku upravu *Višnjićevo*, odnosno u ovaj deo naše zemlje, gde usavršeno gazdujemo tvrdim lišćarima, a najviše sa hrastom, svake godine dolazi desetak stranih delegacija, dolaze studenti i profesori da vide kako radimo i na koji načinm gazdujemo šumama. Dolaze da nas poduče, ali i da nešto nauče, jer ovo je šumarski kraj, a sremsko šumarstvo je organizovano, ima tradiciju i poštuje struku. Uz šume i naš rad, našim gostima ćemo sa ponosom pokazati i našu novu Šumsku upravu koja će, bez sumnje, biti u funkciji razvoja šumarstva – kaže direktor ŠG *Sremska Mitrovica*, gospodin Pera Dobrojević. ■

Interlignum-ns

MAŠINE ZA OBRADU DRVETA I REPROMATERIJALI ZA DRVNU INDUSTRIJU

VERTIKALNI KROJAČ PLOČA **STRIEBIG**

AUTOMATSKA MAŠINA ZA OBRADU RUBOVA
CASADEI INDUSTRIJA

LEPILA ZA DRVO **COLLANTI CONCORDE**

CNC OBRADNI CENTAR **BUSELLATO**

KLASIČNE STOLARSKÉ
MAŠINE **CMC Rimini**

SUŠARE ZA REZANU GRAĐU
TERMOLEGNO

KRIVOLINIJSKA KATERICA
FRAVOL

Posetite nas na Sajmu građevine u Beogradu
od 22. do 26. aprila 2009. godine u hali 4, štand 1527

21000 Novi Sad, MASTER CENTAR, Hajduk Veljkova 11, I sprat
tel: +381 21 66 111 90, 66 111 91, 66 111 92, fax: +381 21 30 21 25, e-mail: ligns@ptt.rs

11000 Beograd, Prilučka 1
tel: +381 11 24 71 768, 24 73 336, 24 66 605, fax: +381 11 24 67 321, e-mail: ligbg@sbb.rs

www.interlignum-ns.co.rs

SHOW ROOM: 22330 Nova Pazova, Industrijska zona bb, tel: 022 32 73 33

AUTOMATSKA KANTERICA IMA KLESSMANN

AUTOMATSKI KROJAČ PLOČA GIBEN

VIŠEVRETENA
BUŠILICA MAGGI

HORIZONTALNI KROJAČ STETON

TRAČNA TESTERA
SA KLIZNIM STOLOM ACM

POSTROJENJE ZA LAKIRANJE TECNOAZZURRA

TOPLE PRESE STETON

*Najbolji su uvek uz vas.
The best are always with you.
I migliori sono sempre con voi.*

Uspešna privatizacija

NEKADA poznato društveno preduzeće SREMSKI HRAST iz Morovića imalo je prekid u radu od nepune četiri godine, a onda ga je od Agencije za privatizaciju, 2. oktobra 2007. godine, kupila firma SAGA. Usledila je temeljna rekonstrukcija i remont, a već prošle godine ova firma je ostvarila značajan poslovni rezultat. Kao akcionarsko društvo SREMSKI HRAST je konstituisan 1. novembra 2007. godine i od tada posluje, kao samostalno preduzeće, u poslovnom sistemu SAGA.

Prethodno je firma SREMSKI HRAST stala sa radom 2004. godine u momentu kada je već bila prezadužene. Radnici su poslali kićama, a 2006. godine neuspehom je završio dvomesečni pokušaj da se pokrene proizvodnja. Praktično, nakon četvorogodišnje pauze rad je konačno pokrenut u novembru 2007. godine.

– Novi vlasnik je ovo preduzeće zatekao u stanju potpune zapuštenosti. Proizvodne linije su bile van funkcije, objekti ruinirani, dvorište zakorovljeno, a radnici odavno kod kuća sa kompletno neizmzrenim obavezama i dugovanjima za period od četiri godi-

ne. Novog vlasnika sačekale su i obaveze iz perioda kada je u ovoj prezaduženoj firmi zaustavljena proizvodnja. Postojala su velika dugovanja prema JP *Vojvodinašume*, elektrodistribuciji, zaposlenima i ostalim dobavljačima.

Nakon što je kupljen, u SREMSKOM HRASTU se odmah pristupilo generalnom remontu svih proizvodnih linija, sanaciji građevinskih objekata, uključujući infrastrukturu i ogradu. Izmirene su elementarne obaveze, kao što je dugovanje elektrodistribuciji, kako bi se mogla priključiti struja, potom dugovanje JP *Vojvodinašume*. Istovremeno izmirene su sve obaveze prema radnicima, uključujući i povezivanje staža za četverogodišnji period. Prvo su, dakle, sanirane sve zaostale obaveze i izvršen remont, a onda je počela prerada drveta – priča gospodin Dušan Branković.

Novi vlasnik je značajno investirao u SREMSKI HRAST, a kupljen je nov, kompjuterizovan pogon sekundarne dorade i ugrađena moderna linija za optimiziranje. Ova linija je prošle jeseni puštena u rad, a prošle godine SREMSKI HRAST je preradio oko 10.000 kubika trupaca.

– A.D. SREMSKI HRAST je koncipiran da posluje u poslovnom sistemu SAGA, a to znači da je rad ovog preduzeća u funkciji snabdevanja finalnih kapaciteta firme SAGA. Treba, međutim, naglasiti da SREMSKI HRAST ima značajne kapacitete i za eksterno tržište, kao i za usluge u domenu primarne i sekundarne prerade drveta. Takođe, treba naglasiti da je kapacitet firme SREMSKI HRAST mnogo veći od onog koji je ostvaren prošle godine. Istina, faktor

ograničenja je deficit sirovine i činjenica da se SREMSKI HRAST, nakon četiri godine, pojavio kao novi kupac – objašnjava direktor Branković. – Novi vlasnik je u ovom preduzeću zatekao i vrlo lošu kvalifikacionu i starosnu strukturu zaposlenih, što je i logičan sled događaja, jer ko god je znao i mogao da radi nije sedeo skrštenih ruku i u protekle četiri godine našao je sebi novi posao. U saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje SREMSKI HRAST je uposlio dosta novih i mladih ljudi, pripravnika, koji su obučeni i osposobljeni za rad, a zaposleno je uglavnom lokalno stanovništvo. Trenutno je u ovom preduzeću zaposleno oko 40 radnika, a proizvodnja je organizovana po modernim principima, informatički se obrađuju svi podaci i prati proces proizvodnje.

Dakle, u firmi SREMSKI HRAST su instalirane dve linije za primarnu preradu, kao i jedna nova linija za sekundarnu preradu drveta. Već smo istakli da je u prošloj godini ovde preradio 10.000 kubika trupaca, ali kapacitet ovog preduzeća je duplo veći. Ovo preduzeće se nalazi na izvoru sirovine, a prerađuje sve vrste tvrdog drveta

Naš sagovornik
dipl. ing. Dušan Branković,
direktor Akcionarskog društva
SREMSKI HRAST Morović

garancija razvoja

Veliki je uspeh što je za nešto više od godinu dana propast ovog preduzeća, nakon četvorogodišnjeg nerada, ne samo zaustavljena, nego su otplaćeni dugovi, izvršen remont, uveden red, investirano u novu liniju i pokrenuta ozbiljna proizvodnja. SREMSKI HRAST je sada, i pored krize, u dobroj poziciji da povećava obim proizvodnje i uz mnogo rada stasava u pouzdanu firmu za preradu drveta.

Mada je rad ovog preduzeća u funkciji snabdevanja finalnih kapaciteta firme SAGA, SREMSKI HRAST ima kapacitete i za eksterno tržište, kao i za usluge u domenu primarne i sekundarne prerade drveta.

koje se nalaze u okruženju: hrast, grab, bagrem, jasen, orah. Saradnja sa lokalnim šumarstvom je dobra, ali aktuelna svetska kriza, naravno, nije mimoišla ni ovo preduzeće koje je izloženo dejstvu recesije zapadnog tržišta na koji je poslovni sistem SAGA, inače, vrlo upućen.

– Da bi menjali ljude, moramo im promeniti ambijent – ističe naš sagovornik, a zabeležili smo još jedno njegovo zapažanje. – Posle dugogodišnjeg nerada ljudi su ovde izgubili volju i veru u mogućnost opstanka ove firme. Istovremeno, stekli su naviku da se ovde ne radi, pa je pored mnogo entuzijazma i finansijske podrške našeg vlasnika, ovoj fabrici i fabričkom krugu dat novi izgled kako bi se i time podstakla želja radnika i pogurala mogućnost za novi početak. Veliki je uspeh što je za nešto više od godinu dana propast ovog preduzeća ne samo zaustavljena, nego je izvršena rekonstruk-

cija, pokrenuta ozbiljna proizvodnja, otplaćeni dugovi, uveden red. SREMSKI HRAST je sada, i pored krize, u dobroj poziciji da povećava svoju proizvodnju i uz mnogo rada sigurno stasava u pouzdanu firmu za preradu drveta – kaže na kraju našeg razgovora gospodin Dušan Branković.

Spomenimo da se ovde spremaju za još jednu investiciju. Priprema se rekonstrukcija hidrantske mreže, a skoro je završena rekonstrukcija kotlarnica.

Ništa nije tako brzo kao propast, kaže naš narod. A ovde je propast zaustavljena. Zato sve pohvale treba uputiti firmi SAGA koja je uz uspešnu privatizaciju i značajna ulaganja u SREMSKI HRAST, ovu firmu postavila na čvrste noge i trasirala put razvoja. Zaposleni u firmi SREMSKI HRAST na čeli sa gospodinom Brankovićem to cene i radom će znati da uzvrate.

U Moroviću smo sreli i Milana Latasa, direktora firme SAGA i predsednika Upravnog odbora preduzeća SREMSKI HRAST. Razgovor sa ovim smirenim čovekom velikog iskustva uvek inspiriše, a ovoga puta, neizbežna tema bila je svetska (i naša) kriza. Sa Latasom ćemo još razgovarati, a u ovom broju beležimo jednu njegovu misao vezanu za krizu: Pored novih tržišta, treba tražiti za novim proizvodima – kaže Latas. ■

SREMSKI HRAST
22245 Morović
tel. +381 22 736-126
tel/fax: +381 22 736-022
sremskihrast@yahoo.com
www.sagadrvo.rs

Buje-export d.o.o. Buje
Istarska 22, Buje, Hrvatska
www.buje-export.hr

Tel: +385 (0)52 725 130
Fax: +385 (0)52 772 452

Kontakt osoba: Dario Kozlović
Tel: +385 (0)52 725 132
Mob: +385 (0)98 254 193
dario.kozlovic@buje-export.hr

Poslovnica Zagreb

Tel: +385 (0)1 6117 171
Fax: +385 (0)1 6117 029

Kontakt osoba: Ratimir Paver
Mob: +385 (0)98 254-192

BUJE-EXPORT d.o.o.
IMA 40 GODINA
KONTINUIRANOG ISKUSTVA
U TRGOVINI DRVETOM:
REZANA GRAĐA, ELEMENTI,
PARKET, FURNIR
I UVOZ OPREME ZA
DRVNU INDUSTRIJU.
POSEDUJEMO FSC CERTIFIKAT
OD 2000. GODINE I PRUŽAMO
USLUGE KONSALTINGA
ZA FSC CERTIFIKOVANJE.

www.metal-flex.com · e-mail: metalflex@sezampro.yu

METAL-FLEX

NOVA PAZOVA
INDUSTRIJSKA ZONA BB
022/323-720
022/323-155
022/323-283
Maloprodaja
022/323-348

PROIZVODNI PROGRAM:

- mašinski vijci
- vijci za drvo
- torban vijci
- vijci za lim
- zakovice
- hladno kovani delovi po posebnom zahtevu

NOVO U NAŠEM PROGRAMU!

Potrošnja konvencio

PIŠE: mr Goran Milić

VECINA privrednika i menadžera koja radi u drvnoj industriji zna da je utrošak energije za sušenje drveta ogroman (preko 75% ukupne potrošnje u lancu trupac – gotov proizvod se troši na sušenje). Znatno manje privrednika, međutim, zna na šta se zaista energija troši, odnosno koliki deo energije se potroši na isparavanje vlage iz drveta. Potpuno poznavanje energetskog utroška po stavkama pri sušenju drveta daje mogućnost uštede energije koja se sve više nameće kao neophodnost ekonomičnog poslovanja. Ovo naročito ako se zna da se cena sušenja drveta u Srbiji određuje proizvoljno i veliko je pitanje da li je realna.

Električna energija se pri sušenju troši na pogon svih električnih uređaja, a pre svega na pogon ventilatora. Pošto ventilatori tokom sušenja neprestano rade, jedina, ali značajna mogućnost uštede je u korišćenju frekventnih oscilatora (invertera). Procena je da 20% manja brzina ventilatora donosi 50% manju potrošnju električne energije. Naravno, uslov je da je u komori obezbeđenja dovoljna i ravnomerna cirkulacija vazduha i da se redukcija brzine ventilatora primenjuje u poslednjim fazama sušenja (vlažnost ispod 25%).

**SUŠARE ZA DRVO
AUTOMATI ZA SUŠARE
VLAGOMERI ZA DRVO I BETON**

NIGOS
ELEKTRONIK - NIŠ

18000 Niš, Srbija
Borislava Nikolića - Serbože 12
Tel/Fax: +381(0)18 / 211-212, 217-468, 217-469
E-mail: office@nigos.co.yu, golub@nigos.co.yu
Internet: www.nigos.co.yu

energije pri narnom sušenju drveta

Potrošnja toplotne energije se pri sušenju drveta generalno može podeliti na četiri glavne stavke:

1. početno zagrevanje drveta i vode u drvetu tokom faze zagrevanja, kao i kasnija zagrevanja kad god se podiže temperatura u sušari,
2. isparavanje vlage iz drveta,
3. zagrevanje svežeg vazduha koji se usisava kroz ventilacione otvore i
4. gubici toplote.

Dodatno se toplotna energija troši na početno zagrevanje komore i opreme u njoj, na razbijanje higroskopske ravnoteže u drvetu tokom sušenja, kao i na zagrevanje/isparavanje vode ko-

ne energije. Realna veličina ove stavke zavisi od početne i konačne vlažnosti, kao i vrste drveta koje se suši, odnosno njegove gustine. Drugim rečima, ne može se smanjiti utrošak energije za isparavanje vlage, osim ako se drvo prethodno prirodno ne suši. Dovoljno je samo nekoliko dana prirodnog sušenja da se utrošak energije za ovu stavku smanji i do 20%. Zanimljivo je, međutim, da se ovaj utrošak može uvećati davanjem nepravilnih nadmera. Procena je da se davanjem nadmere veće za 0.8 mm od pravilne, utrošak energije za isparavanje vlage pri sušenju građe debljine 25 mm povećava za oko 3%. Ovde se dolazi do značaja eventualne operacije rendisanja pre faze sušenja, čime

Deo vazduha koji primi vlagu iz drveta potrebno je zameniti novim, svežim vazduhom koji se usisava kroz ventilacione otvore. Količina energije potrebna za zagrevanje ovog vazduha zavisi od razlike između temperature u sušari i spoljašne temperature, ali i od vlažnosti spoljašnjeg i vazduha u sušari. Pored toga, postoji i samostalni uticaj temperature vazduha u sušari, jer što je ona viša to se postojeći vlažan vazduh prolaskom kroz grejna tela (zagrevanjem) više "isušuje", pa je potreba za razmenom vazduha manja. Značajna ušteda se kod ove stavke može postići postavljanjem rekuperatora toplote u sistem ventilacionih otvora. Princip rada rekuperatora je da se deo

na izolacije ne znači i dvostruko manje gubitke, jer nepromenjeni ili malo umanjani ostaju gubici kroz spojeve konstrukcije i pod komore. Procena je ipak, da nove, moderne sušare, sa dobrim izolacijama i dobrim sistemima regulacije, troše i do dva puta manje energije od starih, godinama korišćenih sušara. Generalno, na toplotne gubitke odlazi 8-20% (često i više) od ukupnog utroška toplotne energije. Čest je slučaj da se koriste režimi sa nižim temperaturama što smanjuje toplotne gubitke po času sušenja, ali gledano u odnosu na ceo ciklus oni ostaju nepromenjeni, jer niže temperature znače i duže sušenje. Naravno, veličina ovih gubitaka je u letnjem periodu znatno manja nego zimi.

Na sledećem primeru može se videti primer potrošnje toplotne energije pri sušenju hrasta debljine 25 mm pri različitim spoljašnjim uslovima klime. Usvajena početna vlažnost građe je 80%, a konačna 7%, kapacitet komore 85 m³, a procenjeno trajanje sušenja 30 dana.

U oba primera se vidi da je najveći utrošak toplotne energije na isparavanje vlage iz drveta. Ukupna potrošnja je, logično, nešto manja kod više spoljašnje temperature, jer je utrošak energije za početno zagrevanje drveta i vode, kao i za toplotne gubitke, manji. Toplotna energija koja se troši na zagrevanje usisanog svežeg vazduha je u drugom primeru veća, jer je viša relativna vlažnost tog vazduha. Pošto je osnovni cilj izmene vazduha da se smanji vlažnost vazduha u sušari, razmena mora biti intenzivnija ukoliko je vlažnost spoljašnjeg vazduha visoka. Drugim rečima, ukoliko je moguće, dobro je izbegavati jako niske ravnotežne vlažnosti u sušari tokom toplih, vlažnih dana. ■

Tabela 1. – Potrošnja toplotne energije pri sušenju hrasta 25 mm, spoljašnji uslovi $t=13^{\circ}\text{C}$, $\varphi=65\%$

	Potrošnja toplotne energije (miliona kJ)		
	po komori	po m ³	u %
- zagrevanje drveta i vode	7,7	0,09	4
- isparavanje vlage	96,9	1,14	53
- zagrevanje svežeg vazduha	43,7	0,51	24
- gubici toplote	35,0	0,41	19
UKUPNO	183,3	2,15	100

Tabela 2. – Potrošnja toplotne energije pri sušenju hrasta 25 mm, spoljašnji uslovi $t=27^{\circ}\text{C}$, $\varphi=75\%$

	Potrošnja toplotne energije (miliona kJ)		
	po komori	po m ³	u %
- zagrevanje drveta i vode	5,4	0,06	3
- isparavanje vlage	96,9	1,14	55
- zagrevanje svežeg vazduha	48,6	0,57	27
- gubici toplote	26,6	0,31	15
UKUPNO	177,5	2,08	100

jom se navlažuje vazduh, ali su ovi utrošci zanemarljivi u odnosu na navedene četiri stavke.

Najvažnija stavka je svakako, isparavanje vlage iz drveta na koje odlazi, po gruboj proceni, od 45-60% utroška toplot-

se smanjivanjem debljine za oko 2 mm (po 1 mm sa svake strane) može uštedeti oko 6% energije za isparavanje. Pored toga, neka istraživanja pokazuju da se rendisana građa brže suši i javlja se manje površinskih pukotina.

toplotne energije koja se izbacuje sa vlažnim vazduhom iz sušare koristi za predgrevanje svežeg vazduha koji ulazi u komoru.

Gubici toplote su neminovni, jer se toplota kreće sa toplijih na hladnije delove. Veličina gubitaka zavisi prvenstveno od tipa i debljine korišćene izolacije. Ipak, dvostruko veća deblji-

Autor ovog teksta je asistent na Šumarskom fakultetu u Beogradu

Pilanari redukuju proizvodnju

PIŠE: dipl. ing. Magdalena Franc

Izvoz rezane građe ne uključujući hoblovanu robu je zabeležio manji rast (+ 0,6%) sa količinom od 4,33 miliona m³. Pojedinačno isporuke za Francusku su povećane za + 4%, dok su Velika Britanija, Italija i Holandija povukle znatno manje količine rezane građe. Najnepovoljniji razvoj je pri tome na britanskom tržištu. Veoma povoljni razvoj ima poljsko tržište i tržište Arapskih emirata gde su se isporuke upetostručile.

Zasebno, izvoz hoblovane četinarske robe (unutrašnje grede) je do oktobra 2008. zabeležio vrednost od 1,75 miliona m³ i bio u znatnom padu od 17%. Nemačke isporuke u SAD su smanjile obim za trećinu (- 35%). Skoro identičan razvoj je i na britanskom tržištu (- 32%). Plasman u neposrednom okruženju pokazao je dobre mogućnosti na francuskom tržištu (+ 44%).

Nemački uvoz rezane građe četinaru u ukupnom iznosu od 2,5 miliona m³ opao je za 14%, dok je uvoz iz Švedske sa 529.000 m³ i Češke sa 250.000

U odnosu na isti period prethodne godine, nemački izvoz rezane građe četinaru je prema podacima Saveznog zavoda za statistiku, u prvih 9 meseci 2008. godine sa ostvarenih 6,1 miliona m³ zabeležio pad od 5%. Uvoz je u istom periodu sa 2,5 miliona m³ imao zapaženiji pad od 13,6%. U vremenu kada su na tržištu mogućnosti sve slabije i kada se s druge strane u ponudi nalazi nedovoljna količina oblovene po visokoj ceni, mnogi proizvođači rezane građe na nastalu situaciju reaguju redukcijom proizvodnje. Usmeravajući se prema lošim prognozama, pilanari su veoma oprezni kod kupovine trupaca. Smanjeni obim proizvodnje će sasvim sigurno biti zabeležen i u tekućoj godini.

m³ zabeležio pojedinačan rast od 10%. Uvoz iz Rusije sa 472.000 m³ je pokazao znatan pad od - 30%. Uvoz iz Austrije i Finske je takođe smanjen za po 10% (359.000 m³ odnosno 270.000 m³). Isporuke iz Belgije su bile u porastu sa + 33% (104.000 m³).

Izvoz rezane građe četinaru u Nemačkoj (1000 m³)

	Januar 2007	Septembar 2008	Promena u %
Francuska	903	974	+ 7,9
SAD	1094	714	- 33,8
Italija	753	686	- 8,8
Austrija	607	634	+ 4,3
Holandija	656	552	- 15,9
Belgija	450	500	+ 11,1
Velika Britanija	621	368	- 40,7
Poljska	91	269	+ 195,6
Švajcarska	125	164	+ 31,7
Saudijska Arabija	60	143	+ 137,6
Španija	159	101	- 36,4
Češka	82	96	+ 17,3
Ujedinjeni Arapski Emirati	20	96	+ 375,0
Irska	142	86	- 39,1
Danska	113	67	- 41,0
Ostali	547	617	+ 12,8
Ukupno	6423	6079	- 5,4

Izvor: ZMP

Najveći pad potražnje u odnosu na svetsko tržište se beleži na američkom tržištu novogradnje. Dok je još 2005. godine u Americi, izgrađeno 1,35 miliona stambenih jedinica u 2008. cifra je bila svedena na svega 450.000 jedinica. Ista situacija je zabeležena i u Nemačkoj. Manje građevinskih dozvola je izdato pre svega u području porodičnih kuća. Razvoj na tržištu rezane građe četinaru pokazuje da je recesija u toku i da je tržište sa smanjenim mogućnostima. U ovoj situaciji su kako u SAD tako i u Evropi centralne banke višestruko smanjile kamate. Taj proces će i dalje trajati naročito u evropskom području.

U tom pravcu kabinet Savezne vlade Nemačke doneo je niz podsticajnih mera. Tu pre svega spadaju instrumenti finansiranja preko fondova za obnovu, vremenski ograničeni degressivni otpis za određena pokretna dobra do 25% vrednosti opreme, posebni otpisi za srednja i mala preduzeća, davanje prioriteta infrastrukturnim merama, hitne investicije u području saobraćaja i oslobađanje od poreza za teretna vozila. U ove mere spada energetska i CO₂ saniranje javnih i stambenih objekata. U tu svrhu izdvojeno je ukupno 3 milijarde eura do 2011. godine.

tračne testere i gateri

UDDEHOLM

kružne testere za: drvo, PVC aluminijum

SERVIS
oštrenje testera i alata za: drvo, aluminijum, PVC
oštrenje grafičkih noževa do 2 m

BRATSTVO
mašine za obradu drveta i ostrilice

Kordun 1916
Kordun grupa doo
Beograd, Kneza Višeslava 1 (zgrada Šumarskog fakulteta)
011/35-46-219
kordun3@verat.net, www.kordun.co.yu

Kreiramo Vaš životni prostor
 KREIRAMO VAŠ ŽIVOTNI PROSTOR

STEFANI mobili
 Mostarska 19, 11300 SMEDEREVO
 tel. 026-224 742, 617 072, 617 235
www.stefani.rs

spin valis d.d.
 POŽEGA

Industrijska 24
 34 000 Požega, Hrvatska

tel: 00 385 / 34 311 175
 fax: 00 385 / 34 274 704

e-mail: spinvalis@spinvalis.hr
prodaja@spinvalis.hr

www.spinvalis.hr

SPIN VALIS:

kvalitetan,
 udoban
 i trajan nameštaj!

Nameštaj za toplinu doma
 u kome će uživati
 više generacija.

Integralno gazdovanje

Povećanje površina pod šumama ima nemerljiv značaj za očuvanje životne sredine, zbog čega bi pod šumskom vegetacijom u Srbiji trebalo da bude preko 40 odsto teritorije, rekao je državni sekretar zaštite životne sredine i prostornog planiranja dr Ivica Radović u Košutnjaku, gde je svečano obeležen Svetski dan šuma. Prema njegovim rečima, Ministarstvo zaštite životne sredine i prostornog planiranja će doprineti očuvanju šumske vegetacije prvenstveno sprovođenjem akcije *Očistimo Srbiju*, jer divljih deponija, kod nas, ima svuda u šumama, ali i u nacionalnim parkovima... Radović je istakao da je za očuvanje šuma od izuzetne važnosti usvajanje zakona iz oblasti zaštite životne sredine, ali i upoznavanje učenika osnovnih i srednjih škola o značaju i razvoju šumskih ekosistema.

Direktor Javnog preduzeće *Srbijašume*, dipl. ing. Duško Polić istakao je da resursima šuma i šumskog zemljišta treba upravljati na održiv način kako bi se zadovoljile društvene, ekonomske i ekološke potrebe

današnjih, ali i budućih generacija. Šume su definisane kao dobro od opšteg interesa, koje se održava, obnavlja i koristi tako da se očuva i poveća njihova vrednost, da se obezbedi trajnost i njihova zaštitna funkcija, poveća prirast i prinos, rekao je gospodin Poloć i istakavši da uz niz pozitivnih uticaja, šumska vegetacija utiče na prečišćavanje atmosfere vode i doprinosi povećanju poljoprivredne proizvodnje.

Direktor Uprave za šume, dr Saša Orlović je upozorio da šume u svetskim razmerama nestaju, dodavši da pošumljavanje što većih površina ima poseban značaj u urbanim oblastima, gde je zagađenost najveća. Orlović je posebno naglasio da šumska vegetacija utiče na klimu i zemljište, kao i na ublažavanje negativnog uticaja izduvnih gasova. Šume, uz industrijski značaj, stvaraju uslove

Dipl. ing. Ranko Šikanja, izvršni direktor Sektora za šumarstvo i zaštitu životne sredine u JP *Srbijašume*

za veće korišćenje goriva na bazi drveta, što je zamena za fosilna goriva i doprinos održavanju ekološke ravnoteže.

Podsećamo, deo UN za hranu i poljoprivredu (FAO) je 1971. godine proglasila 21. mart za Svetski dan šuma, smatrajući da će na taj način doprineti povećanju svesti i uverenja najšire svetske javnosti o značaju i ulozi šuma za čoveka.

Takođe podsećamo da su, radi zaštite i očuvanja životne sredine *Srbijašume* podržale akciju Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja *Očistimo Srbiju*. Inače, najveći deo poslova zaštite prirode u JP *Srbijašume* obavlja se u okviru Sektora za šumarstvo i zaštitu životne sredine, čiji je iz-

vršni direktor iskusni dipl. ing. šumarstva Ranko Šikanja koji je pre toga bio direktor ŠG *Južni Kučaj* u Despotovcu. Interesantan je podatak da je Ranko Šikanja za vreme svoga rada u JP *Srbijašume* radio u četiri šumske gazdinstva. Nakon dolaska iz Hrvatske, prvo radno mesto mu je bilo u Lovno-šumskome gazdinstvu u Prištini gde je oko tri godine bio upravnik Lovno-šumske uprave u Lipovici, a posle toga je godinu dana bio direktor ŠG *Peć* u Peći. Zatim je blizu četiri godine bio upravnik ŠU Paraćin u sastavu ŠG *Južni Kučaj* Despotovac, a zatim blizu dve godine direktor ŠG *Timočke šume* u Boljevcu. Zadnje svoje službovanje na terenu Ranko Šikanja je proveo na mestu direktora ŠG *Južni Kučaj* u Despo-

šumskim područjima

Ukupna površina zaštićenih prirodnih dobara o kojima se stara JP *Srbijašume* iznosi 244.573 hektara, a to je 45% od površine ukupno zaštićenih prirodnih dobara u Srbiji.

tovcu, na kome je proveo preko pet godina.

Sigurno je da su dobri poslovni rezultati na svim mestima gde je do sada radio, stručnost i bogato radno iskustvo, primarno opredelili njegovu postavljanje na mesto izvršnog direktora Sektora za šumarstvo i zaštitu životne sredine u JP *Srbijašume*. Kako su organizovani poslovi zaštite i o kojim površinama se radi, bilo je naše pitanje za gospodina Šikanju.

– Javno preduzeće *Srbijašume* gazduje sa 945.353 ha ukupne površine šuma i šumskog

zemljišta od čega je 85% površine obraslo šumom, a 15% površine je neobraslo. Osim toga JP *Srbijašume* vrši nadzor nad oko milion hektara privatnih šuma na području 111 opština u Srbiji. Rad se u JP *Srbijašume* organizaciono sprovodi preko 18 šumskih gazdinstava odnosno 66 šumskih uprava. Osim šumarskih poslova, JP *Srbijašume* se stara i o zaštićenim prirodnim dobrima, tako da je Vlada Republike Srbije svojim aktima poverila na staranje preduzeću 11 zaštićenih prirodnih dobara, a gradu Beogradu dva zaštićena prirodna dobra. Ukupna površi-

Foto: Ranko Šikanja

na zaštićenih prirodnih dobara o kojima se stara JP *Srbijašume* iznosi 244.573 ha, što čini 45% od površine ukupno zaštićenih prirodnih dobara u Srbiji – kaže direktor Ranko Šikanja.

– Trajnosti gazdovanja ili kako to ekolozi kažu princip održivog gazdovanja je osnovni šumarski princip rada JP *Srbijašume*. Koncept trajnog razvoja šumarstva zasniva se na integralnom gazdovanju šumskim ekosistemima na principima održivog razvoja i profitabilnosti, a to podrazumeva maksimalno korišćenje proizvodnog potencijala staništa i genetskog potencijala svih vrsta drveća. U svim našim planskim dokumentima je zacrtano da maksimalno koristimo sve potencijale prostora koje nam je država poverila na gazdovanje. Mi se na tome području ponašamo po principu dobrog domaćina, želimo da maksimalno koristi-

mo sva raspoloživa dobra koja nam je priroda darovala. Istovremeno, naša je obaveza da generacijama koje dolaze, ostavimo u nasleđe veće površine negovanih, očuvanih i unapređenih šuma i da se tradicija dobrog gazdovanja šumama u Srbiji nastavi.

A osnov svega je semennarstvo i rasadnička proizvodnja. JP *Srbijašume* je uz pomoć države, odnosno Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprave za šume, investiralo velika sredstva u izgradnju savremenog Semenskog centra u Požegi. Takođe je uz pomoć države kupljena savremena švedska linija za automatsku proizvodnju kontejnerskih sadnica koja će biti svečano puštena u rad u aprilu mesecu ove godine, a sve je to u funkciji zaštite šuma i zaštite životne sredine – kaže gospodin Ranko Šikanja. ■

Promocija mladih

PIŠE: mr Jelena Matić

Young Serbian Designers je naziv prvog nacionalnog nastupa Srbije na nekoj od relevantnih međunarodnih manifestacija posvećenih dizajnu. Projekat prve strateške promocije nove srpske dizajn scene na najvećem svetskom sajmu nameštaja u Milanu u aprilu 2009. godine iniciran je od strane kulturne organizacije Mikser i Agencije za strana ulaganja i promociju izvoza (SIEPA).

internacionalna manifestacija iz oblasti industrijskog dizajna, dizajna upotrebnih predmeta, industrije nameštaja, rasvete i enterijerske opreme.

Paralelno sa milanskim sajmom nameštaja održavaju se

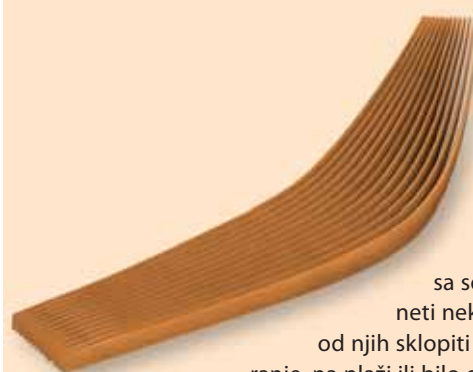
Na konkurs Young Serbian Designers prijavilo se 148 mladih autora. Mikserov stručni žiri kojim je predsedavao renomirani svetski dizajner Konstantin Grčić odabrao je 10 najkvalitetnijih projekata.

Milanski sajam nameštaja je idealna lokacija za premijerno predstavljanje srpskog dizajnerskog talenta jer je to najposećenija i najznačajnija

izložbe alternativnijeg tipa u srcu Milana u okviru tzv. Zone Tortone. Kompanija LG Chem, proizvođač solid surface ploča HI MACS, organizuje već treću godinu za redom konkurs za nova dizajnerska rešenja u cilju promocije nove generacije mladih dizajnera, a izabrane radove izlaže u zoni Tortona. Ove godine je učešće na takmičenju uzelo 16 evropskih

NAŠI MLADI KREATIVCI NA NEDELJI DIZAJNA U MILANU OD 22. do 27. APRILA 2009.

GODINE – izložba Young serbian designers na Salone Satellite – ima i predstavnike Srbije na izložbi LG Chem-a u zoni Tortoni

ARC ležaljka

Osnovna ideja pri nastajanju ležaljke ARC jeste mogućnost da u svakom trenutku sa sobom možete poneti nekoliko elemenata i od njih sklopiti objekat za odmaranje, na plaži ili bilo gde u prirodi. Sam oblik ležaljke sugerise da je objekat potekao iz prirode. Svojom ergonomičnom formom ležaljka budi želju posmatrača da prilegne i odmori se. Prilikom projektovanja objekta jednaka pažnja poklonjena je estetici i udobnosti, dok se istovremeno vodilo računa da sam predmet bude lagan za transport i da ne zauzima puno prostora pri odlaganju. Rebra od špera su spojena elastičnom gurnom na krajevima, a ležaljka se širi na sredini umetanjem distancera koji ima oblik češlja.

Montažno-demontažna kućica za pse TASA sastoji se od šest OSB ploča koje se uklapaju i jednostavno pričvršćuju rajberima. Na dve ploče se nalazi štampa – na krovu print crepova, a na jednoj stranici informacije o psu. U rasklopljenoj fazi elementi su spakovani u adekvatnu formu za lako nošenje. Kaiš koji je inače povodac u toj fazi služi kao ručka za nošenje. TASA se pravi u 3 dimenzije – SMAL / MEDIUM / LARGE.

Autor ovog teksta je docent na Šumarskom fakultetu u Beogradu

Stolica HUG se sastoji iz dva smaknuta sloja šper-ploče. Kako oba sloja zasebno nemaju dovoljnu konstruktivnu snagu, zajedno u sklopu čine čvrstu stolicu.

Stolica 25% – 75% – Materijalizacija stolice **75% drveta i 25% plastike** predstavlja reakciju, odgovor na nekontrolisanu potrošnju prirodnih resursa i stvaranje otpada u našoj sredini, a sa druge strane na aktuelnu eko-dilemu upotrebe materijala u industrijskom dizajnu: drvo ili plastika? Stolica **75-25%** ima funkciju manje caffe stolice, poput hoklice sa niskim izvrnutim naslonom, na kojoj se može neformalno sedeti u caffeima, klubovima, galerijama. Lagana i svedenih dimenzija, prilagodljiva je različitim spontanim položajima tela.

zemalja, zajedno sa predstavnicima iz Južne Koreje i Amerike. Konkurs je koncipiran tako što se iz svake zemlje učesnice bira najbolji rad na nivou idejnog rešenja, a po mišljenju stručnog žirija LG Chem-a.

Pobednik na nacionalnom takmičenju Srbije za 2009. godinu je Marko Obradović, student master studija *Oblikovanje proizvoda od drveta* sa Šumarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Budući da je tema ovogodišnjeg konkursa bila "svetlo", Marko je pobedio sa idejnim rešenjem lampe koja je u prvi plan stavila transparentnost najnovije linije "prirodnog akrilnog kamena", HI MACS-a. Osnovna forma lampe „Solaris“ jasno apostrofirala na noćne lampe iz 19. veka dok istovremeno njen avangardni izgled ima čvrst moderni izraz. Projekat je realizovan zahvaljujući podršci pruženoj od strateškog partnera kompanije LG Chem, preduzeća "Fartech" doo iz Beograda koje je distributer materijala HI MACS za Srbiju i gospodina Đorđa Romića, izvođača radova.

Ukupni pobednik LG konkursa za 2009. godinu će biti proglašen od strane internacionalnog stručnog žirija na zatvaranju izložbe u Milanu. Kompanija LG Chem na ovaj način promovise mlade talente i pruža im šansu da svoje ideje pretoče u stvarne predmete i izlože ih svetskoj stručnoj javnosti, ali istovremeno vrši najbolju promociju svog materijala koji je već našao svoje značajno mesto u proizvodnji nameštaja i opremanju enterijera. ■

Budućnost je sagrađena u tradiciji

KVALITET KAO TRADICIJA

Visok, sertifikovan kvalitet svih proizvoda je rođen iz naše višegodišnje tradicije i iskustva, zajedno sa primenom najnovijih tehnologija i visoko obučanim kadrovima.

TOPLICA DRVO

PROIZVODNJA GRAĐEVINSKE STOLARIJE
OD DRVETA, ALUMINIJUMA I PVC-a
INŽINJERING I IZRADA OBJEKATA

11000 Beograd
Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: **011/32-82-192, 26-34-264, 21-86-488**
Proizvodnja Trstenik:
Tel/fax: 037/716-209, 711-569

www.toplicadrvo.co.yu
e-mail: gradimir@toplicadrvo.com

Brži rad i veća produktivnost

VODEĆI proizvođač usko trakastih brenti Wood-Mizer počeo je proizvodnju nove mašine koja objedinjuje glavne atribute mašine LT15 sa niskim postoljem i mašine LT20 sa velikom produktivnošću. Zahvaljujući takvom proizvodstvu korisnici nove brente LT20 moći će da prerađuju znatno tanje i duže trupce bez dodatnih investicija u produžetke.

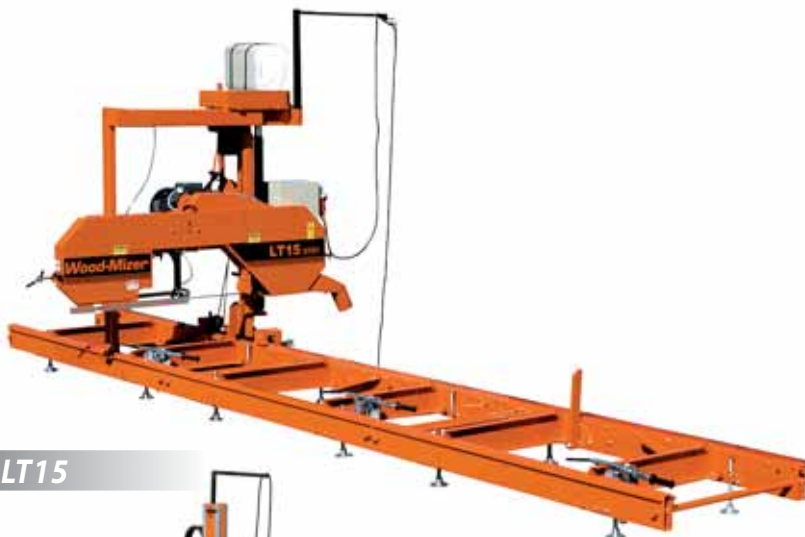
– Brenta LT20B je odgovor na potrebe naših klijenata za stacioniranim mašinama koje su u stanju da popune prazan prostor između manje mašine LT15 i klasične verzije LT20 – rekao je Roman Frončak, direktor R&D Wood-Mizer. – Izaanalizirali smo sva mišljenja klijenata koja se odnose na brentu LT15 i došli smo do saznanja da se rešenje niskog postolja kod traka LT15 može primeniti i kod nove mašine LT20B. Novo postolje je znatno veće i izdržljivije od korišćenog u LT15. Mala visina postolja olakšava utovar trupca i pojednostavljuje operacije mašine za vreme sečenja – kaže gospodin Fronček.

Novo postolje sklapa se od dvometarskih elemenata čija zbirna dužina može biti dvadesetak metara u zavisnosti od potreba proizvodnje.

Za razliku od LT15 primenjen je manualni sistem nivelisanja trupca koji omogućava lako fiksiranje trupca za sečenje. Zadnja daska na postolju ne može biti tanja od 2,5 mm.

Osnovna verzija LT20B ima elektromotor od 11 KW. Zauzimanje mera gore-dole kao i pomeranje glave mašine napred-nazad vrši se uz pomoć elektromotora. Na mašini je ugrađen uređaj za au-

Još bolji efekti i veći stepen proizvodnje zahvaljujući novoj verziji horizontalne brente LT20B sa niskim postoljem.

LT15

LT20

LT20B

Wood-Mizer

— from forest to final form —

Wood-Mizer Balkan d.o.o.

Svetosavska GA 3/3, P. fah 25

23300 Kikinda

Tel: +381 (0) 230 25 754

Tel: +381 (0) 230 23 567

Tel/Fax: +381 (0) 230 40 20 50

GSM: +381 (0) 63 568 658

GSM: +381 (0) 63 108 21 33

office@woodmizer.co.rs

www.woodmizer.co.rs

tomatsko određivanje debljine sečenja. Ovaj model može imati na sebi ugrađen predrezač kao i razne verzije benzinskih i dizel motora. Kako brenta LT20B ima za zadatak da ispuni prazninu između brente LT15 i klasične LT20 tako je i cena formirana.

Brenta LT20B omogućava takođe da se seku dva trupca u jednom prelazu glave mašine, pa s toga omogućava brži rad i veću produktivnost mašine. Dakle, vodeći svetski proizvođač usko trakastih brenti Wood-Mizer uvek misli na sve svoje kupce. ■

NOVI PROIZVODI

MAPLEX – FLEKSIBILAN, STABILAN I PLASTIČAN KAO METAL

Izrađen od vlakana četinara *maplex* poseduje visoku gustinu, ali je pri tome izuzetno savitljiv i sa većim mogućnostima oblikovanja od standardnih ploča vlaknatica.

Proizveden od strane američke firme „WEIDMAN“ a u Evropi distribuiran preko WELL GmbH-a „MAPLEX“ se sastoji isključivo od drvnih vlakana. Odlikuje ga fleksibilnost i izuzetna stabilnost odnosno plastičnost. Po ovim osobinama on se može svrstati u limove. Lako se oblikuje u trajne forme. Proces proizvodnje u kojem se isključivo primenjuju vlakanca četinara je tehnološka inovacija bazirana na primeni pritiska, toplote i vodenog medijuma. Za sada su Amerikanci, koji nerado iznose detalje o samom procesu proizvodnje za tržište, izašli sa informacijom da se u toku izrade ovog „drvnog lima“ ne koriste hemijski dodaci kao ni sredstva za izbeljivanje odnosno vezivanje. „MAPLEX“ je prvenstveno razvijen kao supstitut za aluminijum. Pored ekoloških prednosti ukazuje se i na ekonomsku opravdanost u primeni ovog supstituta. Cena po kojoj se uvodi „MAPLEX“ iznosi 25-50% tržišne vrednosti aluminijuma i stoga predstavlja ekonomsku opravdanu alternativu za metale, vezivne proizvode i plastiku. Pri tome u preradi zadržava svojstva drveta. Lako se transportuje i ima mnogostruku primenu. Kao i ostali drveni materijali, uspešno se obrađuje i kombinuje sa bojama, lakovima, uljima, voskovima i lepkovima.

Distributer „WELL“ ističe posebno njegovu primenu u serijskoj proizvodnji regala, stolica, dekorativnih materijala, zidnih obloga, predmeta za domaćinstvo, ali i u automobilske industriji.

„MAPLEX“ se proizvodi u dva tipa: „P“ (**performance**) i „C“ (**contour**). „P“ se odlikuje visokom gustinom vezanom za dobre vrednosti čvrstoće. Površina je sa tekstilnom strukturom koja je prijatna na dodir. Debljine su 1,02 i 3,18 mm. „C“ se odlikuje maksimalnom savitljivošću odnosno lakim oblikovanjem. Posедуje glatku površinu kao lim i izrađuje se u debljinama 0,79 i 1,59 mm.

PONUĐAČ : WELL Ausstellungssystem GmbH
D30449 HANNOVER

OBOJENI MDF SA SJAJEM SWAROVSKI KRISTALA

Nova kolekcija dekora **SONAE INDÚSTRIA** obuhvata 130 dekora, koji prate aktuelna kretanja u dizajnu nameštaja. U trendu su kako prošle, tako i 2009. godine klasične evropske reprodukcije plemenitih vrsta kao što su hrast, javor i jasen kao i svetle i beličaste boje. Isto tako se nastavlja trend zemljanih boja i metalica kao i jarkih boja, kao što je kiwi i vođeno zelena. U segmentu radnih ploča **SONAE INDÚSTRIA** je ove godine na tržište izbacila 25 novih dekora. U domenu HIGHLIGHT, kad su u pitanju prvoklasne imitacije aktuelni trend je sa oznakom „PORE MAT“ za drvo i „QUARRY“ za granit odnosno FANTASY dekore. Kao atraktivan novi proizvod u saradnji sa BASF-om proizveden je prvi put u potpunosti obojeni MDF. Za proizvode na drvenoj bazi zadnji HIGHLIGHT svakako nova površina koja zaslepljuje sjajem **SWAROVSKI KRISTALA** prvi put prezentovana na zadnjem sajmu u Kelnu.

PONUĐAČ : GLUNZ AG, D49716 MEPPEN

PRIPREMILA: dipl.ing. Magdalena Franc

Drvene konstrukcije u arhitekturi i građevinarstvu

LKV Laki Krovni Vezači

LLD Lepljeno Lamelirano Drvo

**Mansardni i
lučni krovovi**
javni objekti,
stambene
zgrade, kuće...

**Sportski
LKV objekti**
montažne
"balon" hale i
nadstrešnice

**Industrijski i
poljoprivredni
objekti**
magacini,
proizvodne hale,
paletna skladišta,
štale, senici...

LKV CENTAR

Ugrinovačka 270p, Dobanovci, Beograd
tel./fax: 011/ 8468 090, 8468 096
e-mail: office@lkvcentar.com

www.lkvcentar.com www.limovi.com www.sport-hala.com

AQUARION

Natočite i Vi čistu

Koristite potpuno bezbednu, prečišćenu, jonizovanu vodu u Vašem domaćinstvu svakog dana.

Živi organizmi milionima godina zavise od prisustva vode u prirodi.

Sve veća zagađenost životne sredine, kao i nusproizvodi industrijske proizvodnje doprinose tome da se ionako neznatne zalihe pitke vode sve rapidnije smanjuju. Od ukupno

1,3 milijardi kubika vode, svega 0,1% je pogodno za piće.

Da li znate: da organizam čoveka od 75 kilograma sadrži oko 50 litara vode; da je voda neophodna za sve žive organizme, jer pospešuje apsorpciju hranljivih materija, pomaže pri održavanju normalne telesne temperature, reguliše nivo

elektrona i protona; da voda rastvara produkte metabolizma u organizmu, koji su postali suvišni i koji se zatim izlučuju putem bubrega; da kroz bubrege dnevno protiče 180 litara krvi koja se na taj način pročisti; da bi za pravilno održavanje zdravih fizioloških procesa u organizmu trebalo dnevno popiti 2 do 2,5 litara čiste vode bogate kiseonikom.

Da li biste pomislili: da su vodu popijenu od strane žitelja velikih gradova u proseku već popili osam puta; da u hlorizovanoj vodi iz slavine, iako ona ne sadrži patogene mikrobe, još mogu biti virusi, pošto njih hlor ne uništava; da prema najnovijem izveštaju Saveta za zaštitu prirode SAD, oko dve trećine pogona za prečišćavanje vode je zastarelo; da iz vodovo-

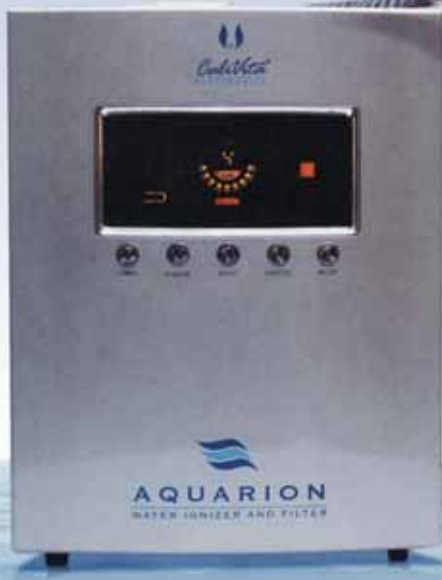
Stepeni podešavanja

Jonizovana alkalna voda

- pH 8.5** – u uvodnoj etapi prvog korišćenja terapije alkalne vode za piće, 2-3 dana kao zamena za vodu iz slavine
- pH 9.0** – u preleznoj etapi korišćenja terapije alkalne vode za piće, 2-3 dana kao zamena za vodu iz slavine
- pH 9.5** – pogodna za redovne konzumente, a takođe je idealna za pripremanje čaja, kafe, raznih supa ili čorbi
- pH 10.0** – samo za kuvanje

Jonizovana kisela voda (samo za spoljašnju upotrebu!)

- pH 6.5** – za svakodnevno ispiranje grla i pranje zuba
- pH 6.0** – za svakodnevno umivanje i čišćenje lica
- pH 5.5** – za sterilizovanje kuhinjskog pribora i površina bez upotrebe hemikalija
- pH 5.0** – za postizanje jačeg sterilizacionog efekta

Kako se upotrebljava AQUARION?

Pomoću jednostavne promene parametara na aparatu možemo dobiti jonizovanu kiselu, odnosno alkalnu vodu u dva puta po četiri stepena podešavanja:

- Jednostavno montiranje, primenljivo u svakom domaćinstvu.
- Lako razumljivo uputstvo za upotrebu, pregledan DVD.
- Jednostavno rukovanje.
- Jednostavno nadziranje aktuelnog stanja i veka trajanja filtera, laka zamena, dostupno putem mreže.
- Potpuna garancija.
- Lako održavanje, potpuna profesionalna servisna podrška.
- Ekološki ispravna primena – besprekorno čista voda, kuhinja bez hemikalija, sredina oslobođena plastičnih boca!

AQUARION ima povoljnu cenu, proporcionalnu njegovoj vrednosti. On je siguran i trajan, pomaže vašem zdravlju i vašoj vitalnosti i brzo se isplati. Oslobodite se plastičnih flaša, natočite zdravu, jonizovanu vodu iz vaše slavine, uvek. Nazovite 011-311-0639 ili 063 289-611

vodu u čašu!

da mnoštvo materija putem rastvaranja dospeva u vodu, a pored kamenca i korozije metalnih cevi stalne probleme stvara i tretiranje istih putem raznih hemijskih materija; da uključujući sve navedene primere, vodu iz naših slavina mogu zagadivati blizu 60.000 raznih hemijskih materija.

Acidoza organizma je jedan od najvećih problema današnjice. Na duže staze može dovesti do razvika raznih obolenja (alergija, celulita, problema sa zglobovima, gojaznosti, obolenja bubrega itd).

Pored opšte popularnih, često korišćenih namirnica koje

turmalin, već u fazi filtriranja jonizuje vodu!

Jonizovana voda: pomoću dve elektrode, voda se razdvaja na jonizovanu kiselu i jonizovanu alkalnu vodu.

Jonizovana alkalna voda je zahvaljujući svom radikalu OH pogodna za vezivanja slobodnih radikala, odnosno odličan je antioksidant, efikasno alkalizuje, pa je pogodna da obrne proces acidizacije prouzrokovane unošenjem nekih namirnica, lekova itd, energizuje, a osim toga vrši još brojna pozitivna dejstva na organizam.

Jonizovana kisela voda je isključivo za spoljašnju upotre-

Na kakve efekte možete računati pri redovnom korišćenju jonizovane vode?

- Organizam se puni energijom.
- Smanjuje se umor.
- Koža postaje čista i počinje blistati od zdravlja.
- Smanjuje se celulit i ostali simptomi acidoze.
- Poboljšava se varenje i funkcionisanje crevnog trakta, jača metabolizam.
- Organizam postaje snažniji i otporniji prema obolenjima.
- U kombinaciji sa odgovarajućim režimom ishrane, prema krvnim grupama, sigurno dovodi do smanjenja telesne mase.

stvaraju kiseline (raznih vrsta testa, belančevina životinjskog porekla, mlečnih proizvoda, nekih vrsta voća, proizvoda sa sadržajem alkohola), odnosno nekih vrsta lekova, umanjeni unos vode, takođe, može doprineti acidozi organizma.

Rešenje je aktivator vode – AQUARION – uređaj pomoću kojeg možemo uvek iz slavine nasuti čistu vodu.

Kakvu vodu proizvodi AQUARION?

Prečišćena voda: pomoću višestrukog čišćenja odstranjuju se ne samo površinska zagađenja, već zahvaljujući specijalnom unutrašnjem Biostone filteru od 0,01 mikrona, bakterije i virusi takođe bivaju uklonjeni, a specijalni deo aparata, mineral

bu, naprimer za negu kože, tretiranje manjih rana ili opekotina, za ispiranje grla, umesto kapi za nos u slučaju alergije, odnosno za ekološko čišćenje površina u domaćinstvu bez hemikalija.

Voda bogata kiseonikom: aparat daje vodu za piće bogatu kiseonikom, što doprinosi očuvanju zdravlja i idealna je za osobe koje se bave sportom ili se bave obavljanjem fizičkih poslova.

Voda sa manjim klasterima: tokom procesa jonizacije struktura međusobno spletenih molekula vode (klastera) se menja. U običnoj vodi 12 do 18 molekula vode čini jedan klaster, dok je to u jonizovanoj vodi 6 molekula! Rezultat toga je značajno brža apsorpcija, čak i šestostruko povećana. ■

LKV PRIME®
Proizvodnja čeličnog
pocinkovanog bojenog
trapeznog lima

Horizontalni i
vertikalni
OLUCI sa
svim pratećim
priborom

Krovni i
fasadni
PANELI

Antikondenz
FOLIJA

VIJCI i
ostala prateća
oprema

LKV CENTAR

Ugrinovačka 270p, Dobanovci, Beograd
tel./fax: 011/ 8468 090, 8468 096
e-mail: office@lkvcentar.com

www.lkvcentar.com www.limovi.com www.sport-hala.com

Prodaja i ser

Preduzeća AKE Djantar je osnovano 1997. godine i za samo dvanaest godina postojanja i rada na tržištu Srbije i šire, ova firma je postala prepoznatljiva po profesionalnosti, kvalitetu svojih usluga i korektnom odnosu prema svojim komitentima. Treba reći da je početak bio skroman i neizvestan, ali je osnivač ove firme, gospodin Lajoš Djantar imao iskustvo, čvrstu odluku i jasan cilj. Po-

čelo se na jednoj staroj oštrilici u podrumu porodične kuće i za proteklih dvanaest godina upornog i korektnog rada stiglo se do preduzeća sa tridesetak zaposlenih i oko dvadeset savremenih mašina za oštrenje alata. Od pre pola godine u pogonu firme AKE Djantar posebno mesto pripada mašini za oštrenje dijamantskog alata.

U ovom preduzeću kažu da su se na ovu investiciju odlu-

čili prvenstveno da bi na adekvatan način pratili svoje komitente koji su u svom procesu rada otišli na viši nivo prerade. Komitenti firme AKE Djantar su uglavnom sve veće firme koje se bave preradom drveta i proizvodnjom nameštaja, među kojima su: Forma Ideale, Tarket, Tra duga, JELA Jagodina, kao i veliki broj drugih firmi koje u procesu rada koriste dijamantski alat.

S namerom da svim svojim komitentima pruže što kvalitetniju uslugu u preduzeću AKE Djantar ovih dana privode kraju još jednu investiciju. Radi se o dve mašine, dva uređaja za tačno merenje profila i balansiranje alata, a kupci će nakon obrade, uz alat dobiti formular sa tačnim podacima o obradi.

Zaposleni i saradnici firme AKE Djantar su permanentno

Nekoliko detalja iz pogona preduzeća AKE Djantar

servisiranje alata za drvenu industriju

Pogon firme AKE Djantar je opremljen sa dvadesetak savremenih mašina za oštrenje alata, među kojima se posebno ističe nova mašine za oštrenje dijamantskog alata i linija mašina za oštrenje testera.

Uz prodaju i servisiranje alata za drvenu industriju nemačkog proizvođača, firma AKE Djantar svojim komitentima pomaže sve u vezi sa uvođenjem novih tehnologija.

prisutni na većem delu teritorije Srbije. Vrlo je značajno da svoje komitente redovno obilaze i da to čine svake nedelje uvek u isto, dogovoreno vreme. U tom cilju je proširen vozni park, a namera je da se

kroz direktne kontakte broj komitenata poveća. U planu je da se obide što veći broj potencijalnih kupaca, pogotovo što AKE Djantar uskoro u svoj program rada uvodi i testere za masiv.

Proširene i uređene proizvodne hala, savremene oštrice i stručnost zaposlenih koji se permanentno usavršavaju, garant su da će poslovanje i kvalitet koji pruža firma AKE Djantar i u narednim godinama

biti na uzlaznoj putanji. Već na prvi pogled ovde se uočava da je uspostavljen jedan kreativan oblik međusobnog razumevanja, poštovanja i saradnje. Ovde se uvek zna šta ko radi i za šta odgovara. To kupci vide i to im odgovara.

Svakom kupcu brzo izlazi u susret, što nam omogućava iskustvo, a prema potrebi dolazimo u pogone naših kupaca da bismo rešili eventualni problem, kažu u ovoj firmi.

Naravno, ne sme se zaboraviti da firma AKE Djantar veoma uspešno zastupa nekoliko renomiranih evropskih proizvođača mašina i opreme za drvenu industriju. Treba pre svega spomenuti nemačke marke ALTENDORF sa formatizerima, HEBROCK sa kantasticama i NESTRO sa sistemima za otprašivanje.

Očigledno, rezultati koje postižu zaposleni u firmi AKE Djantar, čine ih veoma ponosnim, ali i obavezuju na stalno usavršavanje, kao i poboljšavanje kvaliteta rada i usluge. ■

Mašina za oštrenje dijamantskog alata

AKE-Djantar d.o.o.
24300 Bačka Topola, Glavna 60,
tel/fax. 024/ 715-849, e-mail: ake@ake-djantar.com

Jasna vizija – osvajanje vrha

ALFA WOOD kompanija, osnovana 1981. godine, danas predstavlja modernu kompaniju u okviru sektora drvne industrije, koja se na bazi neprekidnog razvoja etablirala kao jedna od najdinamičnijih i konzistentnijih u okviru svoje vrste, ne samo na nacionalnom nego i na evropskom nivou. Kompanija ispoljava ogromne proizvodne potencijale i konstantan napredak u pogledu kvaliteta proizvoda. Kroz svoj razvojni put, ALFA WOOD neprestano iznalazi nove načine, metode i strategije za postizanje kratkoročnih i dugoročnih ciljeva.

Vizija ALFA WOOD grupe se odnosi na osvajanje samog vrha drvne industrije. Ovakav plan se može ostvariti pravilnom selekcijom i upošljavanjem kompetentne radne snage, pažljivim rukovanjem resursima, razloznom investicijama, saradnjom i usvajanjem novih i modernih tehnologija.

Glavni ciljevi kompanije jesu izrada proizvoda visokog kvaliteta i najadekvatnija primena proizvodnog duha svojih radnika. Dodatno, kompanija ne naglašava isključivost širenja svojih aktivnosti prema novim tržištima, već razvoj na osnovu istraživanja tržišta i formiranja inovativnih proizvoda. Kao u mnogo slučajeva, realizacija ovakve grupe ciljeva pomaže kompaniji u jačanju svoje tržišne pozicije, kao i pozicije unutar sektora. Još jedna prednost se odnosi na činjenicu da je, usvajanjem ovakvih načela, ALFA WOOD kompanija došla u posed velike fleksibilnosti koja ne dopušta promicanje bilo kakve razvojne prilike. Konkretnije, ALFA WOOD kompanija je postavila sledeće ciljeve:

Kratkoročni:

- Unapređenje kreativnosti i efektivnosti proizvodnje putem neprekidnog poboljšanja izvora nabavke, proizvodnih procesa i distributivne mreže;
- Smanjenje proizvodnih troškova;
- Upotreba obnovljivih izvora energije;
- Odražavanje visokog nivoa zaposlenih i neprekidno unapređenje radnih uslova, okruženja i produktivnosti;
- Maksimizacija prinosa stečenih kroz investicije u metode, sisteme i opremu visoke tehnologije.

Dugoročni:

- Povećanje tržišnog udela u okviru Grčke i zemalja Balkana, na osnovu strateškog razvoja;

- Ojačavanje vlastitog brenda i pripadajućih proizvoda na tržištu;
- Istraživanje, razvoj i proizvodnja novih i inovativnih proizvoda;
- Obezbeđenje stabilnog i rekurentnog kvaliteta.

Vredna pomena jeste činjenica da osnovni prioritet kompanije ALFA WOOD, u pogledu značajnijeg ojačanja svog razvoja, predstavlja optimizacija konkurentnosti i, posledično, proširenje prodajnih tržišta kompanije. U tom smeru, 2007. godine ALFA WOOD grupa je ostvarila značajno povećanje u pogledu izvoza od 67%. Trenutno, sa 21% od ukupne prodaje, ALFA WOOD kompanija pokriva tržišta: Albanije, Bugarske, Kipra, BJRM i Srbije.

FUNKCIJE-OBJEKTI

Od samog početka, ALFA WOOD grupacija je utemeljena kao poslovni subjekat koji direktno zavisi od redovnog ulaganja u segment radne snage. Ovakav stav se bazira na činjenici da je 1995. godine kompanija upošljavala svega 45 radnika, dok danas taj broj dostiže 245 radnika (fabrike u Larisi i Greveni). Prilagođavanje novim tehnologijama i rastuće potrebe kupaca uslovljavaju neprekidan razvoj radne snage, ne samo u pogledu znanja već i praktičnih veština. S tim u vezi, u prostorijama kompanije ALFA WOOD često se organizuju seminari zarad konstantnog obrazovanja i razvoja svojih zaposlenih. Interna strategija kompanije se bazira na promociji zaposlenih radnika, ulaganju u njihovu stručnost i motivaciju kako bi se izdejstvovala najviša moguća efikasnost. Uzimajući u razmatranje sve gore navedeno, logično je da većina rukovodilaca potiče iz unutrašnjeg ambijenta kompanije.

Danas, ALFA WOOD postrojenja pokrivaju na hiljade kvadratnih metara. Štaviše, ona su tehnološki unapređena i osiguravaju visok i nepromenljiv kvalitet proizvoda. *Objekti kompanije su smešteni u okviru gradova Grevena i Timavos, industrijske zone grada Larisa i bugarskog grada Varna.*

ALFA WOOD PROIZVODI

Usvajanjem savremenih proizvodnih metoda, posedovanjem ultra-moderne tehnološke opreme i upotrebom sertifikovanih materijala, ALFA WOOD radi na stvaranju izuzetne ponude proizvoda koji su namenjeni svim proizvođačima kuhinjskog, kancelarijskog ili kućanskog nameštaja i svim ostalim u okviru drvne industrije.

Agent sa ekskluzivnim pravom zastupanja kompanije ALFA WOOD na teritoriji Srbije:

BORISLAV VUKOVIĆ, tel: +381 65 64 788 14

drvene industrije

Navodimo najbitnije proizvodne kategorije iz asortimana ALFA WOOD kompanije:

- ALFA MDF – sirovi medijapan
- ALFA PAN – sirova iverica
- ALFA MDF COATED – furnirani medijapan
- ALFA PAN COATED – furnirana iverica
- ALFA MELAMINES – univeri
- ALFA DECO – dekorativni univeri
- ALFA CABINET DOORS – kuhinjski frontovi
- ALFA PROFILES – ramovi
- ALFA TOPS – radne ploče
- ALFA MDF Lac – bojeni medijapan
- ALFA FLOORING – laminatni podovi
- Obloge vrata
- Kant trake
- Parenje i sušenje prirodnog drveta

POGLED NA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Korporativna kultura ALFA WOOD kompanije je značajno povezana sa svešću o zaštiti životnog okruženja. Ovo je razlog zbog čega kompanija iskorištava i otpadak iz matične proizvodnje, poput piljevine. Grupacija pokriva 100% svojih toplotno-energetskih potreba, kako za proizvodne aktivnosti tako i za grejanje postrojenja, sagorevanjem drvnog ostatka iz redovne proizvodnje.

ALFA WOOD kompanija temelji svoje aktivnosti na bazi standarda o upotrebi zelenih tehnologija. Konkretnije, kompanija je:

- Oformila i projektovala svaki deo industrijskog postrojenja u Larisi i Greveni uz isključivu upotrebu prirodnog svetla tokom celog dana, bez upotrebe veštačke rasvete;
- Postigla najveći nivo razvoja faktora reaktivnog punjenja;
- Uposlila toplotne grejne stanice za proizvodnju toplotne energije na bazi upotrebe recikliranog drveta i biomase;
- Primenila skladištenje lepkova na bazi najnovijih procedura – (indirektan način za smanjenje utroška prirodnih izvora i energije).
- U programu potpunog prečišćenja proizvodnih gasova;
- Uspostavila sistem biološkog prečišćenja voda u okviru postrojenja u Greveni, koja bi se utrošila u procesima parenja sirovine.

Za više informacija, posetite zvaničan website kompanije: www.alfawood.gr ili pozovite broj: +30 2410 561 222. ■

april 2009.

KARIŠIĆ
ENGINEERING

tel: 011/386 18 38
fax: 011/244 29 04
mob. 063/ 664 246
karishic@eunet.rs
www.karishic.com

Opremanje, puštanje u pogon, obuka, održavanje opreme, rezervni delovi

Brusilica sa spiralnom glavom

CNC za izradu stolica

CNC krojač ploča

CNC obradni centar

Paketne makaze za furnir

Presa za furniranje

Dvostrana rendisaljka

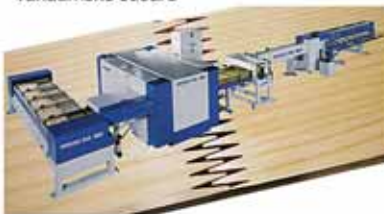
Automatski cirkular

Vakuumske sušare

Mehaničke briketirke

Linije za optimiranje i uzdužno spajanje

Lakimice

Četvorostrana rendisaljka

GATER za kratku oblovinu

Parket linije

Korišćenje kreditne linije Vlade Republike Italije

Novi DAREX HOBI CENTAR

Firma Darex osnovana je 1992. godine i bavi se uvozom, distribucijom i obradom pločastog materijala od drveta kao i uvozom i distribucijom okova. U međuvremenu Darex je izgradio izuzetno dobre poslovne i partnerske odnose sa vodećim evropskim kompanijama što znači da je u mogućnosti da ponudi ono najbolje iz njihovog asortimana, što Darex čini sve ove godine.

Pored poslovnog centra na Novom Beogradu i poslovnih jedinica na Zvezdari i u Nišu, Darex je početkom februara otvorio još jednu poslovnu jedinicu u Beogradu, u ulici Oblakovska 61a. Na površini od 2000 m² nalazi se celokupan asortiman firme Darex: kompletan program pločastog materijala od drveta sa svim pratećim elementima kao i veliki izbor okova za nameštaj. U okviru ove Poslovne jedinice je takođe i pogon za obradu pločastog materijala gde se vrše usluge: rezanje po meri, kantovanje, bušenje, izrada krojnih lista...

Posetite Darex i na ovoj novoj lokaciji. Ljubazno osoblje firme će odgovoriti na sva vaša pitanja, razrešiti vaše dileme i izaći u susret vašim specifičnim potrebama.

Prirodno. Inspirativno.

DAREX d.o.o. BEOGRAD
Autoput Beograd–Zagreb bb, 11077 Beograd
tel: 011 2091 600, fax: 011 2091 699

DAREX d.o.o. BEOGRAD – PJ NIŠ
Bulevar Cara Konstantina 80-84, 18000 Niš
tel: 018 207 352, fax: 018 207 369

DAREX d.o.o. BEOGRAD – PJ ZVEZDARA
Živka Davidovića 81, 11050 Beograd
tel/fax: 011 3472 673, 011 3472 674, 011 2888 765

DAREX d.o.o. BEOGRAD – PJ CENTAR
Oblakovska 61 A, 11000 Beograd
tel: 011 3692 610, fax: 011 2652 404

www.darex.rs
e-mail: info@darex.rs

Nasleđe – oslonac za

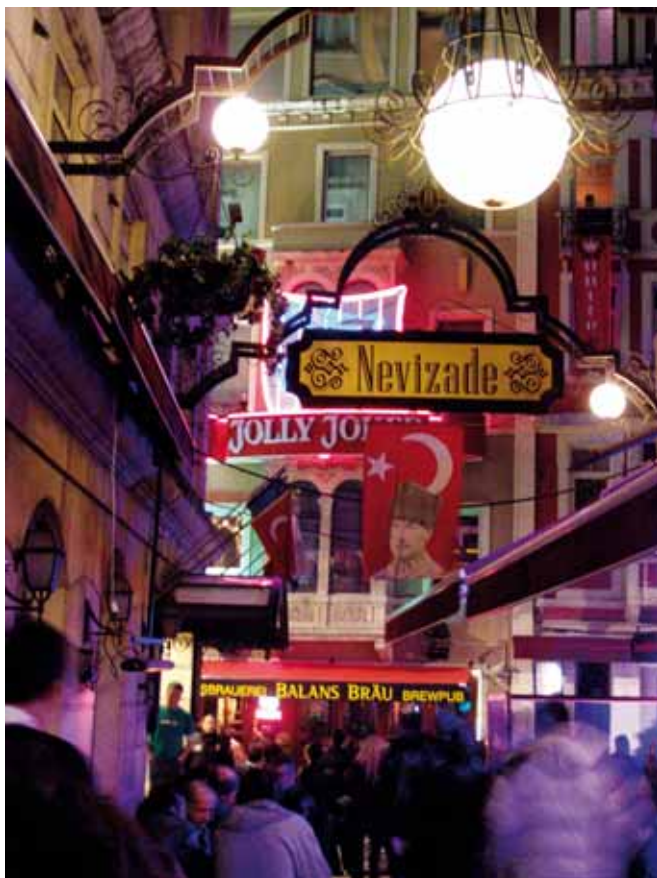
PIŠE: Jugoslava Kljakić, arhitekta

Istanbul... Evropa ili Azija? Multikulturalna metropola prepletena vremenskim, nacionalnim, urbanističkim i arhitektonskim redom i neredom. Sa velikim uspomenama na tradiciju, Istanbul korača sa Evropom. Haotični sistem koji perfektno funkcioniše.

Razvijena proizvodna moć u Turskoj, povlači pitanje postojanja kreativnih umova. Turski dizajn ili dizajn u Turskoj? Da li uopšte postoji i da li stvari funkcionišu onako kako bi trebalo – kao lanac koji kreće od dizajnera i koji se nadovezuje na proizvodnju, a zatim se

Sofa COLEXION

Evropski Istanbul

Octopus
(dizajn AUTOBAN)

distribuirati i plasirati na tržište korisniku? Neke promene su se dogodile i rezultat istih jesu neka zvučna imena koja se sada bave dizajnom ili proizvodnjom koja je u rangu brendiranog evropskog nameštaja.

Jedna od najznačajnijih kompanija koja predstavlja Tursku kao istočnu Evropu jeste **NURUS**. Pаметan balans između dizajna i proizvodnje rezultirao je kvalitetnim proizvodima, nakon čega su usledile značajne nagrade i priznanja.

DERIN je kompanija koja nema ništa manju vrednost u predstavljanju Turske kao zemlje koja promoviše savremene tokove. Osnivač je Aziz Saryer koji pored sopstvene proizvodnje ličnog dizajna, dizajnira i za kompanije poput **Cappellini** i **Moroso**, koje već dugo predstavljaju svetski vrh kada je dizajn nameštaja u pitanju.

Pored kompanija kakve su **NURUS** i **DERIN**, Istanbul predstavlja i **AUTOBAN**. Dizajnerski tim koji je formirao svoj studio 2003. godine za razliku od gore pomenutih kompanija pre svega je funkcionisao kao tim mladih dizajnera koji su realizovali mnoge enterijere u centru Istanbula i koji su osvojili prestižne nagrade poput **Best young designers – Wallpaper award**. Od 2007. godine **AUTOBAN** u saradnji sa portugalskom kompanijom **DE LA ESPADA**, plasira na svetsko tržište svoj dizajn, dostupan svim zaljubljenicima u **AUTOBAN** svet.

Priča o buđenju u Turskoj, svakako može da zaintrigira srpsku scenu i da postavi pitanje domaće proizvodnje i saradnje između dizajnera i proizvođača... Na žalost, situacija je i dalje „nema“. Pitanja su počela da se postavljaju, ali se odgovori i dalje čekaju. Svakako, Turska je za razliku od Srbije u boljoj poziciji jer je njena proizvodna i kupovna moć na višem nivou, kao i svest proizvođača i potrošača. To ne bi trebalo da spreči srpsku proizvodnju da u saradnji sa dizajnerima, napravi kvalitetne proizvode sa kojima u nekoj

WEB STRANICE POMENUTIH KOMPA NIJA I DIZAJN STUDIJA:

www.nurus.com • www.derindesign.com • www.autoban212.com

evropske trendove

Showroom AUTOBAN

Sleepy (dizajn AUTOBAN)

Jastuci (dizajn AYKUT EROL)

skorijoj budućnosti, može da izađe na domaće i strano tržište. Naravno, u ovako ozbiljnom procesu potrebno je da obe strane ulože maksimalne napore. To znači da su potrebna ulaganja kako u samu proizvodnju, tako i u prihvatanje novih tehnologija. Sa druge strane dizajneri treba da postanu svesni da se bave veoma odgovornim poslom koji treba da zadovolji osnovnu funkcionalnost i da shvate da je početna ideja bez kvalitetnog istraživanja loš put za dobro rešenje. U ovom lancu bitnu ulogu igra fakultet, koji bi dizajneru trebalo da pruži osnov za kvalitetno bavljenje ovom profesijom. Na žalost, situacija kod nas je poprilično loša i dizajneri sa fakulteta izlaze bez zadovoljavajućeg nivoa obrazovanja, a to se na samom početku rada vrlo jasno prepoznaje na našoj stručnoj sceni.

Na kraju, dizajner i proizvođač treba da prepoznaju da je zajednička posvećenost i istrajnost na jednom projektu, osnov za razradu početne ideje.

Turska je u praćenju evropskih trendova, sa osvrtom na svoje nasleđe, počela da se budi pre otprilike deset godina... Krajnje je vreme da se i mi probudimo. ■

april 2009.

alveus

- SUDOPERE
- ASPIRATORI
- GN POSUDE

Koto

- OKOV ZA PVC, DRVENU I ALU-STOLARIJU
- KROVNI PROZORI
- TAVANSKE STEPENICE

Zastupnik i distributer za Srbiju

LOŽ d.o.o. ŠIMANOVCI

22310 Šimanovci · Krnješevačka bb
tel. 022 480 175, 480 176 · fax. 022 480 050
e-mail: office@lozbgd.co.yu

Proizvodimo i montiramo

- nameštaj za opremanje stambenih objekata: kuhinje, spavaće sobe, dečije sobe, kupatila, sobna vrata
- sve vrste kancelarijskog nameštaja
- opremanje apoteka i laboratorija
- opremanje svih drugih poslovnih i javnih objekata
- izrada frontova za nameštaj i uslužno lakiranje drveta
- projektovanje svih vrsta nameštaja, kao i konsultacije u realizaciji željenih formi i izgleda

11080 Zemun, Batajnički drum 6n, tel/fax: 011/316 42 51, 197 632, 198 625, estia@eunet.yu, www.estia.co.yu

NOVO!

OBRADNI CENTAR ZA IZRADU MASIVNIH PROZORA

IDEALE

SKAR

HORIZONTALNI FORMATIZER
BOOM 3200 **SKAR**

SKAR
 DIHT

SKAR

KOMBINOVANA MAŠINA
 Sicar Silver 400 T
 SA FREZEROM + - 90°

CEHISA
 PREFREZERI

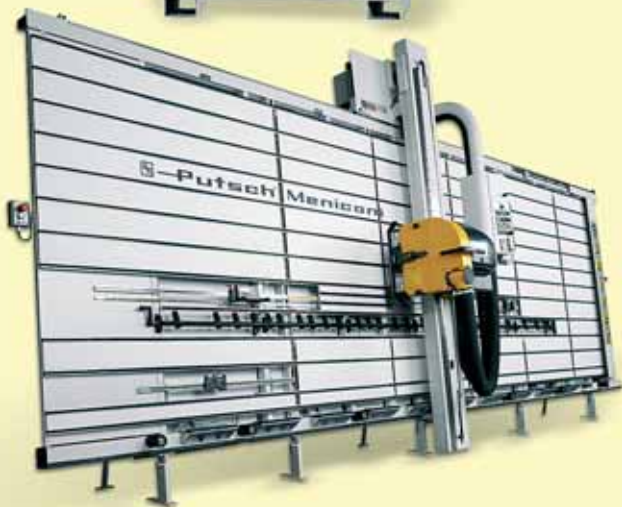
CEHISA
 FAVORITE 6.3

GAS KOMPRESORI

AGREGATI:

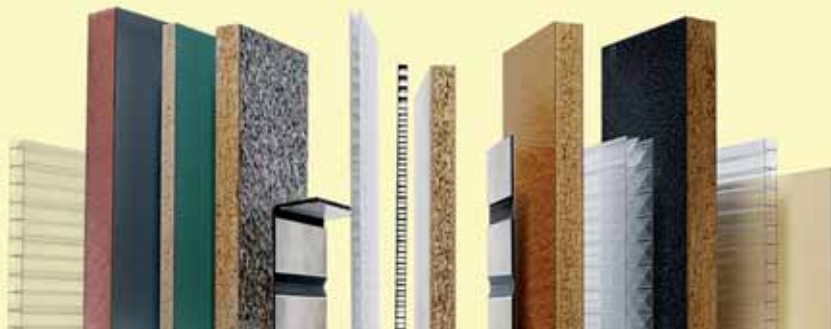
- SEČENJE NA MERU SA DVA MOTORA
- GORNJA I DONJA OBRADA IVICA
 SA DVA MOTORA NA 12.000 OBRTAJA
- CIKLING-GREBAČI RADIJUSNI SA GORNJE I DONJE STRANE
 SA TAČNIM POZICIONIRANJEM R=2 R=3 SA KONTROLNE TABLE
- ČETKE-POLIRKE

SVP-980M VERTIKALNI FORMATIZER
 SA ODVOJENIM MOTOROM ZA PREDREZAČ

Putsch-Meniconi ZA SEČENJE MATERIJALA I TO:

PLASTIKA, ALUKOBOND, IVERICA, PLEKSIGLAS, LEKSAN,
 IZOLOVANI PANELI, KOMPOZITNI MATERIJALI.

POSETITE NAŠ IZLOŽBENI SALON U NOVOM SADU SVAKOG RADNOG DANA OD 8 DO 16 ČASOVA

INTERHOLZ je ovlašćeni distributer firme **Cora Domenico S.p.a.** Nudimo Vam kompletan asortiman furnira zvanog Engineered Wood (novi furnirski proizvod visoke tehnološke vrednosti) od preko 50 različitih vrsta drveta. Brza isporuka.

Takođe nudimo širok asortiman suve rezane građe i elemenata od sledećih vrsta drveta: bukva, hrast, jasen, orah, trešnja, lipa, bor, smreka, jela, kao i egzote po izboru.

U sastavu firme je kooperantska stolarska radionica u kojoj možemo da obrađujemo i sklapamo gotove proizvode po želji kupca.

INTERHOLZ

tel: +381 11 3322-460
tel/fax: +381 11 3322-182

Poznati dobavljač lepkova za drvoprerađu, stolariju i proizvodnju nameštaja **DEPROM** doo Rača predstavlja standardnu i inovativnu ponudu lepkova i vezivnih sredstava vodećeg evropskog proizvođača **KLEIBERIT** iz Nemačke.

- lepkovi za drvo D2, D3, D4 i brzovezujući
- poliuretanski D4 i konstruktivni lepkovi
- kant - lepkovi u granulama i patronima za sve vrste mašina za kantovanje
- urea - lepkovi u prahu za furniranje u vrućim presama
- lepkovi za oblaganje profila - topivi kao i
- disperzioni termoreaktivni za 3D lepljenje u vakuum i membranskim presama
- tapetarski lepkovi za sunder, meblo i drvo
- silikoni, PUR-pene, diht mase
- učvršćivači, razređivači, čistači, paste itd

Garantovani **KLEIBERIT** kvalitet, originalno pakovanje, brza i redovna dostava, stabilan lager i mogućnost kreditiranja kupaca, tehnička podrška uz optimalne preporuke, neke su od naših osobina koje nas izdvajaju kod odluke proizvođača za saradnju sa nama.

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT**-a

deprom@ptt.rs
t/f 034 752 202
063 88 53 453

DEPROM doo
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210

Novi izložbeni salon PARKET STUDIO

Bulevar Kralja Aleksandra 320, Beograd

tel/fax. +381 11 242 66 27

mob. +381 64 645 33 12

nw nordwood

natural wood floors

www.nordwood.rs
nordwoodoffice@gmail.com

HOFFMANN-SCHWALBE.DE

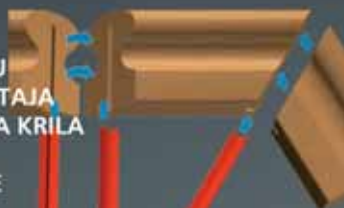
HOFFMANN

SISTEM HOFFMANN LASTAVICE

... ZA SAVRŠEN REZULTAT

HOFFMANN SISTEM ZA SPAJANJE JE SAVRŠENO EFIKASAN I PRIMENLJIV KAKO ZA MALE STOLARSKJE RADIONICE, TAKO I ZA VELIKE INDUSTRIJE. SA OVIM SISTEMOM SE ELIMINIŠU SVI POTENCIJALNI PROBLEMI. RASPON PRIMENE OVOG SISTEMA JE OGROMAN I KREĆE SE OD DELIKATNIH SPOJEVA DO KONSTRUKCIJA KROVOVA I FASADA. POSTIŽE SE DO 70% BRŽE SPAJANJE U ODNOSU NA DRUGE SISTEME.

- SVE VRSTE SPOJEVA U PROIZVODNJI NAMEŠTAJA
- PROZORSKA I VRATNA KRILA
- RUKOHVATI
- LUKOVI I REŠETKASTE KONSTRUKCIJE
- FASADNE KONSTRUKCIJE

MAŠINSKA TEHNOLOGIJA

HOFFMANN NUDI VELIKU LEPEZU MAŠINA ZA SASTAVE LASTAVIČIN REP, OD RUČNIH STONIH MODELA DO VELIKIH KOMPIJUTERIZOVANIH MAŠINA SA MNOGOSTRUKIM KARAKTERISTIKAMA.

VAS
NAJBOLJI
SROJ:

HOFFMANN

www.Hoffmann-Schwalbe.de

ZVANIČNI ZASTUPNIK I UVOZNIK:
FURNEX TRADING CO. LTD. D.O.O.
DUBROVAČKA 4, 11000 BEOGRAD, SRBIJA
Tel/fax. +381 /11/ 2639 014; 2639 716
E-mail: furnex@verat.net

Boje bez granica

Milesi spa je jedna od vodećih svetskih firmi specijalizovanih za proizvodnju boja za drvo sa proizvodnim pogonima i trgovinama u većini evropskih zemalja i distributerima u Južnoj Americi, Aziji i Severnoj Africi.

Milesi spa nudi svojim kupcima najbolja rešenja za zaštitu svih vrsta drveta širokom paletom proizvoda pogodnih za nanošenje svim načinima.

Podatak da *Milesi* učestvuje sa približno 30% ukupne prodaje na svim značajnijim tržištima koje pokriva (Italija, Španija, Mađarska...), govori sam za sebe.

Maksimalna podrška, rešavanje postavljenih zahteva i otklanjanje eventualnih problema u lakirnicama su naš prioritet.

Asortiman Milesijevih proizvoda uključuje dve kompletne linije, na bazi vode i na bazi rastvarača, koje su odlične za široki opseg ciklusa bojenja i metoda primene, ručno ili industrijskim tehnikama.

Ceo asortiman proizvoda se isporučuje u različitim pakovanjima kako bi zadovoljili kako male tako i velike profesionalne korisnike.

Idealni za zaštitu drveta i restauraciju starih prozora i vrata, ovi proizvodi su takođe perfektni za sve vrste drveta, četinarskog i listopadnog koje se uobičajeno koriste za spoljašnju upotrebu.

GRANTEX d.o.o.

11000 Beograd
Koste Glavinića 2
tel. 011 2651-462, 3067-415
tel/fax. 011 3691-815

MATIS d.o.o.

32250 IVANJICA, Senjak bb

032 65 11 59 • 65 10 60

e-mail: veleprodaja@matis.rs • www.matis.rs

Ugodite sebi!!!

Firma MATIS d.o.o. iz Ivanjice, osnovana je 2003. godine.

Osnovna delatnost firme je proizvodnja i distribucija nameštaja od pločastih materijala.

Osnovne karakteristike naših proizvoda su: vrhunski kvalitet, savremeni dizajn i izuzetno pristupačne cene. Vrhunski kvalitet proizvoda ostvaren je na bazi kvalitetnih materijala i praćenja savremene tehnologije u proizvodnji, kao i visokostručnih ljudskih potencijala.

Veliki izbor komadnog nameštaja omogućava Vam da sami budete kreator Vašeg doma.

www.format-4-serbia.com

FORMAT
Mašine za obradu drveta
za profesionalce, zanatstvo i industriju

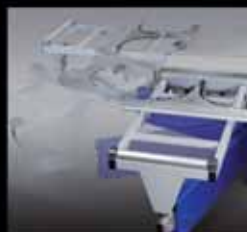
NOVI FORMAT-4

Više snage. Više tehnike. Više opreme.

Kappa 550 formatne testere: 3 nova modela
prvoklasnog kvaliteta, sa jedinstvenim
detaljima i top-opremom

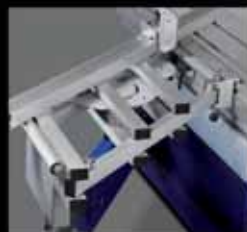
Novo: parkiranje
predrezača

Novo: parkiranje
oslonog stola

Zamena testere
bez alata

Paralelogram-
osloni sto

FORMAT-4,
kvalitet i preciznost
iz AUSTRIJE

RADMILOVIĆ d.o.o. Zadrugarska 18, 11080 Beograd-Zemun,
Tel. 011 – 30 77 946, 30 77 947, Fax. 011 – 30 77 957

Osnovni principi

SSV materijali proizvode se u obliku ploča određenih dimenzija i debljina i u tom obliku dolaze u radionice ovlašćenih fabrikatora. Status sertifikovanog fabrikatora dobija se nakon završene obuke i tzv. treninga koje organizuju proizvođači i distributeri SSV materijala. Tu se dobijaju kompletne informacije i uputstva, korak po korak, o osnovnim tehnikama rada, izboru alata za obradu, planiranju procesa izrade i instalacije gotovih proizvoda.

Skladištenje SSV ploča vrši se u horizontalnim paletama – policama, pod umećenim i stabilnim temperaturnim uslovima.

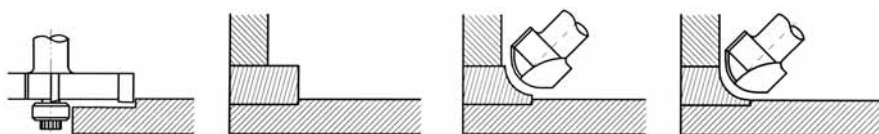
Na ovaj način se izbegava mogući deformitet ploča, koji kasnije otežava njihovu obradu.

Tehnologija izrade proizvoda od SSV materijala zahteva, pre svega, zanatsku veštinu i preciznost uz odgovarajuće mašine,

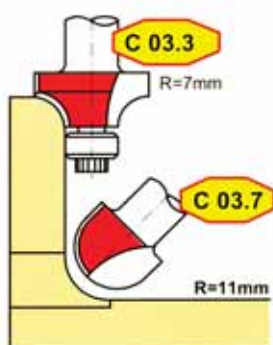
ručni alat i pribor koji se koriste u svim stolarskim radionicama i pogonima, pri radu sa drvetom.

Sečenje i dimenzionisanje SSV ploča, u zavisnosti od opremljenosti radionice, može se vršiti sa ručnom kružnom testrom ili na horizontalnom i vertikalom formatizeru. Upotreba ubodnih testera nije dozvoljena jer se prilikom sečenja ovim alatima stvaraju mikro pukotine koje kasnije stvaraju vidljiva oštećenja na gotovim proizvodima od SSV materijala. Obrade ivica i spojeva ploča, prosecanja otvora i krivolinijska sečenja (prema prethodno izrađenim šablonima), rade se isključivo glodanjem tj. ručnim glodalicama – frezerima (preporučene snage 1600 do 2200W) ili na CNC obradnim centrima. Stege različitih dimenzija i oblika spadaju u glavni pomoćni pribor pri radu sa SSV materijalima.

U zavisnosti od zahteva (oblika, dimenzija), princip rada u osnovi je, oblaganje podkonstrukcije, koja se pravi od drveta ili počastih materijala (MDF, šperploce, univera) sa pločama SSV materijala u određenim debljinama. SSV ploče se lepe za podkonstrukciju, silikonom ili PU vezivom (sistem tačkastog lepljenja), koje omogućava elastični spoj.

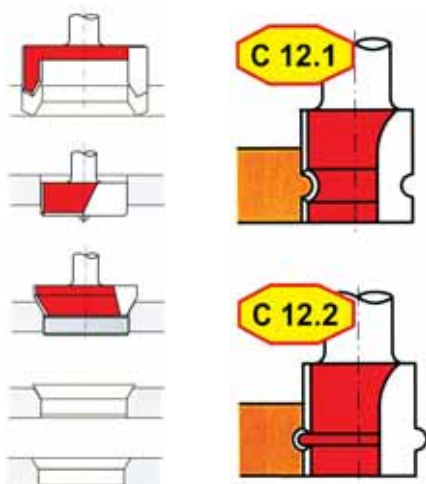
Izrada spoja sa radijusom, između horizontalne i vertikalne površine na radnim pločama od SSV materijala

Glodala-alati za obradu unutrašnjih i spoljašnjih radijusa

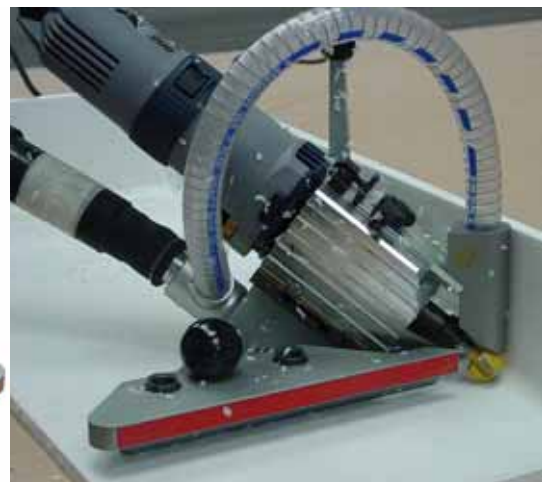
Pistolj za dvokomponentni lepak sa miksdiznom

Postupak čepovanja prilikom reparacije SSV površina (levo) i priprema spoja dve SSV ploče principom pero-utor (desno)

Specijalno konstruisani ručni frezer za obradu AK 8G Albin Kraus

obrade solid surface materijala

PIŠE: Željko Grijaković, dipl. inž.

Pri prvom susretu sa bilo kojim proizvodom od solid surface materijala (u daljem tekstu SSV), osnovno pitanje koje se postavlja vezano je za princip obrade. Većina, pa čak majstori i tehnolozi sa dugogodišnjim iskustvom u radu sa raznim materijalima, pogrešno procenjuje da je način izrade – princip livenja. Objašnjenje da se zapravo radi o pločastim materijalima, nije dovoljno ...

Jedna od osnovnih tajni izrade površine neograničenih dimenzija i oblika je mogućnost međusobnog spajanja SSV ploča, odgovarajućim lepkom, bez vidljivog spoja. Pre početka sečenja i obrade neophodno je da se SSV ploče i lepak prethodno kondicioniraju (od 24 do 48 sati) na sobnu temperaturu tj. temperaturu obrade, kako ne bi došlo do unutrašnjih naprezanja u materijalu i sporijeg sušenja lepka. U fazu pripreme spada i provera jednakosti podudarnosti boja SSV ploča. Proizvođači SSV ploča obeležavaju kodovima – oznakama, partije izrade ploča, koje garantuju apso-

lutnu jednakost boje, kako bi se prilikom fabrikacije izbegle greške, obzirom da se razlike u nijansama iste boje, teško primećuju prilikom izrade. Ukoliko su oznake oštećene i teško vidljive, boje se moraju proveravati na prirodnom svetlu. Priprema spoja dve SSV ploče, sastoji se u preciznoj obradi glodanjem ivica koje se spajaju. Nakon čišćenja ivica pamučnom belom krpom natopljenom denaturisanim alkoholom, na spojeve se nanosi specijalni dvokomponentni lepak, koji odgovara boji SSV ploča koje se obrađuju. Spoj dve ploče je potrebno obezbediti laganim stezanjem.

Lepljenje na drvenu podkonstrukciju

Veoma je važno da lepak bude istisnut celom dužinom spoja. Sušenje lepka traje 15 do 30 minuta, nakon čega se višak lepka uklanja prvo, grubim glodanjem a potom, brušenjem. Isti princip primenjuje se i prilikom ugradnje sudopera i lavaboja od SSV materijala, kada se dobija jedinstvena monolitna površina izuzetnih estetskih i higijenskih osobina.

Izrada krivolinijskih 2D i 3D oblika zahteva tzv. proces termoformiranja. SSV ploče se zagrevaju u specijalnim konvekcijom ili infracrvenim pećima, do određene temperature kada dostižu termoplastična svojstva. Uobičajena temperatura termoformiranja kreće se od 140 do 180 stepeni Celzijusa. Vreme zagrevanja zavisi od debljine materijala i traje oko 15 do 20 minuta. Veoma je važno da materijal bude zagrejan do zadate temperature po celom preseku i površini. U suprotnom, prilikom savijanja, dolazi do pucanja i izbeljivanja ploča u zoni radijusa. Nakon grejanja, ploča se prebacuje u prethodno pripremljeni šablon i kontrašablon, gde se hladi do temperature od približno 70°C (oko 20 minuta). Profesionalne radionice koje se bave fabrikacijom SSV materijala, opremljene su posebnim vakuum presama specijalno konstruisanim za savijanje ove vrste materijala. Minimalni

Šabloni sa termoformiranim elementima od SSV materijala

Izrada radne ploče sa integrisanom sudoperom i diht lajsnom od SSV materijala

NOVI MATERIJALI U PROIZVODNJI NAMEŠTAJA

Deo alata i pribora za fabrikaciju SSV materijala

unutrašnji radijusi savijanja zavise od debljine i boja – tekstura SSV ploča (npr. za $d = 6 \text{ mm}$ / $R_{\min} = 22 \text{ mm}$, $d = 12 \text{ mm}$ / $R_{\min} = 76 \text{ mm}$). Pre bilo kakvog spajanja i obrade prethodno savijanog elementa, neophodno je da se ploča u potpunosti ohladi.

Brušenje predstavlja završnu fazu pri izradi ploča i proizvoda od SSV materijala. Obrada se vrši rotacionom brusilicom (npr. Festool RO 150 FEQ sa FastFix® izmenljivim brusnim ulošcima 3M ili Mirka) sa kojom

Spoj dve ploče sa sistemom vakuum stega

se može završiti kompletan proces, od grubog brušenja do završnog poliranja površine. U zavisnosti od zahteva i vrste proizvoda (radne površine, zidne obloge...), površine se mogu brusiti u mat, saten, polusjajnom i sjajnom finišu. Obrada u sjajnom finišu ne preporučuje se za npr. kuhinjske radne ploče, jer zahteva visok nivo svakod-

nevnog održavanja. Prilikom procesa brušenja potrebno je pridržavati se postupka postepene izmene granulacije brusnih papira kako bi se došlo do zahtevanog finiša.

Jedna od osnovnih prednosti SSV materijala predstavlja mogućnost reparacije u slučaju eventualnih oštećenja. Reparacija oštećenih delova vrši se odgovarajućim glodalima po principu tzv. čepovanja. Oštećeni deo ploče, vadi se i popunjava lepljenjem umetka (dimenzija umetka zavisi od veličine oštećenja) od SSV materijala iste boje. Nakon brušenja, površina dobija potpuno isti izgled kao pre oštećenja.

Pri ugradnji i montaži radnih površina od SSV materijala, na licu mesta moguće su dorade i popravke, ukoliko je potrebno, čime se dobija velika preciznost i prilagodljivost ugrađenih ploča i elemenata.

U ovom tekstu navedena su samo osnovna pravila fabrikacije SSV materijala, ali da bi savladali sve principe i tajne obrade, potrebno je vreme i dosta truda, uostalom kao sa svakim materijalom i tehnologijom kojom želite da se profesionalno bavite.

Dobrodošli u svet Solid Surface materijala. ■

Wood-Mizer®
from forest to final form

Prirodno
najbolje
testere

DOUBLEHARD
INDUSTRIAL GRINDING BLADES

PROFESSIONAL
BANDSAW BLADES

Wood-Mizer Balkan d.o.o.

ul. Svetosavska GA 3/3, P. fah 25
23300 Kikinda

Tel: +381 (0) 230 25 754
Tel: +381 (0) 230 23 567

Tel.: +381 (0) 230 402 051
Tel/Fax: +381 (0) 230 402 050

GSM: +381 (063) 108 21 33
GSM: +381 (063) 513 005
GSM: +381 (063) 568 658

office@woodmizer.co.rs
www.woodmizer.co.rs

VULF

SUBOTICA
Masarikova 60
tel. 024/ 553 -194

ALATI ZA OBRADU DRVETA

PROIZVODNI PROGRAM:

burgije
nadstolna glodala
hobi glodala (za ručni frezer)
glodala za stolnu glodalicu
garniture za parket, brodski pod i lamperiju
garniture za građevinsku stolariju (prozori i vrata)
testere
abrihter noževi
alati sa izmenjivim pločicama
dijamantski alati
oštrenje dijamantskog alata
ostali alati po narudžbi

Za toplinu
doma i duše

Samatini d.o.o.

troslojni parketi i termotretirani
parketi od svih vrsta drveta

Samatini - 75440 Milići, Podgora bb
Republika Srpska - BiH
tel/fax: + 387 (0) 56 741 101
+ 387 (0) 56 745 500
e-mail: migentrm@teol.net
mail.info@lamar-parket.com
www.lamar-parket.com

U pripremi je dobijanje
FSC sertifikata i ce znaka Evropske
Unije kao i ISO 9001 standarda

LAMAR kolekcija parketa

Predstavništvo švedske firme IKEA
za saradnju sa proizvođačima nameštaja sa područja
Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Makedonije

Tražimo fabrike sa 50 i više zaposlenih
koje se bave proizvodnjom nameštaja od masivnog drveta,
kombinacije masiv i iverica, masiv i metal,
a koje su zainteresovane za izradu naših proizvoda za izvoz.
Sva roba se plasira u IKEA-ine robne kuće širom sveta.

Kupujemo direktno od proizvođača.

IKEA Trading Services Ltd.

Omladinskih brigada 31

11000 Beograd

Tel: +381.11.2098800

Fax: +381.11.2098895

E-mail: miljan.popovic@memo.ikea.com

MÜHLBOCK

VANICEK

DRYING-TECHNOLOGY

Poštovana gospodo!

Sa više od 9000 montiranih sušara u celom svetu, firma Mühlböck postiže odlične rezultate i prisutna je svuda gde se vrši sušenje drveta.

Iskoristite naše inovacije za Vaš uspeh!

Klasične sušare za drvo

Sasvim je svejedno da li želite sušiti odjednom 30, 60, 100 ili 1000 m³. Mühlböck univerzalne sušare čine to mogućim.

Vakumske sušare

Brzo. Bez menjanja boje. Ekonomično. Mala cena, jednostavno upravljanje za visok kvalitet sušenja.

Parionice

Svuda podjednako menjanje boje je specijalnost. Mühlböckove tehnike parenja drveta.

Dodatne tehnička oprema

Držači razmaka paketa drveta, španeri paketa, sigurnosni podupirači paketa, oprema za grejanje, navlaživanje pod visokim pritiskom.

Mnogi patentirani proizvodi su omogućili da uz vrlo ekonomičan proces sušenja postanemo vodeći svetski proizvođač tehnologije za proces sušenja drveta.

- Mühlböck Holz Trocknungsanlagen GmbH
- A-4906 Eberschwang 45
- Tel. +43 7753 2296-0
- Fax. +43 7753 3302
- E-mail: office@muehlboeck.com
- www.muehlboeck.com
- Predstavnik za Srbiju i za Crnu Goru
- Mandić Lale
- 11300 Smederevo, Voćarska 11
- Tel. +381 26 651 561 fax. +381 26 645 200
- mob: +381 63 875 15 78
- E-mail: lale.m@sezampro.yu

AGACIJA

Sve za Vaš nameštaj i enterijer...

opremanje po meri
univer, radne ploče, medijapan, lesanit, šper ploča
obrada na CNC mašini
krivolinijska sečenja i kantovanje, okov i galanterija,
furniranje po meri i želji kupca
veliki izbor prirodnih furnira
unutrašnja vrata savremenog dizajna

www.agacija.com

Novi Beograd, Tošin Bunar 232g, Tel./fax: 011/ 319 0947, 319 2600
Batajnica, Majora Zorana Radosavljevića 370, tel./fax: 011/ 848 8218, 377 4699

Kompleti alata za drveni prozor,
prozor drvo-aluminijum
i vrata

Automatske
kanterice BI-MATIC

Horizontalni formatizeri LAZZARI

Ugaoni obradni
centar za građevinsku
stolariju – SAC F4

Petoosni obradni
centar PADE

Sušara INCOMAC

CNC obradni centri MASTERWOOD

Viševretene
bušilice VITAP

Univerzalne
kanterice VITAP

Brusilice-kalibrirke VIET

mašine, alati i tehnologije za obradu drveta

Xilia d.o.o. - Beograd

tel. 011-219-8516, 011-190-449, tel/fax. 011-192-233, 065-219-8516, mob. 063-213-549, 063-428-562
www.xilia.rs / info@xilia.rs

xilia

PALFINGER SRBIJA d.o.o.
Utve Zlatokrile 9
26101 Pančevo
tel: 013-351-290

PALFINGER SRBIJA d.o.o.
je zastupnik austrijske
kompanije PALFINGER,
vodećeg svetskog
proizvođača hidrauličnih
kamionskih kargo
i šumarskih
EPSILON dizalica.

PALFINGER SRBIJA se
takođe bavi izradom
kamionskih nadgradnji:
štit nadgradnje,
kiperski i tovarni sanduci.

EPSILON PALFINGER

Posetite nas na Sajmu građevine u
Beogradu od 22. do 26. 04. 2009. godine
i na SABORU drvoprerađivača na Tari
od 10. do 12. 05. 2009. godine

PALFINGER SRBIJA

Drvene podne obloge

Detalji sa otvaranja izložbenog salona *PARKET STUDIO* Nordwood

NORDWOOD je grčko-srpska kompanija koja se bavi proizvodnjom i prodajom, drvenih podnih obloga od egzota kao i domaćih vrsta, egzotične gradje. Kancelarije Nordwood-a se nalaze u Beogradu, Budvi i Bukureštu, što omogućava ovoj kompaniji da uspešno posluje na teritoriji Srbije, Crne Gore i Rumunije, dok je kompletna proizvodnja locirana u Grčkoj. Nordwood doo u Srbiji zastupa gospođa Slobodanka Jačić, a za direktora prodaje je imenovan gospodin Srđan Jakovljević.

U ponudi firme Nordwood se nalazi veliki broj različitih podnih obloga, kako od egzotičnih, tako i od domaćih vrsta drveta, a takođe i drvna građa visokog kvaliteta koja se koristiti za dalju proizvodnju, na primer, za proizvodnju stepeništa, vrata, nameštaja i prozora. Kompanija u ponudi ima i hdf parke- te, što predstavlja nešto najnovije na našem tržištu. To su parketi čija je površina prepleljena furnirom na hdf podlogu, pa opet na furnir. Izuzetnog kvaliteta, sa garancijom od 15 godina, ovi parketi su izu- zetne izdržljivosti i jako povoljnih cena. U ponudi su parketi od različitih vrsta drveta kao što su: tikovina, hrast, cetkani beljeni, imbuja, jatoba, wenge, pali- sander i mnoge druge.

Po pitanju podova, firma Nordwood je jedna od vodećih kompanija u proizvodnji i trgovini original- nog Teak Burma parketa, i mnogih drugih vrsta eg- zota, kao što su: Iroko, Doussie, Merbau, Ipe, Wenge, Sapelli itd.

Pored podova za enterijere, kompanija Nordwo- od ima bogato iskustvo u radu sa dekingom, koji se koristi za bašte, bazene i drugu vanjsku upotrebu, što spoljnom prostoru daje prijatan prirodni izgled. Za deking se najviše koriste otpornije vrste drveta, uglavnom egzotične vrste, kao što je Teak, Iroko, Ipe, Bangkirai, Garapa i drugo.

Svi proizvodi su lagerovani u Grčkoj, što omogu- čava da se poručena roba isporuči za svega nekol- ico dana.

Spomenimo da je kompanija Nordwood doo 7. aprila ove godine svečano otvorila novi prodaj- ni objekat Parket Studio, u Beogradu, Bulevar kralja Aleksandra 320. U salonu je izložen veliki broj pro- izvoda ove kompanije, kao i parketi kooperativnih kompanija iz Evrope i celog sveta.

NORDWOOD DOO

Venčačka 19a/27, 11030 Beograd
tel/fax. +381 (0)11 2506826

Izložbeni salon Parket Studio

Bulevar kralja Aleksandra 320, 11000 Beograd
tel/fax. +381 (0)11 242 66 27
nordwoodprodaja@gmail.com
www.nordwood.rs

PlanToys®

GreenToy 🌱 Green Company

PlanToys® je prva zelena kompanija u svetu koja proizvodi drvene, ekološke igračke reciklirajući stara kaučukova stabla koja više ne prouizvode kaučuk.

PlanToys® igračke su kreativne, inspirišu dečiju maštu i potstiču fizički i intelektualni razvoj.

Misija PlanToys® je da održi najviše etičke standarde pri stvaranju inovativnih, edukativnih igračaka za svaki stadijum razvoja deteta

Igračke PlanToys® su stvorene da bi se deca igrala, kroz igru učila i bila bliža prirodi.

DECA I PRIRODA SU NAŠA BUDUĆNOST. ZAŠTITIMO IH.

PlanToys® - balans između potrebe za kvalitetnijim životom i očuvanjem životne sredine.

GreenToy 🌱 Green Company

PLAN TOYS doo Beograd
Antifašističke borbe 24/1 · 11070 NOVI BEOGRAD
tel. +381 (0)63.563.502 · tel/fax. +381 (0)11.213.95.84

PlanToys®
maloprodajni objekti
USKORO u Beogradu
TC Delta City
TC Ušće

Prezentacija radova u opštini Stari grad

**Tehnička škola *Drvo art* iz Beograda
zajednički nastupa sa školama
iz zemalja Evropske Unije**

Beogradska nedelja

Tehnička škola *Drvo art* bila je organizator kreativne međunarodne radionice koja je od 02. do 06. marta 2009. godine održana u prostorijama škole.

Osim učenika Tehničke škole *Drvo art*, u radionici su učestvovali učenici Dizajnerske škole iz Beograda, Roth Gyula Gyakolo szakkozepisola es kollegium iz Šoprona (Mađarska) i IPSIA Brugnera iz Brunjere (Italija).

Primarni cilj projekta bio je zajednički nastup na manifestaciji *Beogradska nedelja dizajna*. U tu svrhu, učenici su za samo pet dana projektovali i napravili 12 komada namštaja na zadatu temu – Sto za kafu, od drvnog ostatka. Svi eksponati biće izloženi

od 26. do 31. maja 2009. godine u Dečjem kulturnom centru u Beogradu.

Poslednjeg dana radionice, nastali radovi su izloženi u holu opštine Stari grad. Tom prilikom, sve učesnike i organizatore radionice pozdravila je predsednica opštine, gospođa Mirjana Božidarević. Među zvanicima su bili predstavnici Ministarstva prosvete, Gradskog sekretarijata za obrazovanje, Opštine Stari grad, Šumarskog fakulteta, Agencije za drvo, Privredne komore Srbije, Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i Jedinice za implementaciju programa srednjeg struč-

Neki od učničkih radova, a desno su dve fotografije prvonagrađenog rada

nog obrazovanja. Projekat je realizovan uz finansijsku podršku Gradskog sekretarijata za obrazovanje i Opštine Stari grad.

Prva međunarodna radionica, posle dugog niza godina, rezultat je uspešne saradnje koju je škola *Drvo art* tokom protekle dve godine ostvarila sa školama iz Italije i Mađarske. Osim zajedničkog učešća na *Beogradskoj nedelji dizajna*, cilj ovog projekta je razmena iskustava učenika i nastavnika iz Srbije sa njihovim kolegama iz zemalja Evropske unije, ali i promocija i približavanje Beograda i Srbije mladima iz Evrope.

Mr Zorica Đoković, direktorka škole domaćina i koordinator projekta istakla je da su učenici i nastavnici beogradskih škola bili u prilici da vide prednosti drugih obrazovnih sistema. Školovanje tehničara za nameštaj u Italiji traje pet, a u Mađarskoj šest godine, dok je kod nas četiri godine. Uz to, koncepcija obrazovanja je drugačija. U tim zemljama, tehničari najpre stiču praktične veštine i obrazovanje stolara u toku prve tri (u Italiji), odnosno četiri godine (u Mađarskoj), a tek posle dolazi nadgradnja. Naš obrazovni sistem je drugačiji i učenici se već od prvog razreda opredeljuju hoće li biti stolari ili tehničari. Nedostatak takvog sistema je da tehničari nemaju dovoljno praktičnih veština što ukazuje na veću potrebu sadržaja praktične nastave u njihovom obrazovanju. „S obzirom da je obrazovni profil tehničar za oblikovanje nameštaja i enterijera ogledan, nadamo se da će naša zapažanja biti uvažena prilikom konačne evaluacije oglada i da će navedeni nedostaci biti prevaziđeni“ – podvukla je direktorka škola.

Ova radionica je samo jedan u nizu koraka kojima *Drvo art* škola promovise reformisane obrazovne profile koje nudi svojim đacima. Sa savremenom opremom i novim načinom rada nekadašnja *Drvna škola* ponovo se vraća na mesto koje zaslužuje u našem obrazovnom sistemu – kao škola za talentovane i kreativne đake.

Svi učesnici radionice su veoma zadovoljni što su imali prilike da steknu novo iskustvo i budu u prilici da se upoznaju i druže sa vršnjacima iz drugih zemalja. Uz pohvale domaćinu za originalnost ideje, dobru organizaciju i gostoprimstvo, svi gosti su izrazili želju da se projekat ponovi i naredne godine i postane tradicionalna manifestacija koja će svake godine u Beogradu okupljati srednjoškolce iz Evrope koji se bave dizajnom i izradom nameštaja. ■

PLAVI KOŠUTNJAK

Osluškujući svoja razmišljanja o reviji *DRVOtehnika* zaključio sam da nema gotovo ni jednog jedinog njenog čitaoca koji ne zna gde se nalazi Košutnjak, a naročito *Pionirski grad*. Kroz njegovu kapiju nekada je brektao vozić, a danas kad uđete u taj *grad* za *decu* ugledate nesvakidašnju umetničku tvorevinu Plavi Košutnjak i veliki display na kome piše:

„JEDINSTVENO PARKOVSKO REŠENJE GOTOVO TRI GODINE OBLIKUJEMO U TOPONIM BUĐENJA USNULE EKOLOŠKE SVESTI. ZAHVALJUJUĆI GRAĐANSKOJ SOLIDARNOSTI OPREDMEČUJEMO IDEJU O PLAVOM KOŠUTNJAKU U NOVI CVAST EKOLOŠKE EDUKACIJE. I DOK BETON RASTE, A ŠUME NESTAJU (!) MI TRAŽIMO DONATORE, ALTRUISTE, PRILOŽNIKE, NESEBIČNE... da konačno završimo ovu „funkcionalnu i umetničku tvorevinu“, koja će kulturnu matricu ovoga grada, za *decu* i omladinu, da obogati „novim pogledom na svet ekologije.“ HVALA! SRC PIONIRSKI GRAD. Informacije na: mob. 063/262-558 i 063/8660-201.

Mada kratke forme, poput ovog poziva iz *grada* koji treba da vratimo i obnovimo za *decu* i omladinu, jasno iskazuju nameru i želju, ipak, rat, koji traje između čoveka i prirode, žestoko podstiče muze da ne ćute. Istina, nisam kći boga Zeusa, ali sam, kao promoter i obnovitelj Hajdučke česme u Košutnjaku (2001/3, ostao dosledan svojim uverenjima da se šuma Košutnjaka ne može sačuvati banalnostima i akademskim floskulama o značaju šume. U režiji nauke i politike jedva da u zaštiti životne sredine dosežemo viši nivo ekološkog prosvetavanja od sakupljanja najrazličitijih otpadaka. Banalnosti na pretek. Kao i otpada. Besmislena okupljanja zarad simboličkog obeležavanja *ekološkog dana* proistekla su, kako reče jedan moj istomišljenik, „iz hoda i opažanja otupelog na nepatvorenost zelenila, čiste vode, prirode, koju, možda, i nikada neće upoznati!“

No, *Plavi Košutnjak* je daleko od slučajnog namernika u estetici i umetnosti svakodnevnog na đubrištu, buvljoj pijaci, industrijskom otpadu i njegovoj sposobnosti da čoveku – *zagađivaču* olakšava ispoljavanje maštovitosti u pravljenju „umetničkog nereda u harmoniji prirode“. *Plavi Košutnjak* je funkcionalna umetnost. To znači da će negovati pozorišne predstave; ponajviše komedije, u kojima se dramska priča oslanja na tragičnu istinu Sveta, pa i Košutnjaka, da BETON RASTE, A ŠUME NESTAJU. Smejaćemo se, dakle, našim glupostima koje počinismo u životnoj sredini. Na prostoru *vidiljive misli* o budućnosti naših šuma biće likovnih, recitatorskih, raznogovornih i mizičkih ispoljavanja. Preobilje kulturnog aktivizma. Sve će da vri od mladosti. Svaka reč i kretnja dobijaće u značaju. Osmišljeni programi koji će da nas bude iz usnule ekološke svesti, da nam olakšaju put dekontaminacije *zagađene misli*.

Šuma u Košutnjaku je bolna. Tu muku deli sa *Pionirskim gradom*. A bolno umiranje prirode je nestajanje i nas i naših potomaka. Svedočim o svakodnevici ove šume već pedeset godina. Otuda i moja obaveza da na to ukažem i onima koji su zaboravili na sve obzire.

Na kraju, odbacujem sva retorička pitanja. Toliko želim da čujem reč nesebičnih ljudi, da pomognu drugima. Jedino tako možemo *Pionirski grad* da vratimo deci.

Ljubomir Vujisić, novinar – publicista

**BIRAJTE
UČEŠĆE
I ROK
OTPLATE**

**BEZ
ŽIRANATA
HIPOTEKA
I INTERKALARNE
KAMATE**

**PROVERITE
ZAŠTO
SMO
NAJPOVOLJNIJI**

VB LEASING
POVERENJE POVEZUJE.
011 / 201 65 00

Duvanski

Rezultati istraživanja javnog zdravlja u Srbiji 2000. godine pokazali su da svaki drugi odrastao muškarac, svaka treća žena i svako četvrto dete uzrasta 15 do 19 godina puši. Ovi rezultati uticali su da Ministarstvo zdravlja Republike Srbije 2003. godine pokrene kampanju protiv duvanskog dima. Prvi ohrabljajući rezultati pokazali su se već nakon tri godine. Broj pušača smanjio se za pet procenata, pa sada puši 39,7% muškaraca i 30,5% žena. Učestalost pušenja kod mladih, smatraju stručnjaci, i dalje je izuzetno visoka. Tako je 54,7% mladih uzrasta 13 do 15 godina već probalo cigarete, a više od polovine je prvu cigaretu probalo do navršених 10 godina života. Prema istom istraživanju, 16,8% devojaka i 15,5% mladića aktivni su pušači. Stručnjaci upozoravaju da je izuzetno velika i nevoljna izloženost mladih duvanskom dimu, takozvano pasivno pušenje dostiže čak 97,4%. Iako je broj pušača u Srbiji smanjen, potrošnja cigareta je visoka jer postoji veliki broj takozvanih teških pušača, koji u proseku puše više od 40 cigareta dnevno.

ZAŠTO?

Istraživanja pokazuju da ljudi u 51% slučajeva puše zbog uticaja prijatelja, ili javnih ličnosti. Iz radoznalosti puši 16%, a 7,2% pušača izjavljuje da im se uz cigaretu *razbistri um*. Cigaretu pod uticajem članova porodice zapali 7,1% pušača, 3,2% smatra da izgleda *zrelo ili sa stilom*. Cigarete

pomažu i u otklanjanju stresa, smatra 3,1% konzumenata duvana. Nažalost, broj teških pušača (oni koji puše više od 40 cigareta dnevno) veći je među siromašnijim slojevima, što predstavlja veliko opterećenje za porodice, zdravstveni sistem i zajednicu u celini. Svetska zdravstvena organizacija upozorava da pušenje predstavlja ozbiljan javno-zdravstveni problem.

Danas govorimo o nikotinskoj pandemiji, bolesti koja pogađa ceo narod. A za sve je, kažu u šali, *kriv* Kristifer Kolumbo. On je 1492. u Evropu doneo biljku nicotinu, koja vodi poreklo iz Južne Amerike. Konzumiranje duvana je doživelo procvat posle 1880. godine kada je konstruisana prva mašina za proizvodnju cigareta.

ŠTA SE SVE UDIŠE?

Duvanski dim sadrži više od četiri hiljade hemijskih supstanci, većina su otrovi i nadražajna sredstva. Takođe sadrži kancerogene materije. Nikotin izaziva zavisnost. Ugljen monoksid je otrovni gas, hidrogen, cianid, amonijak, butan i metanol, metali – arsen, nikel i kadmijum, radioaktivne komponente kao što je polonijum 210, pesticidi.

ŠTETNE POSLEDICE

Svetska zdravstvena organizacija i međunarodna zajednica izražavaju zabrinutost zbog pogubnih zdravstvenih, socijal-

Svaki pametan čovek valja da ima pametna razloga za svoj rad. A kako stoje u tome oni što puše? Imaju li pametna razloga? Nemaju, niti ga je bilo, niti će biti. Zašto je pušenje stvar nikakva, najnikakva. Pušenje naudi otrovom duvanskim želudcu i plućima, žilcima i čulima, pameti i svesti. Danas ima mnogo ženskih što su bile zdrave i lepe devojke i žene, a sad su od duvana pobledile i iznemogle, – i koje su bile vesele mile sad su sumorne i zle, a – mnogi na prečac umre.

Vasa Pelagić: Stvarni narodni učitelj, VI izdanje, 1922.

dim ili zdravlje

PIŠE: dr sci.med. Zorica Plavšić

nih, ekonomskih i ekoloških posledica konzumiranja duvana i izlaganja duvanskom dimu.

Duvanska industrija skriva činjenicu da su cigarete i drugi proizvodi koji sadrže duvan, napravljeni tako da brzo stvaraju i održavaju zavisnost. Naučnici tvrde da je zavisnost od nikotina jednaka stepenu zavisnosti o heroina. Nikotin je snažna droga koja utiče na um. Od kako se amonijak dodaje cigaretama, već samo 3-4 sekunde nakon udisaja, nikotin dospeva do centralnog nervnog sistema i ostvaruje svoj efekat na receptore u mozgu. On stimulira, opušta, utiče na raspoloženja i osećanja. Stvara zavisnost i pojačava potrebu za pušenjem. Apstinencijalni simptomi se javljaju čim nivo nikotina padne ispod nivoa na koji su čeli je navikle.

Mnoge komponente koje sadrže duvanski proizvod i dim su farmakološki aktivne, toksične, mutagene i kancerogene supstance. Postoje naučni dokazi da deca čije su majke pušile tokom trudnoće kasnije u životu češće imaju zdravstvene i razvojne probleme...

Nikotin i drugi štetni sastojci duvanskog dima nakon udisanja pređu isti put do ćelija kao i kiseonik. U ćeliji nikotin remeti normalne biokemijske procese, i pitanje je vremena kada će se u potpunosti izmeniti rad ćelija, ili početi njihovo nekontrolisano umnožavanje, tj. pojava raka.

Rezultati naučnih studija pokazuju da je pušenje vodeći faktor rizika za razvoj hroničnih masovnih nezaraznih oboljenja, kardiovaskularnih, bolesti respiratornog sistema i malignih oboljenja. Osim toga duvanski dim ima negativan uticaj na razvoj i zdravlje novorođenčadi i dece ukoliko majka puši u toku trudnoće i nakon rođenja deteta. Pušenje je čest uzročnik invalidnosti i prerane smrti.

Pušači često veruju da pušenje i nije *baš tako štetno, kao što s priča*, zaboravljajući vreme koje treba da prođe od trenutka izloženosti duvanskom dimu, do pojave prvih posledica.

Prema rezultatima Studije iz 2003. godine, duvan je odgovoran za 13,7% izgubljenih godina života. Duvan je najčešći uzročnik nastanka raka pluća, ishemične bolesti srca, srčanog udara i hronične opstruktivne bolesti pluća.

U svet puši 1,1 milijarda ljudi, od čega 800 miliona pušača živi u zemljama u razvoju. Pušenje je najveći uzrok prevremene smrti u razvijenim zemljama. Do 2020. godine će od posledica pušenja umirati 10 miliona ljudi, od toga 70% u razvijenim zemljama. Trenutno, jedan od pet smrtnih slučajeva se pripisuje pušenju, a polovina dugogodišnjih pušača umire od bolesti izazvanih duvanskim dimom. Dugogodišnji pušači u proseku izgube 20 godina života. Američka industrija duvana ostvaruje proizvodnju vrednu 50 milijardi dolara. Pet američkih industrijalaca je 1995. godine imalo 6 milijardi dolara profita od duvana. Troškovi pušenja u Americi, uključujući izgubljene godine, troškove lečenja i propuštenu zaradu, iznose 68 milijardi dolara.

I PASIVNO PUŠENJE JE OPASNO

Sve veća pažnja poklanja se i štetnim efektima pasivnog pušenja. Oni koji se nalaze u neposrednoj blizini pušača, koji su u

istoj stambenoj ili radnoj prostoriji, izloženi su, takođe, štetnom efektu duvana. Posebno su osetljiva deca, stare osobe i plod koji nose trudnice.

Duvanski dim na pasivne pušače utiče isto kao i na pušače, jer je sastav duvanskog dima isti pri udisanju i izdisanju. Pri tom, pušači uglavnom ne paze da li ugrožavaju nepušače, naročito decu, pa se njihovo ponašanje često opisuje kao agresivno.

Sedamsto miliona mališana, širom planete, svakodnevno je izloženo štetnom efektu duvanskog dima.

DOBRA VEST

Zavisnost od nikotina se može pobediti. To je u praksi dokazano više puta kod velikog broja ljudi. Veliki broj bivših pušača su svedoci da zavisnost od nikotina može da se pobedi, a manji broj pušača može da ostavi duvan bez stručne pomoći. Većini pušača je potrebna stručna pomoć kako se ne bi ponovo vratili cigaretama i duvanskom dimu.

U našoj zemlji postoji mreža savetova lišta u zdravstvenim ustanovama u kojima se primenjuje individualni ili grupni metod odvikavanja od pušenja. Postoje i lekovi koji pomažu da se pušač oslobodi od zavisnosti i da ponovo uživa u slobodi od duvanskog dima. ■

Autor ovog teksta je načelnik Centra za prevenciju u Gradskom zavodu za plućne bolesti i tuberkulozu, Beograd, Preševska 33, a tekst je preuzet iz biltena 5 tvijih minuta

Dve nagrade Privredne komore Beograda za dizajnerska rešenja studentima Prerade drveta

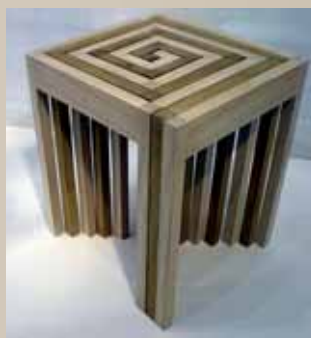
PRIPREMILA: mr Jelena Matić

Na konkursu Privredne komore Beograda za 2007/08. godinu dodeljene su četiri ravnopravne nagrade u oblasti dizajnerskih rešenja, od kojih dve studentima Šumarskog fakulteta, Bojani Marić za hoklicu-stočić 'Lavirint' i Nikoli Petkoviću za čiviluk 'CHI'. Svečano uručivanje nagrada održano je u 'Ateљеu 212', 19. februara 2009. godine.

'Lavirint' je hoklica-stočić izuzetno zanimljivog oblika, koju je moguće koristiti u

sklopu ili odvojeno. Autor značajki kombinuje dve vrste drveta, svetlije i tamnije, naglašavajući liniju lavirinta ovim kontrastom. Rad je nagrađen i prestižnom Diplomom ULU-PUDS-a na prošlogodišnjem 46. Beogradskom sajmu nameštaja.

Čiviluk 'CHI' odlikuje jednostavnost konstrukcije i interesantna upotreba materijala. Identični štapovi koji se koriste za izradu drške za metle, su međusobno povezani elastičnom gurnom koja omogu-

vanje nameštaja i enterijera, pod mentorstvom docenta mr Jelene Matić i uz podršku prof. dr Dušana Skakića i Šumarskog fakulteta, a deo su održive inicijative koja se već pet godina uspešno sprovodi promovišući održivo stvaralaštvo kroz kreativno isko-

ćava elegantno i jednostavno sklapanje čiviluka. Autor postiže uštedu u prostoru i u materijalu, a svedene linije daju proizvodu moderan karakter i eleganciju.

Oba nagrađena rešenja su nastala kao rezultat van-nastavnih aktivnosti na Šumarskom fakultetu, na odseku Prerade drveta – Projekto-

rišćenje industrijskog drvnog ostatka.

Nagrada Privredne komore Beograda u oblasti dizajnerskih rešenja je prestižno priznanje koja nesumnjivo potvrđuje kvalitet i predstavlja izuzetan podstrek za dalji rad na putu održivog pristupa oblikovanju i proizvodnji nameštaja. ■

KIMEL-FILTRI d.o.o.
SUSTAVI OTPRAŠIVANJA I LAKIRANJA
 Siget 18b • 10 020 Zagreb, T. +385 1 6554 023, F. +385 1 6523 275

projektiranje, izrada i aerodinamička mjerenja

sustavi otprašivanja i prateća oprema

sustavi lakiranja i prateća oprema

NOVO! Projektiranje PLC-om

za zaštitu čovjeka, tehnologije i okoliša te uštedu energije

www.kimel-filtri.hr

osigurana montaža, održavanje i servis

Spačva parketi i furnir

Pozivamo investitore, izvođače radova i trgovine građevinskim materijalom da nas kontaktiraju u vezi novog partnerskog programa koji Spačva uvodi od jeseni 2006.

Kontakt:
Spačva d.d.
Duga ulica 181
Vinkovci - HR

Tel.: + 385 32 303 399
Fax: + 385 32 303 421

spacva@spacva.hr • www.spacva.hr

Topli dodir hrastovih šuma u vašem domu.

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG
NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

Jowat
Klebstoffe

marketing • distribution • support

Lepkovi za kant mašine

Oblaganje profila folijom

3D laminacija membranskim i vakuum presama

PUR i D2/D3/D4

ELEKTRONIK & APPARATEBAU • TRENNMITTEL

ELEKTRONSKI UREĐAJI, ANTIADHEZIVNE TEČNOSTI I DELOVI ZA KANT MAŠINE

Velvet doo

Velvet doo • Vile Raviolje 3g • BEOGRAD
tel. +381 11 367 42 41 • 367 42 43
www.velvet.co.yu • e-mail: office@velvet.co.yu

Nova menadžment

PIŠE: doc. dr Dragan Škobilj

Suočavanje članova uprave preduzeća sa novom situacijom označenom kao proces tranzicije, varijacije u vlasti i ulogama koje su im dodeljene rezultirale su još većom konfuzijom u domaćim privrednim okvirima. Svaki razgovor na temu brzog oporavka naše privrede lišen je realne osnove ukoliko privatizovana preduzeća budu nastavila da i dalje generišu slabosti svojstvena preduzećima u društvenoj svojini. U tom smislu se pred menadžment preduzeća, u ovoj fazi više od organizatora procesa privatizacije, a kasnije i od vlasnika kapitala, s pravom postavlja zahtev za podizanjem nivoa njihove uspešnosti.

Svaki razgovor na temu brzog oporavka naše privrede lišen je realne osnove ukoliko privatizovana preduzeća budu nastavila i dalje da generišu slabosti svojstvena preduzećima u društvenoj svojini.

Vlast u fabrici ne treba da bude zasnovana na vlasništvu već na stručnost, smatra Tejlor.

Na tržištu ne pobeđuju veliki, već oni koji su intelektualnu agilnost prihvatili kao pravilo svog ponašanja i to znali da prenesu na organizaciju.

Ive Andrića 49
22305 Stari Banovci
tel. 022/ 352 236, 352 416, fax. 022/351 617
e-mail: kovacm@ptt.yu
www.kovacmont.co.yu

Projektovanje, izrada i montaža:

- Čeličnih konstrukcija
- Građevinske bravarije
- Protivpožarnih vrata
- Sigurnosnih vrata
- Čeličnih rolo vrata i rešetki
- Kovano gvožđe i prohrom
- Krovnih i fasadnih panela za hale

paradigma

U prilog našeg stava da se problem korporacijskog upravljanja treba izvući iz strogo formalno pravnih okvira ukazuju nalazi T. Petersa koji ističe da savremeno preduzeće posluje u turbulentnoj sredini, s tim što:

- je vreme postalo središnji faktor i polje konkurentske borbe jer nezvesnost traži brzinu, fleksibilnost i adaptibilnost, što je moguće postići spajanjem dobrog upravljanja i informatičke tehnologije („zero response time company“, „just in time management“);
- sva tržišta postaju umnogome fragmentirana, s tendencijom proizvodnje za poznatog kupca („customer goods“);
- kvalitet, dizajn i servis postaju najvažnije komparativne prednosti proizvođača novih proizvoda;
- zbog izazova tržišta i konkurencije sve su češća restrukturiranja velikih preduzeća-korporacija, jer zbog poslovne ireverzibilnosti velika preduzeća mogu postati fleksibilnija samo stvaranjem novih, što autonomnijih preduzeća;
- teži se napuštanju klasične centralizovane organizacije - zato se korporacije decentralizuju i raspadaju na mreže vanjskih i unutrašnjih organizacionih jedinica, uz istovremene podsticaje unutrašnjeg „preduzetništva“;
- stare ekonomske ideje o „ekonomiji obima“ se menjaju, i te promene zahtevaju tržišnu strukturu i koncentraciju, gde jača trend malih i srednjih preduzeća;
- pojedinačna preduzeća istovremeno postaju deo kooperativnih mreža, tržišni partneri sve češće postaju poslovni saradnici (proizvodi i usluge za poznate kupce);

- internacionalizacija svih ekonomskih procesa znači da svi ekonomski subjekti postaju međusobno povezani i zavisni na svetskom tržištu, tako da proizvodnja, distribucija, razmena i potrošnja postaju internacionalni, a konkurencija i informacioni tokovi ujedno čine preduzeće sastavnim delom svetske proizvodnje.

Za razliku od prethodno navedenih principa, stiče se utisak da je poslovna orijentacija i organizaciona filozofija većine preduzeća još uvek snažno obojena tradicionalizmom prethodnog perioda.

Fenomen inkongruencije njihovog ponašanja sa zahtevima inovirane ekonomske paradigme u kojoj dominiraju znanje i informacije je toliko izražen da se ovakva konstatacija može dati već na osnovu njihovog svakodnevnog ponašanja. Nažalost, izgleda da u domaćim okvirima još uvek suviše malo ljudi shvata da je primena naučnih saznanja omogućila eksploziju produktivnosti i stvorila razvijene privrede.

Znanje je ustupilo mesto znanjima (P. Druker), a obrazovna ličnost današnjice, bilo da je reč o radniku ili direktoru, mora da bude spremna da živi u globalnom svetu. Većina, ako ne i svi obrazovani ljudi će svoje znanje ispoljavati kao članovi neke organizacije, a menadžerima će znanje biti od pomoći da ostvare ciljeve organizacije i da se uspešno nose sa konkurencijom.

Početkom dvadesetog veka menadžer je bio neko ko je odgovoran za rad predređenih, označavan je kao „bos“, „gazda“, „šef“, on je u fabrici značio nivo, moć i vlast. Međutim, još je Tejlor smatrao da „vlast“ u fabrici ne treba da bude zasnovana na vlasništvu već na stručnosti. Danas, pak, u uslovima revolucionarnih promena i digitalizovane ekonomije organizacije svoju konkurentsku prednost sve više stiču zahvaljujući neopipljivoj imovini (intangible assets).

Radikalne promene zahtevaju generativno učenje što podrazumeva napuštanje starih i uvođenje novih oblika kompetencije. El-Namaki ukazuje da postoje brojni faktori koji utiču na kompetenciju, a koji su vezani za funkcije top-menadžmenta. Oni obuhvataju:

- lične osobine (solidno prethodno poznavanje funkcije, kontinuirana edukacija, dobar izgled, lična privatnost i drugo);
- strategijsko ponašanje (osmišljavanje, komunikacija i operacionalizacija vizije, dinamička percepcija jezgra kompetencije, izgradnja kompetencije ljudskih resursa i drugo);
- preduzetnički stav (živeti statusom heroja, inkorporiranje inovacija, preduzetnički duh i sl.).

Početkom pedesetih godina stvarna „definicija“ menadžmenta i organizacije je, pod uticajem sve snažnijih i raznovrsnijih uticaja u globalnom svetu, bitno promenjena. Napraviti preduzeće od proizvodnih sredstava, to nije samo napraviti logički redosled i tada ukopčati struju kapitala, kao što su to pretpostavljali ekonomisti iz devetnaestog veka.

Potrebna je „transformacija“ proizvodnih sredstava, a to ne može da dođe od bezličnog proizvodnog sredstva kao što je kapital. Za to su potrebne rukovodeće snage, rukovodstvo, ističe P. Druker u svom kulturnom delu „Praksa rukovođenja“. Isto tako je jasno da su samo ljudi ona „proizvodna sredstva“ koja imaju sposobnost povećanja proizvodnje. Za sva druga sredstva važe mehanički zakoni ističe dalje isti autor. „Sve više intelekt, a sve manje materijali. Jedina imovina fabrike jeste ljudska mašta. Dobro došli u svet mekoće. I pazite se ako još uvek mislite da mišići definišu radnika“, ističe T. Peters. Međutim, ono što se nije promenilo je, da je menadžer i danas ostao odgovoran za primenu i praktičnu izvođačku stranu znanja (P. Druker).

U savremenoj globalnoj i digitalizovanoj ekonomiji, efektivno korišćenje znanja se nametnulo kao najizdašniji i postojan

Autor ovog teksta je zaposlen u preduzeću VUJIĆ Valjevo

izvor konkurentske prednosti preduzeća. Takozvani intelektualni kapital preduzeća predstavlja zbir znanja svih pojedinaca, kao i praktično prevođenje tog znanja u konkretne procese, marke proizvoda i u zaštitni znak.

Značaj znanja u poslednjih trideset godina je toliko porastao da znanje danas, ne samo da ima primat među proizvodnim faktorima, već je postalo najizdašniji faktor čitavog poslovnog procesa.

To je povezano s prelaskom iz industrijskog u informacijsko doba, što se očituje sledećim trendovima:

- Strukturne promene koje se karakterišu intenzivnim informacijskim znanjem. Preduzeća sve više prodaju informacije, znanje i „inteligentne“ proizvode i usluge, što ima za posledicu promenu oblika, organizacije, transakcija u, i između, preduzeća.
- Globalizacija poslovanja imala je za rezultat promenu unutar procesa međunarodne podele rada tako što primat od industrijskih preuzimaju „nacije

okrenute znanju“, dok se fizičke, radno intenzivne delatnosti „izvoze“ u manje razvijene zemlje.

- Zahvaljujući sniženju transformacijskih troškova, nove informacijske i komunikacijske tehnologije omogućile su cenovno prihvatljive transakcije i potpun informacijski nadzor nad tržištem.
- Sve prethodno navedene promene očituju se i u svakodnevnom komuniciranju, tako da govorimo o „pametnim proizvodima“, intelektualnom kapitalu“, knowledge workers-u“, novoj ekonomiji“, „e-poslovanju“, „virtuelnom preduzeću“ i sl.

Voditi firmu danas je postalo jako teško. Osim nepredvidivog okruženja, oštre konkurencije i zahtevnih kupaca opstanak je krajnje neizvestan i uveliko zavisi o svakodnevnoj mobilizaciji i najmanje iskre inteligencije u kompaniji (Matsushita). Stoga se kao ključni izazov ekonomije 21. veka nameće potreba definisanja, upravljanja, merenja, unapre-

đivanja i vrednovanja znanja i njegova ekonomski relevantnog pojavnog oblika, najčešće prepoznatog kao „intelektualni kapital“.

Upravo to potvrđuju iskustva velikih uspešnih kompanija koje angažovanjem nematerijalnih resursa primarno konkurišu u znanju. P. Senge je definisao pet „učeh“ disciplina koje bi svaka organizacija trebalo da razvija ukoliko želi da ima obeleđe i da postane „organizacija koja uči.“ To su:

1. Lično usavršavanje (Personal Mastery) – u „organizaciji koja uči“ svi zaposleni su odgovorni za lično usavršavanje i učeći proširuju lične sposobnosti.
2. Mentalni modeli (Mental models) – mentalni modeli su lične paradigme i slike kako svet funkcioniše.
3. Zajednička vizija (Shared Vision) – vizija kao jedinstven ideal i pogled na budućnost.
4. Timsko učenje (Team Learning) – ljudi moraju da uče kako da rade zajedno da bi postigli zajednički cilj.

Ploče od iverice
sirove ploče od iverice | oplemenjene ploče od iverice

Unutrašnja vrata
glatka vrata | stilska vrata

Rezana građa
rezana građa građevinskog kvaliteta |
rezana građa stolarskog kvaliteta

LESNA TIP Otiški Vrh d.d.

Ljubazni do prirode i okoline

Lesna TIP Tovarna ivernih plošč Otiški Vrh d.d.,
Šentjanž pri Dravogradu 133, SI – 2373 Šentjanž pri Dravogradu

www.lesna-tip.si | info@lesna-tip.si

5. Sistemsko razmišljanje (Systems Thinking) – sistemsko razmišljanje predstavlja sistemski proces istraživanja.

Odnos uspešnih svetskih kompanija prema ovim trendovima i „faktoru znanje“ može se videti iz sledećih nekoliko stavova. Jedina imovina fabrike „Microsoft-a“ jeste ljudska mašta, primetio je F. Mudi, novinar časopisa The N. Times Magazine. Nekoliko godina, unazad „Filip Moris“ je kupio kompaniju „Kraft“ za 12,9 milijardi dolara, što se ispostavilo kao poštena cena s obzirom na njen kasniji rad. Kada su računovođe završile svoj posao, ispostavilo se da je „Filip Moris“ kupio stvari (realna imovina) u vrednosti 1,3 milijarde dolara i 11,6 milijardi dolara „ostalog“. Nesumnjivo, među uspešnim je sazrelo shvatanje da intelektualni kapital predstavlja znanje koje se najlakše može pretvoriti u profit.

Nadalje, kada je o konkurentnosti reč i novoj menadžment paradigmi potrebno je naglasiti da su glavne vrednosti industrijske ekonomije nekad predstavljali opipljivi resursi kao što su mašine, prirodna bogatstva (rude, nafta), fizički rad ljudi. Međutim, u današnje proizvode se osim materijala i energije sve više ugrađuje znanje (primer su današnji automobili koji su „puni“ elektronike), pa znanje i inteligencija ugrađena u proizvode određuje njihovu višu i nižu cenu. Vrednost koja je ugrađena u te proizvode nije opi-

pljiva, nju čini intelektualni, a ne fizički kapital.

S obzirom da se putem standardnih metoda merenja vrednosti još uvek ne uspeva prilagoditi novonastalim prilikama savremene kompanije se trude da dovedu u vezu znanje zaposlenih sa finansijskim rezultatima kompanije.

Time se dolazi do pojma intelektualni kapital koji se odnosi na ukupnu intelektualnu imovinu i intelektualni potencijal kojim se kompanija koristi za stvaranje nove vrednosti. On čini akumulirano znanje koje neka organizacija poseduje u svojim ljudima, metodama, patentima, dizajnim i vezama i znatno je širi pojam od znanja.

Znanje i intelektualni kapital čine trajne resurse osiguranja konkurentne prednosti u novom svetu biznisa. Strategijska orijentacija i rastuća globalizacija poslovanja sve više izdvajaju upravo intelektualni kapital kao faktor konkurentskih razdvajanja kompanija.

Dok su fizički i finansijski kapital glavna karakteristika industrijske ekonomije, u modernom svetu biznisa izvor nove vrednosti je ono što je dinamično, mobilno, prilagodljivo i neopipljivo.

U današnjoj ekonomiji kapital je neopipljiv i sastoji se od imidža, robnih marki, tradicije, odnosa s kupcima, povezanosti s partnerima, iskustva i veština u poslovanju te u znanju i sposobnosti zaposlenih.

Ti pokazatelji koji čine neopipljiv kapital danas stvaraju znatno više nove vrednosti u odnosu na troškove poslovanja. Tako najvredniji deo kapitala savremenih kompanija postaje neopipljiv i često „nevidljiv“ postojećim računovodstvenim tehnikama.

Neopipljiva i skrivena imovina čini znatan deo vrednosti modernih kompanija. Međutim, nju je teško uočiti i meriti pa u velikom broju kompanija ne obraćaju pažnju na taj deo svoje vrednosti. U računovodstvenom smislu taj deo vrednosti svodi se na razliku tržišne i knjigovodstvene vrednosti u trenutku kupovine (good will).

Konačno, postalo je jasno da nam za viši nivo konkurentnosti treba nova menadžment paradigma. Industrijsko društvo uzmiče pred novim digitalnim društvom, odnosno elektronskim i virtuelnim zajednicama koje su orijentisane na umrežavanje i upravljanje znanjem, a E – ekonomija je postala stvarnost. U inovativnim kompanijama ima mesta samo za inovativne menadžere koji podstiču zaposlene i nadograđuju njihove ideje, pri čemu dve komponente imaju ključni karakter: fokus i sloboda.

Fokusiranje se tiče temeljnih aktivnosti (core activity) i utvrđivanja kritičnih pozicija za stvaranje nove dodatne vrednosti (value added), a sloboda podrazumeva opunomoćenje zaposlenih (empowerment) u okviru odnosa participacije, što nadalje podrazumeva kreativnost, inovativnost, samostalno odlučivanje i spremnost preuzimanja rizika.

Na kraju, ostaje nam da zaključimo da je ljudski kapital, ako je nekad to i prestao biti, iznova postao „duša“ savremenog i uspešnog preduzeća. Uočljiv je trend u ekonomijama razvijenih zemalja da se, podjednako, privredni rast i nacionalna konkurentnost sve više temelje na uslužnim delatnostima, a sve manje materijalnoj proizvodnji. To znači da na tržištu ne pobeđuje veliki, već oni koji su intelektualnu agilnost prihvatili kao pravilo svog ponašanja, i to znali da prenesu na organizaciju. Dakle, ekonomija današnjice, u kojoj dominira „organizacija koja uči“ okretaće se oko maštovito komponovane umne, a ne fizičke moći njenih predvodnika. ■

MADE IN ITALY USPEŠNO

SISTEMI OKOVA ZA VRATA I PROZORE

AGB CARINSKI MAGACIN - AGB SERVIS BEOGRAD
Omladinskih brigada 31 - 11070 NOVI BEOGRAD - 011 318 09 98 - www.agb.it

Čudesni parketi iz celog sveta

Posetite nas na 35. Međunarodnom sajmu građevinarstva
Hala 4 Beogradskog sajma od 22. do 26. aprila 2009. god.

POLITIČKA situacija se donekle menja početkom XVII veka. Ohrid se pomirio sa činjenicom postojanja nezavisne srpske crkve, a srpski crkveni krugovi, učvrstivši svoj položaj, postali su manje nepoverljivi prema Grcima. Pod tim uslovima ojačale su umetničke veze između naših i grčkih krajeva u čemu je posebnu ulogu imala Sveta Gora. Živi kontakti početkom XVII veka manastira iz Hercegovine i Fruške Gore sa Atosom doveli su do toga da su prilikom živopisanja manastira Pive i Hopova dovedeni grčki majstori da to obave. Crkva manastira Hopovo živopisana je 1608. god. od strane grupe grčkih majstora među kojima je jedan ostavio i ime: **Metodije**. Isti grčki majstor islikao je i krevet nove konstrukcije, ranije već spomenut. Da su slikari Hopova sigurno Grci može se utvrditi po minucioznom slikanju raskošne odeće, bogatog mobilijara ili sitnih predmeta na drugim velikim scenama zidnih fresaka, kao što se tada radilo na Atosu ili u severnoj Grčkoj.

Prestankom aktivnosti majstora vezanih za prve patrijarhe obnovljene srpske crkve, nastaje ozbiljna kriza u srpskom slikarstvu i umetnosti kraja XVI veka. Prazninu koja je stvorena nestankom Andreje,

Longina i njihovih saradnika nisu mogli ispuniti već pomenuti grčki majstori na početku XVII veka. Tek u prvoj četvrtini XVII veka kriza je prebrođena i nastaje plodan period u kome umetničko stvaranje na teritoriji Pečke patrijaršije, posebno Crne Gore, doživljava svoj drugi i poslednji procvat. Za to najveću zaslugu ima ikonopisac **Georgije Mitrofanović**, hilandarski monah, i njegovi sledbenici **Jovan**, **Kozma** i drugi. Ovi slikari uspeali su da ostvare sintezu **italo-kritskih** umetničkih poruka, (sa kojima su bili dobro upoznati, s obzirom da su bili većinom vezani za Atos), i najlepših tradicija srpske umetnosti i slikarstva iz prvih decenija po obnovi Patrijaršije.

Georgije Mitrofanović, ikonopisac

Boravak i rad Georgija Mitrofanovića od nekoliko godina u Hercegovini, Crnoj Gori i Metohiji, imao je veliki značaj za njega lično i za formiranje jedne grupe majstora, čija ostvarenja do polovine XVII veka nesumnjivo spadaju među najbolja slikarska dostignuća na Balkanu u doba turske vladavine. On je početkom XVII veka izradio prestonu ikonu za manastir Moraču koja ga prikazuje kao

izrazitog učenika grčkih slikara toga doba koji su boravili na Atosu. Presto prikazan na ikoni je jedinstven po svojoj neobičnoj konstrukciji i ukrasu naslon za leđa. Naslon je kao i na predhodnim freskama ili ikonama predstavljen kao odvojena konstruktivna celina, sa ugao-nim stubovima i polukružnom poledinom. Ugaoni stubovi su tokareni, ali su njihovi završetci rezbareni u obliku lavljih glava, na čijem vrhu je rascvetali floralni motiv. Takav izrazito heleniistički motiv dosad nije nađen na našoj srednjevekovnoj fresci ili ikoni. Sedište je koncipirano kao skrinja, sa debelom pločom za sedenje ukrašenom bojenim kvadratima i rombovima. Ugaoni stubovi sedišta su masivni, konstruktivno odvojeni od prednje ploče i opet ukrašeni floralnim motivom kod same noge sedišta.

Zograf Danilo

Naslednik zografa Mitrofanovića u Hilandaru je **pop Danilo**, koji je živopisao deo crkve Sv. Nikole u Hilandaru 1667. godine. On je međutim radio i ikonu za istu crkvu, na kojoj se nalazi presto koji u sebi sjedinjuje mnoge uticaje i umetničke pravce koji su viđeni u našoj srednjevekovnoj

umetnosti. Sedište je u obliku skrinje sa ukrasom mušarabija na prednjoj stranici, masivnim sedalom i antičkim završetkom nogu u obliku voluta. Naslon za leđa je kao i obično polukružan, koji u gornjem pojasu ima slepe arkadice, kakve su već viđene četiri veka ranije na sopoćanskim freskama. Za njih smo u ranijim analizama konstatovali da su romanskog porekla. Rezbareni ukrasi sa obrnutim volutama koji se nalaze na gornjoj površini naslona takođe su jedinstveni i verovatno kasno antičkog porekla. Kao i svi ugledniji ikonopisci i pop Danilo ostavlja iza sebe **slikarski priručnik tzv. "TIPIK"** iz 1674. godine. Ti priručnici zovu se još i **"ERMINIJE"** - pravila i tehnika slikanja. Danilo sastavlja ikonografski potsetnik, spisak tema i njihov raspored i prepise natpisa uz figure i scene. Ovi priručnici, mada su bili neka vrsta ličnog spisa-podsetnika majstora, nisu, i ne samo

Bogorodica sa detetom, ikona, Morača, XVII vek

Hristos na prestolu, Hilandar XVII vek

Hristos na prestolu, ikona, Foča, XVII vek

srednjevekovni nameštaj (XVII vek)

PIŠE: dr Srđan Žikić

u ovom vremenu, odražavali umetničke poglede određene ličnosti, već su samo prenosili stara tehnička i ikonografska iskustva.

Zograf Radul

Bolji majstor od popa Daniela bio je njegov savremenik **zograf-laik Radul**, koji je i znatno više radio. Izradio je ikonostas stare crkve u Sarajevu, radio je u Morači, Bijelom Polju i Peći. Na njegovoj ikoni iz Foče, rađenoj u poslednjoj četvrtini XVII veka, nalazi se pretstava jednog prestola, sasvim različito koncipiranog od drugih, i moglo bi se reći, savremenog. Presto ima jako visok naslon koji obuhvata sedišta sa svih strana, tako da je prednji noseći stub sedišta u isto vreme i prednji noseći stub naslona. Taj noseći stub je masivnije konstrukcije od polukružnog leđnog naslona i u ravni je prednje ivice sedišta. Na oba kraja je završen u obliku zarubljene piramide. Na leđnom naslonu nalaže se dva pojasa tokarenih koloneta, kao i na prednjoj stranici sedišta. Prednja strana nosećih stubo-

va i sedišta celom površinom ukrašena je motivom stilizovanog cveta sa četiri lista u rombovima – istim ukrasom koji je već viđen na ohridskoj ikoni Blagovesti u crkvi Sv. Klimenta iz XIII veka. Očigledno je da je ukras preuzet iz ranog vizantijskog perioda. Ovakav ukras je verovatno inkrustacija od kosti ili bojene paste, a može se pretpostaviti po boji ukrasa da je možda urađen od metala i ukivan u drvo. Sem tog interesantnog ukrasa, na spojevima između sedišta i prednjih stubova prestola nalazi se prvi put na tom mestu, ukrasna rozeta. Ako je drvena, sigurno je rađena u duborezu, a ako je metalna onda je najverovatnije srebrna, jer su i ukrasi rombovi sa četvorolistom na ohridskoj ikoni takođe urađeni od tog plemenitog metala.

Krajem XVII veka rađena je ikona Sv. Đorđa, koja se sada nalazi u muzeju Pečke patrijaršije, od strane nepoznatog slikara. Presto prikazan na ikoni je interesantan po tome što su sve vidljive ivice konstrukcije sedišta, naslona i otvo-

ra ukrašene iskucanim klinovima sa velikim glavama (verovatno srebrnim) ili inkrustacijom bojenom pastom. Samo sedišta je koncipirano kao skrinja sa lučno zasvođenim stranicama i balustrom od tokarenih stubića koji pokrivaju otvore na stranicama. Takva balustra se nalazi takođe i na naslonu za leđa, dok je ostala površina naslona i sedišta pokrivena plitkom rezbarijom. Sam naslon je standardno konstruisan, sa ugaonim stubovima i leđnim platnom koje je podeljeno u horizontalne pojaseve.

Sredinom XVIII veka jedan od monaha manastira Hilandara izradio je freske na zidu bolničke kapele u samom manastiru. Presto na kome sedi Bogorodica rađen je u starom vizantijskom maniru, gde je sedišta koncipirano kao duboka skrinja, bez otvora na svom telu, i sa visokim naslonom koji ima ugaone stubove na vrhu ukrašene kuglama. Ukrašavanje je takođe po ugledu na zrelo vizantijsko slikarstvo i zanatstvo tj. stranice sedišta su inkrustirane sa poludragim kamenjem ili pastama raznih boja (što se po bojama na samoj fresci može naslutiti), dok je površina leđnog naslona plitko ornamentisana i obojena. Zašto je u XVIII veku naslikan ovakav presto a

Sv. Đorđe, ikona, Peć, kraj XVII veka

ne neki drukčiji – savremeniji, postaje razumljivije kada se zna da su ovom prilikom kaluđeri zografi samo renovirali oštećene zidove kapele i naravno postojeće oštećene freske ponovo oslikali preko starih podloga.

Pleteni nameštaj

Jedinstven slučaj u celoj našoj srednjevekovnoj likovnoj umetnosti na freskama, ikonama i minijaturama je pretstava pletenog naslonjača-fotelje, na fresci iz Sopoćana (XIII vek). Na njoj je pretstavljen Evanđelist Mateja kako sedi na jednom udobnom naslonjaču od pletene trske, čiji je naslon i rukonaslon izrađen iz jednog dela i polukružan, tako da obuhvata celo sedišta. Logičnija je pretpostavka da je takav komad nameštaja sopoćanski slikar video negde, u Solunu ili Carigradu, i preneo ga po sećanju ili skici. Ovo je takođe dokaz održanja kontinuiteta pojedinih tipova nameštaja kroz ceo stari i srednji vek sve do naših dana.

Tekst preuzet iz monografije *Srpski srednjevekovni nameštaj* čiji je autor dr Srđan Žikić. Knjigu je izdala Zadužbina Andrijašević, a sponzor knjige je preduzeće TOPLICA DRVO.

ČAČAK
 Parmenac bb, Magacin: Milana Miloševića 1
 Tel: +381 32 358-644
 Mob. tel: +381 63 601 736, 63 669 273
 E-mail: dado09@eunet.yu * www.lakitrans.co.yu

PROIZVODNJA I PRODAJA

NOVE I POLOVNE MAŠINE ZA OBRADU DRVETA

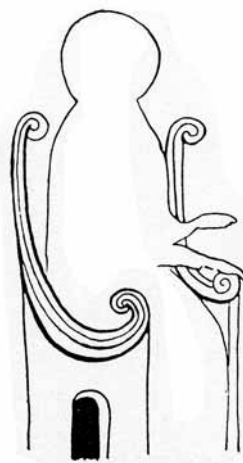
Bogorodica sa Hristom, Hilandar, XVIII vek

Katedre-prestoli, drveni i kameni

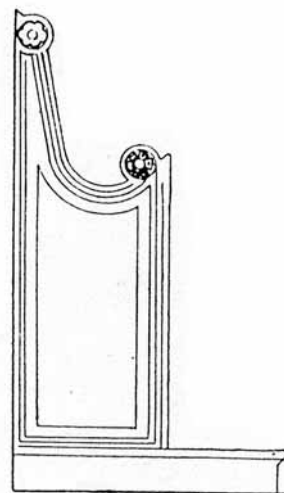
U antici je, pored metala, upotrebljavan i kamen, odnosno mermer, za izradu nameštaja, najčešće za sedišta. Kao nastavak te tradicije mogu se smatrati rano hrišćanske biskupske stolice po crkvama u Italiji, a nastale pod vizantijskim uticajem. Zna se da su u srednjem veku u Evropi izrađivane reprezentativne katedre, stolovi i prestoli od kamena za profane i kulturne potrebe. I na našim je terenima antikna tradicija izrade reprezentativnih sedišta u kamenu bila vrlo živa, što će

se u daljem izlaganju pokazati. Odras te pojave nalazi se zabeležen na fresci XIV veka i kasnije.

Na naslikanim masivnim katedrama, koje i svojim koloritom idu u prilog pretpostavci da one prikazuju kamene originale, obično sede kanonizovani predstavnici niže nebeske hijerarhije i ugledne profane ličnosti ovoga sveta. Kod nas sačuvani kameni prestoli i katedre imali su dvojaku funkciju: profanu i kulturnu. Deroko spominje takva jednostavna profana kamena sedišta pod gradom Ostrovičom (Rudnik), pa u Prokuplju

Život Sv. Nikole, freska, Dečani, XIV vek

Kraljevski kameni presto, Dečani, XIV vek

i pod Jerininim gradom Kovinom, te pretpostavlja, navodeći Jirečeka, da su to možda sedišta vlastelina za držanje skupova pod vedrim nebom. Zajedničko za naslikana kamena sedišta i ova postojeća je da su služila za javne potrebe i da su smeštena na otvorenom prostoru.

Katedre ili tzv. "stolovi" za kulturne potrebe bliži su onima sa freske. Prožima ih zajedničko stilsko osećanje. To je osobito jasno u odnosu na arhijerejski "stol" u manastiru Morači, koji se nalazi u oltarskom prostoru zajedno sa kružnom kamenom klupom, a nastao je u vreme građenja crkve tj. sredi-

nom XIII veka. Sudeći po tome, on bi trebalo da bude **najstariji** sačuvani kameni presto u Srbia, a najbolje je očuvan pošto se nalazio unutar crkve. Bočne stranice su ustvari i rukonaslon sa karakterističnim završetkom u obliku volute. Sa spoljne bočne strane nalazi se bareljef krilatog grifona. Naslon za leđa je relativno nizak sa takođe kružnim završetkom u visini glave. Sedište je potpuno ravno i dosta nisko, dok se postament prestola produžava u podnožnik odnosno stepenik, takođe od mermera.

Po opisanim osobinama on spada u onu vrstu srednjevekovnih episkopskih prestola na kojima su, za isticanje crkvene vlasti, pozajmljivani oblik i dekoracija vladarskih prestola sa vrlo starim tradicijama.

Postoje još nekoliko sačuvanih prestola, kao što je „stol“ pečkog partijarha od šarenog mermera, danas u pečkoj priprati ili arhijerejski presto u crkvi manastira Leška.

Vrlo je zanimljiv i ubedljiv primer stilske jedinstva slikanog i originalnog kamenog sedišta-prestola koji se nalazi u Dečanima. Na južnom zidu crkve, na fresci koja ilustruje život Sv. Nikole, naslikana je katedra koja je u suštini istog oblika kao iz belog mermera isklesan presto koji se nalazi uz jugozapadni stub crkve.

Za ovaj presto od mermera istoričar L. Ninković pretpostavlja da potiče iz do-

Evangelist Matej, Sopoćani, XIII vek

Episkopski presto, Morača, 1252. god.

ba gradnje crkve i da je bio smešten na otvorenom prostoru, odakle je kralj pratio gradnju crkve. Jedan pasus iz Pov-elje Dečanskog odnosi se up-ravo na njega, jer se kaže: „a na stol kraljevski da ne sedne niko, jer je kraljevski stol sam Gospod odredio...“ Po svemu izgleda da je Ninkovićeva pretpostavka o vremenu postanka tog prestola tačna, tj. da je on savremen gradnji crkve. To potkrepljuje detaljnija analiza

Arhijerejski presto, Dečani, XV vek

stilskih elemenata, onih rozeta koje ukrašavaju volute pri vrhu i pri dnu naslona za ruke. Ova je dekoracija srodna onoj sa crkvene fasade, a ima i direktnih analogija, kao npr. sličnost stilizovanog cveta s osam latica koji se nalazi na jednoj od voluta prestola i na bifori zapadne strane crkve. Ta činjenica govori o mogućnosti da je mermerno sedište i plastični kameni dekor fasade proizašao iz iste klesarske radionice, naročito kada se zna da je graditelj Dečana

bio majstor Vita iz Kotora sa saradnicima. Drugi momenat koji ide u prilog dataciji ovog prestola u prvu polovinu XIV veka je pojava veoma sličnog živopisanog sedišta na fresci, čiji je gornji deo gotovo identičan sa originalnim sedištem u crkvi, uzimajući u obzir činjenicu da je slikar slikajući ovakvo sedište u izvesnoj meri predmet uopštio i detalje sumirao. Pošto su freske rađene nekoliko godina posle završetka crkve i izrade mermernog prestola, može se sa sigurnošću pretpostaviti da je slikar freske namerno preneo na zid postojeći oblik prestola.

Najstariji srpski drveni presto

U dečanskoj crkvi čuva se još jedno vrlo slično sedište, izrađeno od drveta. Po dimenzijama ovo drveno je skoro identično sa onim od mermera. To je i razumljivo, jer je ovo drveno izrađeno prve decenije XV veka, kao pandan onom od kamena koje je bilo predviđeno da stoji na otvorenom prostoru. Ovaj drveni arhijerejski presto izrađen je po svim pravilima konstruisanja takvih sedišta u drvetu. Bočne stranice su konstruktivno jedna celina, rađene kao ram sa ispunom, gde je tzv. rukonaslon izrađen od polukružno isečenih orahovih lajsni.

Cela prvobitna konstrukcija je od tamno bojenog oraha, uključujući i reljefne ispune bočnih stranica i visoki naslon za leđa. Od ukrasa presto ima na veznom elementu bočne stranice plitko rezbarenu rozetu, a na krajevima naslona za ruke duboko rezbarene volute. Međutim, ovaj dekor u volutama razlikuje se od mermernog. On pokazuje elemente karakteristične za spomenike Moravske škole: reljef u jednoj ravni, preplet vijuga i mnogolatične rozete. Ovde je naročito zanimljiva stiliska simbioza gotske forme sedišta s orijentalnim elementima dekora. Samo sedište-daska na kome se sedi nije originalno već je ranije zamenjeno (verovatno više puta) hrastovom, dosta grubo otesanom daskom. ■

Studenti Odseka prerade drveta sa Šumarskog fakulteta u Beogradu na Sajmu nameštaja AMBIJENTA u Novom Sadu

MUDRO, MODERNO, MODULARNO, MOGUĆE

PIŠE: mr Jelena Matić

Studenti Odseka Prerada drveta, Šumarskog fakulteta u Beogradu, su na Sajmu nameštaja „Ambijenta“ u Novom Sadu od 12-17 marta 2009. godine predstavili prototipove nameštaja koje je do sada imala priliku da vidi publika u Beogradu, Milanu, Kopenhagenu i Oslu.

Veliki entuzijazam i posvećenost ugrađena je u moderne višenamenske prototipove nameštaja studenata usmerenja Projektovanje nameštaja i enterijera, a u sklopu vannastavne

inicijative na temu održivog dizajna koja se već 4 godine uspešno sprovodi na Šumarskom fakultetu, pod rukovodstvom docenta mr Jelene Matić, i uz podršku prof. dr Dušana Skakića, prof. dr Zdravka Popovića, Laboratorije za ispitivanje kvaliteta nameštaja, Centra za mašine i alate, Ministarstva za nauku Vlade Republike Srbije i mnogobrojnih sponzora.

Elegantno i promišljeno prilazeći problematici projektovanja i realizacije ovi mladi stvaraoci, budući stručnjaci za održivi dizajn i drvnu industriju, pomeraju granice modernog oblikovanja industrijskih proizvoda, enterijera i urbanih prostora u skladu sa društvenim, ekonomskim i ekološkim načelima, a sa ciljem da se uspešno održe na tržištu i u domovima budućnosti. ■

JELA PROGRAM
JAGODINA KIKI

JELA JAGODINA D.O.O.
Kablovska b.b.
35000 Jagodina
tel/fax: 035/240-860
www.jela.rs • e-mail: office@jela.rs

STOLARSKA RADNJA
NEDELJKOVIĆ & SIN
Loznica

Jelav, Vuka Karadžića 68
Proizvodnja: 015/851-471
Tel/fax: 015/897-925
e-mail: nedeljkojovicin@yahoo.com

StilLes group
CEHISA
SKAR - YU d.o.o.
PANHANS

Generalni distributer
i serviser za Srbiju
i za Crnu Goru

21000 Novi Sad, Koči Ivana 6a
tel/fax: +381 21 6800 900, 6800 942
www.stilles.co.yu • e-mail: stilles@neobee.net

Mondial '90

Beograd, Žarkovo
Vodovodska 158
tel/fax: 011/ 239-1706
e-mail: mondialweb@sezampro.yu

**PROIZVOĐAČ KANT TRAKE
ZA NAMEŠTAJ**

11000 Beograd
Novo Mokroluška 19
Tel: +381 11 2890-777
+381 11 3476-036
Tel/fax +381 11 2886-221
E-mail: kantex@adsl.yubc.net
www.kantex.co.yu

MMM Loznica
Zaobilazni put bb

**TRGOVINA SVIM VRSTAMA
GRAĐEVINSKOG MATERIJALA
NA VELIKO I MALO**
tel. 015/ 872-000, 871-999
e-mail: mmmlo@verat.net

FURNITURE FITTINGS
KASTOR DOO
PRODUCTION EXPORT-IMPORT TRADE

**UVOZ I VELERPODAJA OPLEMENJENE IVERICE
I ITALIJANSKOG OKOVA ZA NAMEŠTAJ**
35000 JAGODINA, Ribarski put bb
Tel.: + 381/ 35 24 49 88, 24 59 87
Fax: + 381/ 35 24 59 88

PERIN d.o.o.
11080 Zemun, Sime Šolaje 30
tel: 011/2195-701, tel/fax: 316-33-27

UVOZ, PRODAJA
I OBRADA PLOČASTIH MATERIJALA
I PROIZVODNJA NAMEŠTAJA

e-mail: perin1@yubc.net • www.perin1.com

Kovač Mont

Ive Andrića 49
22305 Stari Banovci

tel. 022/ 352 236, 352 416, fax. 022/351 617
e-mail: kovacm@ptt.yu
www.kovacmont.co.yu

TRGOVINA GRAĐEVINSKIM MATERIJALOM
NA VELIKO I MALO

S.R.M.A. ZEMUN
11080 ZEMUN • SRBIJA
Vojni put 165C/II
Tel/fax: +381 11/ 316 02 66
www.sрма-zemun.co.yu
E-mail: srmazemun@beotel.net

Interlignum-ns

21000 Novi Sad
Hajduk Veljkova 11
Tel: 021/ 66 111 90
66 111 91, 66 111 92
Fax: 021/ 30 21 25
E-mail: ligns@ptt.yu

11000 Beograd
Prilučka 1
Tel: 011/ 24 71 768
24 73 336, 24 66 605
Fax: 011/ 24 67 321
E-mail: ligbg@sbb.co.yu

www.interlignum-ns.co.yu
Mašine za obradu drveta
i repromaterijali za drvenu industriju

ARTINJAN

36210 Vrnjačka Banja
Rudinački put bb
+ 381 36 614-020
+ 381 36 611-520
+ 381 36 611-521
www.artinjan.co.yu
e-mail: artinjan@comnet.co.yu

TERMO DRVO

ORAGO TERMO-T

HRTKOVCII 22427, Krajiška 14
Tel/fax 022 455 848, 455 810

proizvodnja drvene građe

PARKET - SOKLE - PRAGOVII

BA-KO
BORDURE - LAJSNE - GAZIŠTA

Tel: 011/3295-030 • 063/301-204
Beograd
Bul. Stefana Dečanskog 121 (29. novembra)
Borča, Miltra Trifunovića 15

RADDEX

36212 RATINA, KRALJEVO
Tel: +381 (0)36 862 099, 862 247
Fax: +381 (0)36 862 248

GRAĐEVINSKE MAŠINE
www.radex-kv.com
e-mail: radex_yu@ptt.yu

TOPLICA DRVO
PROIZVODNJA GRAĐEVINSKE STOLARIIJE
OD DRVETA, ALUMINIJUMA I PVC-a
INŽINJERING I IZRADA OBJEKATA

11000 Beograd
Visokog Stevana 43 A
Tel/fax: 011/32-82-192, 26-34-264, 21-86-488
Proizvodnja Trstenik:
Tel/fax: 037/716-209, 711-569

BMSK BETONSKE
MONTAŽNE
SKELETNE
KONSTRUKCIJE

Visokog Stevana 43 a, 11000 Beograd
e-mail: bmsk@yubc.net
tel/fax: (+381) 11 2634393

Ovlašćeni zastupnik **KLEIBERIT**
LEPKOVI

DEPROM
Prodaja lepkova i vezivnih sredstava
Rača KG 34 210
deprom@ptt.rs
t/f 034 752 202, 063 88 53 453

kompanija d.o.o.
JOVAN
PRERADA DRVETA

76278 LONČARI, Republika Srpska
tel. +387 (0) 54 861-220, (0)65 529-771

PILJINA
PARKETI
PARKET LAJSNE
BRIKE-M
BRODSKI POD
LAMPERIIJA
SUŠENJE DRVETA

"QUERCUS ROBUR"
Seemska Mitrovica
tel. 022 745 716
064 38 55 755 • 063 519 452
proizvodnja • Višnjicevo, Bosutski sokak bb

NESTA
PARKET • PROIZVODNJA • PRODAJA

11223 Beograd, Beli potok, Kružni put 20
Tel/fax: +381 (0) 11 3943-255, 3943-256
mob. +381 (0) 63 334-735
nesta_doo@yahoo.com • www.nestatika.co.yu

biznis klub

DRVO

tehnika ekologija
prerada
biznis

BUTIK EGZOTIČNOG DRVETA
STRAJKO CO

Lole Ribara 14
11215 Slanci - Beograd
tel. +381 (0) 11 299 42 78
fax. +381 (0) 11 299 42 77
mob. 064 422 3132 • 064 395 56 56
e-mail: strajko@kbcnet.co.yu

Estia
BEOGRAD - SRBIJA

11080 Zemun
Batajnički drum 6n
tel/fax: 011/316-42-51
197-632, 198 625

estia@eunet.yu
www.estia.co.yu

SAGA DRVO

Saga drvo d.o.o. Beograd
proizvodnja
Kamenareva 29
22300 Stara Pazova
Tel: (022) 310 674, 312 462
Tel/fax: (022) 314 977
e-mail: pilana@saga.rs
www.sagawood.com

Naš drveni pod je za ceo život.

Sand

Vuka Karadžića 7
Mali Zvornik
Tel/Fax 381 (0)15 470 470

Златни ХРАСТ

Proizvodnja vrata za nameštaj

32210 Mrčajevci
Tel. 032 800 400 - Fax. 032 800 740
E-mail: zlatnihrast@yahoo.com

spin valis

Industrijska 24
34 000 Požega, Hrvatska
tel: 00 385 / 34 311 175
fax: 00 385 / 34 274 704
e-mail: spinvalis@spinvalis.hr
prodaja@spinvalis.hr
www.spinvalis.hr

MatVerder

Beograd
Zrenjaninski put 147a, 11211 Borča
REZANA ČAMOVA GRAĐA
Telefon: 011/33-29-515

VRHUNSKI LEPKOVI RENOMIRANOG
NEMAČKOG PROIZVOĐAČA

Jowat

marketing • distribution • support

Velvet

Velvet doo • Vile Raviojle 3g • BEOGRAD
tel. +381 11 367 42 41 • 367 42 43
www.velvet.co.yu • e-mail: office@velvet.co.yu

IKEA

IKEA Trading Services Ltd. Tel: +381.11.2098800
Omladinskih brigada 31 Fax: +381.11.2098895
11000 Beograd milan.popovic@memo.ikea.com

**KUPUJEMO FINALNE PROIZVODE OD DRVETA
ODMAČE PROIZVODNJE ZA IZVOZ**

PAVLE

Stevana Šupljika 16
tel. 013/313-111
tel/fax. 013/310-934
e-mail: office@pavle.co.yu

fasadna, drvena i drvo-aluminijumska stolarija
unutrašnja stolarija • enterijer

Bulevar Vojvode Mišića 55
11000 Beograd
tel: 011/3695 047
3695 048
fax: 011/3695 049
mob: 064/1312 119

**IZRADA NAMEŠTAJA
PLOČASTI MATERIJALI
SEČENJE PO MERI
KANTOVANJE ABS TRAKOM
OKOV ZA NAMEŠTAJ**

LAKITRANS

Čačak, Parmenac bb
tel: +381 32 358 644
mob: +381 63 601 736

**MAŠINE
ZA OBRADU
DRVETA**

e-mail: dado09@eunet.yu
www.lakitrans.rs

JAF
J.U.A. FRISCHEIS

J.u.A. Frischeis doo
Industrijska zona „Berbernica“
22300 Nova Pazova
tel. 022/32 81 25, fax. 022/32 81 26

www.frischeis.rs

EUROHRAST

UNIVER ZA 21. VEK

SEČENJE PO MERI

EUROHRAST, Beograd, Vidikovacki venac 2d
tel. 011 2331 463, 2340 734, 2321 835
fax. 2340 735

Sremeki hrast
MOROVIC, Šidska b.b.

SREMSKI HRAST
22245 Morović, Šidska b.b.
tel: +381 22 736-126
tel/fax: +381 22 736-022

sremskihrast@yahoo.com • www.sagadrvo.rs

darex

www.darex.rs
e-mail: info@darex.rs

DAREX d.o.o. Beograd, 11077 Beograd
Autoput Beograd - Zagreb bb, tel: 011 2091 600, fax: 011 2091 699

DAREX d.o.o. Beograd - P.J. Zvezdara, 11050 Beograd
Živka Davidovića 81, tel/fax: 011 3472 673, 3472 674, 2888 765

DAREX d.o.o. Beograd - P.J. Centar, 11000 Beograd
Obilakova 61 A, tel. 011 3692 610, fax: 011 2652 404

DAREX d.o.o. Beograd - P.J. Nis, 18000 Nis
Bulevar Cara Konstantina 80-84, tel. 018 207 352, fax: 018 207 369

xilia

tel. 011-219-8516
011-190-449
tel/fax. 011-192-233
065-219-8516
mob. 063-213-549
063-428-562
www.xilia.rs / info@xilia.rs

Mašine, alati i tehnologije
za obradu drveta

PROIZVODNJA I PRODAJA TRACNIH TESTERA I USLUŽNO OŠTRENJE

PETERVARI

24430 ADA, Obilićeva 20
tel. 024 85 20 66
fax: 024 85 12 92
mob. 063 776 47 17

www.petervari.co.yu

D.O.O. STEFANI-A
PREDUZEĆE ZA PROIZVODNJU I PROMET NAMEŠTAJA

STEFANI
mobili

11300 SMEDEREVO
MOSTARSKA 19
026/224-742, 617-072

ALATI ZA DRVO I PVC STOLARIJE

MAX

Tel: +381 32 352 734
356 431, 356 439
e-mail: tmax@eunet.yu

GIUGIA rasta i prozori

behind imagination

Djudja d.o.o. Zica 756, 36000 Kraljevo - SERBIA
Tel/fax +381 36 816 615; 817 125; 817 126
e-mail: djudja@tron-inter.net, djudja@nasamreza.com
office@giugia.com www.giugia.com

HANNOVER
Telefax: +49 5131/92241; www.nikolic-gabelstapler.de
KRAGUJEVAC
Tel: +381 34 300 555; Fax: +381 34 300 550
e-mail: nikolic-viljuskari@microsky.net
www.nikolic-viljuskari.net

NIKOLIĆ
VILJUSKARI

Generalni zastupnik za HYUNDAI i BAUMANN viljuskare
u Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Makedoniji

QUERCUS
PROIZVODNJA I PROMET GRADE I TRGOVINA

Ante Mijić
Bročice bb, NOVSKA, HRVATSKA
tel/fax: +385 (44) 614 247
+385 (44) 691 951

quercus@quercus-am.hr · www.quercus-am.hr

Kordun 1916
Kordun grupa doo
Beograd, Kneza Višeslava 1
(zgrada Sumarskog fakulteta)
011/35-46-219

kordun3@verat.net · www.kordun.co.yu

- alati za obradu drveta (kružne, tračne i gaterske testere, glodala, burgije, ručni alat)
- mašine za obradu drveta i oštrilice
- servis i oštrenje testera i grafičkih noževa

lineta

MAŠINE ZA
OBRADU DRVETA

Beograd, Železnik, Avalska 7
tel: +381 11 2570 999, 2572 285
www.lineta.rs
e-mail: office@lineta.rs
lineta2002@mailcity.com

Ginko

Bana Milutina bb
31210 Požega
www.ginko.co.yu
tel: +381 31 816 413, 812 594
e-mail: ginko@prolink.c.yu
ginko@ptt.yu
Predstavništvo:
Sarajevska 76, 11000 Beograd
tel: +381 11 361 11 97, 2684 340

Fabbrica

PREMAZI ZA DRVNU INDUSTRIJU

BOSANSKA 65, 11080 ZEMUN, SRBIJA
TEL: +381 11 316 99 77
316 99 88, 261 63 05
WWW.FABBRICA.CO.RS

USLUGA OBRADE NA CNC MASINAMA

MAJOR ENTERIJER
Samostalna zanatska
stolarska radnja
Živojina Panica 2
11250 Železnik
tel/fax. 011/2580 266
tel. 2589 266, 2577 415
mob. 063 580 581
e-mail: major.enterijer@gmail.com

D.O.O.
DIS-KOMERC
KAC

Kač, Svetosavska 45a
tel/fax: 021/6213-139
mob. 064/3525-086

K

MAŠINE ZA
OBRADU DRVETA

11000 BEOGRAD
Kičevska 20
Tel. 011 386 18 38
Fax: 011 444 29 04
karisic@eunet.yu

KARIŠIĆ
ENGINEERING

D.O.O. ZA PROIZVODNJU NAMEŠTAJA,
STOLARIJE, ENTERIJERA I PROMET

FORMANOVA

25000 Sombor, Filipa Klajića bb
tel. 025/421-767, 421-844, 427-433

INTER TRAZ
LOZNICA

Klanički put bb
tel/faks: 015/ 873-909, 015/873-910

- trgovina građevinskim materijalom
- trgovina tehničkim gasovima
- trgovina ogrevom
- transportne usluge
- drvena ambalaža

FABRIKA AMBALAŽE KOVILJAČA doo
Loznica, Klanički put bb

tel/fax: +381 15 898 280
fax/tel: +981 15 875 335

DOO **DEPROM**

HAN PIJESAK

REZANA GRAĐA, LAMPERIJA
BRODSKI POD, ŠTIKLANI ELEMENTI

tel: + 387 (0) 57/557-356
mob. + 387 (0) 65/581-214

agroflora Kozarska Dubica

tel. +387 (0)52/421-930, 421-931
fax. +387(0)52/410-034
e-mail agroflora@d@yahoo.com

Nameštaj Mitrović

DIVAN

- kuhinje
- stolovi
- dnevne sobe
- sobna vrata

12313 BOŽEVAC
tel. 012/281-202
fax. 012/281-303

- CNC obrada MDF
- Furniranje MDF

PROIZVODNO TRGOVINSKO PREDUZEĆE

BRIJEST
BIJELEJINA

PROIZVODNJA REZANE GRAĐE,
LAMPERIJE I BRODSKOG PODA

Pavlovića put bb
+ 387 65/ 527-333, 512-469

montažne kuće

ELEKTROLUKS

32250 Ivanjica
V. Marinkovića 154
tel/fax: 032/ 660 185
mob: 063/ 651 891
www.montaznekuce-eluks.co.yu
e-mail: info@montaznekuce-eluks.co.yu

preduzeće za obradu drveta
DRVOPRODUKT KOCIĆ

Strojkovce · 16000 Leskovac
tel: 016/ 795 555 · 063/ 411 293

PROIZVODNJA PARKETA,
REZANE BUKOVE GRAĐE I ELEMENATA

TESTERE, ALATI I MAŠINE
ZA OBRADU DRVETA

AKE
Djantar

AKE-Djantar d.o.o.
24 300 BAČKA TOPOLA, Glavna 60
tel/fax: 024/ 715-849, 711-053
ake@ake-djantar.com, www.ake.de

IZVOZ NAMEŠTAJA, ZASTUPNIŠTVO, UVOZ,
DISTRIBUCIJA I VELEPRODaja MATERIjALA
ZA DRVNU INDUSTRIJU

FURNEX
TRADING Co. D.O.O.

Dubrovačka 4, 11000 Beograd
tel/fax. +381 11 2639 014, 2639 716
e-mail: furnex@verat.net

PROIZVODNJA REZANE GRAĐE
I MASIVNIH PLOČA

DRUOPROMET
32250 IVANJICA

V. Marinkovića 306
Tel/fax: 032/ 631-612

Već godinama firma Baschild je poznata na tržištu kao neko ko nudi komore za sušenje visokog tehnološkog nivoa. Samo proizvod koji ima zagarantovane karakteristike, pouzdanost i trajnost tokom vremena omogućuje bolje i brže sušenje uz manje troškove.

Generalni zastupnik za Srbiju i za Crnu Goru:

Agencija BASCHILD-S, Dragice Končar 23/11, 11000 Beograd

tel/fax. +381 (0)11 2492104, GSM: +381 (0)63 7696134, e-mail: s.nikov@baschild.it

BASCHILD[®]

DRYING TECHNOLOGIES

www.baschild.it

DRVNI CENTAR

ŠABAC, Loznički put bb

LOZNICA, Šabački put bb

OMEGA PROFEKS

tel: 015/377 707 e-mail: omegapro@sezampro.rs

tel: 015/ 811 100 e-mail: omegapro@verat.net

Sve na jednom mestu!

GRAĐEVINSKI MATERIJALI

THERMOPAL

- Thermopal - nemački kvalitet
- Oplemenjena iverica - jedinstveni dekori, vrhunski kvalitet (AIT material test), nagrade za dostignuća na polju unapređenja tehnologije
- Interior ploče
- HPL
- Radne ploče
- Prateće kant i ABS trake uz odgovarajuće dekore

thermopal

OSB 3 i QSB 3 ploče

■ Građevinska oplata - blažujka

■ DOKA - žuta vodootporna ploča

■ KVH grede, podne obloge

■ i lamperija - Laitinger Austrija

■ Masivne, panel i šper ploče

■ Građevinska stolarija

LAMINATNI POD

Krono Original

KAINDL

■ Klasični i egzotični podovi

■ Debljine 7, 8, 10 mm

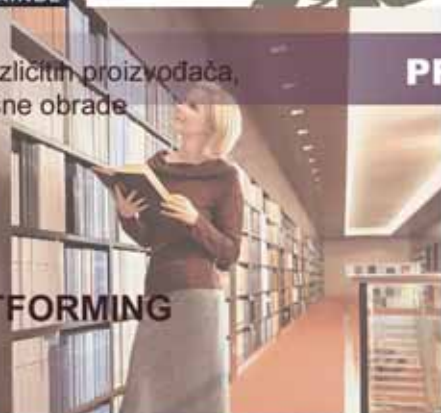

INDUSTRIJA NAMEŠTAJA

- Oplemenjena iverica
Preko 100 dezena univera, različitih proizvođača, sa varijetom tekstura i završne obrade
- Radne ploče
- MDF, HDF i lesomit
- Frontovi POST i SOFTFORMING
- Rebrasti MDF

KAINDL

ironospan

METALNI LEG SISTEMI ZA STOLOVE

PROIZVODNJA VRATNIH KRILA

- Repromaterijal za proizvodnju plotova vrata
- Furnirane obloge - hrast
- Obloge „Craft Master,,
- Saće i letve za vrata
- Lepak DUROXILL
- MDF 3 i 4 mm
- MDF Hallein Austrija

Poštovani!

Firma J.u.A. Frischeis, koja se bavi proizvodnjom i trgovinom repromaterijalima za drvenu industriju, trenutno najveća kuća te vrste u Evropi, stigla je i na srpsko tržište!

NOVO!!! NOVO!!! NOVO!!!

Skladište i prodaja u industrijskoj zoni u **NOVOJ PAZOVI** pored Beograda!

DRVO JE NAŠ SVET

Suva stolarska građa

BSH i KVH grede

MaxCompact ploče

- Furniri - obični, mazeravi, fineline i farbani u svim debljinama, širinama i klasama
Od preko 100 vrsta drveta!!!
- Rezana građa – suva građa evropskih lišćara i četinar, kao i raznih vrsta egzota
- Iverica - sirova, oplemenjena, furnirana, protivpožarna i šuplja iverica za proizvodnju vrata
- Radne ploče
- Laminati
- Kant trake i prateći materijal
- MDF/HDF/Lesonit ploče
- MaxCompact ploče interior
- MaxCompact ploče exterior
- Šper i panel ploče za proizvodnju nameštaja
- Masivne ploče za proizvodnju nameštaja
- OSB ploče
- Grede i gredice - dužinski nastavljane/leamelirane odn. KVH i BSH
- Lamelirane gredice za proizvodnju prozora, profil 72X86 mm u više klasa i dužina
- Fasadni profili od masivnog drveta za gradnju drvenih kuća
- Razne vrste podnih i zidnih obloga: bangkirai, teak, termodrvo i drvnoplastične mase.
Za spoljnu i unutrašnju upotrebu!

Sve vrste furnira

Sve vrste ploča od drveta

Fasadni profili od masivnog drveta

NOVO U NAŠOJ PONUDI - PLOČASTI MATERIJALI

J.u.A. Frischeis doo
Industrijska zona „Berbernica“, 22300 Nova Pazova
tel. 022/32 81 25, fax. 022/32 81 26
www.frischeis.rs

UŽIVAJTE U PROVODU

KANT TRAKE ZA VAŠE ZADOVOLJSTVO

SLOBODNO IZADJITE U PROVOD, SA NAMA STE SIGURNI, DA ĆETE STIĆI NA VREME BILO KOJI TERMIN. PROIZVEŠĆEMO ZA VAS POTPUNO IDENTIČNE KANT TRAKE. UVERITE SE SAMI DA ZA STVARNE EKSPERTE NIŠTA NEPREDSTAVLJA PROBLEM.

HRANIPEX
KANT TRAKE ZA VAŠ NAMEŠTAJ

HRANIPEX A. S.
KOMOROVICE 87, 396 01 HUMPOLEC, ČESKA REPUBLIKA
TEL: +420 565 501 224
FAX: +420 525 501 241 - 242
E-MAIL: HRANIPEX@HRANIPEX.CZ, WWW.HRANIPEX.COM